

**Özgürlüğün ve
umudun ülkesi.
Herkesin
Türkiye'si.**

**CHP 2011
SEÇİM BİLDİRGESİ**

CHP.org.tr

Özgür insan için...

1. Özgürlükçü Demokrasi

Sürdürülebilir kalkınma için...

2. Üreten, Büyüyen, Paylaşan, Çevre Dostu Ekonomi

Sosyal adalet ve insanca yaşam için...

3. Eşitlik ve Toplumsal Dayanışma

Mutlu toplum, mutlu yurttaş için...

4. Nitelikli Kamu Hizmetleri, günışığında yönetim

Çağdaş yerleşimler ve gelişmiş kent toplumu için...

5. Kalkınan Bölgeler, Kentleşen Anadolu, Dünya Kenti İstanbul

Adil ve güvenli bir dünya için...

6. Barış, Demokrasi ve Kalkınma Temelli Dış Politika

Özgür insan için,

Sürdürülebilir kalkınma için,

Sosyal adalet ve insanca yaşam için,

Mutlu toplum, mutlu yurttaş için,

Çağdaş yerleşimler ve gelişmiş kent toplumu için,

Adil ve güvenli bir dünya için CHP.

HERKES İÇİN CHP...

Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyet'in kurucu ilke ve değerlerine bağlı, çağdaş bir sosyal demokrat partidir.

CHP değişimin partisidir. CHP büyük dönüşümlerin partisidir. Türkiye'nin özgürleşme ve demokratikleşme yolunda gerçekleştirdiği üç büyük dönüşümün de altında CHP'nin imzası vardır. CHP, Cumhuriyet'i kurmuş ve egemenliği halka vermiştir. CHP, çok partili yaşama geçişi ve iktidarın demokratik yollardan el değiştirmesini sağlamıştır. CHP, sosyal demokrasi tartışmalarını Türkiye'nin gündemine taşımış ve özgürlüklerin somut destekçisi olacak bir sosyal devletin oluşması için çalışmaları başlatmıştır. Bu devrimci tarihin mirasçısı olarak CHP şimdi de Türkiye'nin dördüncü büyük dönüşümünü gerçekleştirecektir. CHP iktidarında Türkiye'de özgürlükçü demokrasi kurulacaktır.

ATATÜRK DEVRİMLERİ VE ALTI OK İLKESİ

Bağımsızlık tutkumuzun,
Halkın iradesine, yurttaşın özgürlüğüne ve modernleşmeye dayalı çağdaş bir toplum olma iddiamızın,
Cumhuriyet-Laiklik-Demokrasi ideallerini koruma ve geliştirmeye yönelik kararlılığımızın kaynaklarıdır.

CHP ÖZGÜRLÜKÇÜDÜR:

CHP'nin anlayışına göre özgürlük, İnsan kişiliği ve düşüncesinin, insan yetenekleri ve yaratıcılığının gelişebilmesi için temel koşuldur. İnsanın toplumda kendini gerçekleştirebilmesinin, yurttaş haline gelebilmesinin gereğidir.

CHP EŞİTLİKÇİDİR:

Ülkemizde farklı sosyal katmanlar arasında sosyal adaleti sağlamak, refahın paylaşımında adaleti gözetmek, gelir dağılımındaki eşitsizlikleri, bölgesel kalkınmadaki dengesizlikleri azaltmak, CHP'nin öncelikli hedefleridir.

CHP DAYANIŞMACIDIR:

Sosyal demokrasinin toplum ve insan anlayışında, sorumluluk ortaktır; dayanışma bu sorumluluk anlayışının gereğidir. CHP'nin dayanışma anlayışında, dengeli ve hakça gelir dağılımı, herkese sosyal güvenlik, tüm sahipsizleri koruma, tüm korunmaya muhtaç olanlara destek öncelikli hedeflerdir.

CHP COĞULCUDUR:

Farklı sosyal sınıfların, inançların, kültürlerin ve etnik kimliklerin yaşadığı ülkemizde demokrasiyi derinleştirmek, iç barışın ve gelişmenin ön koşuludur.

Özgür insan için...

Özgürlükçü Demokrasi

Türkiye’de özgürlükçü demokrasinin kurulması için yeni bir toplumsal sözleşmeye, bu ülkede yaşayan herkesin özgürlüklerini alabildiğine genişleten ve hükümetlerin baskıcı politikalarından koruyan yeni bir anayasaya ihtiyaç vardır. Yeni anayasa, özgürlük, eşitlik, sosyal adalet, demokrasi ve laiklik ilkeleri üzerinde yükselmelidir. Anayasada, insan haklarına saygının, devletin meşruiyetinin, toplumsal düzenin ve toplumsal barışın temeli olduğu açıkça belirtilmelidir. Anayasa medeni, siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel tüm insan haklarının bir bütün olduğunu belirtmeli ve hepsini eşit derecede koruma altına almalıdır.

Yeni anayasanın hazırlanma süreci büyük önem taşımaktadır. Demokratik anayasa, demokratik yollardan yapılan anayasadır. Demokratik anayasa, toplumun her rengini hem içeriğinde hem de yapılış sürecinde kucaklayan anayasadır. Bu nedenle, yeni anayasa, yüzde onluk seçim barajı gibi bir demokrasi ayıbı ile meşruiyeti zarar görmemiş bir Meclis tarafından hazırlanmalıdır. CHP, seçimlere kalan kısa sürede dahi barajı düşürecek değişikliklerin yapılabileceğine inanmaktadır.

Türkiye’de kurulacak özgürlükçü demokrasinin en önemli yapı taşlarından biri parlamenter sistemin güçlendirilmesidir. 12 Eylül rejimi yürütmeyi yasama ve yargı karşısında aşırı güçlü bir konuma getirmiştir. Yasama ve yargı gerekli denetleme ve dengeleme görevlerini yerine getirememektedir. Gündeme getirilen ‘başkanlık sistemi’ gibi öneriler, 12 Eylül’ün bu tasarımını bir adım ileriye götürecektir ve tek adam yönetiminin kapısını açacaktır. Yürütmenin yetkilerini daha da artıran, yasamayı etkisizleştiren ve yasama ile yürütme arası çatışma ihtimallerini güçlendiren bu tarz uygulamalar istikrar getirmeyecek, tersine yeni krizlere ortam hazırlayacaktır. CHP, iktidarında Meclis’in temsil kabiliyeti ve yetkileri artırılacak, yürütmenin aşırı yetkileri de sınırlandırılacaktır.

Özgürlükçü demokrasinin vazgeçilmez bir diğer koşulu da hukukun üstünlüğünün tesis edilmesidir. Hukukun üstünlüğünün garanti altına alınabilmesi için yargının bağımsızlığının ve tarafsızlığının sağlanması gerekmektedir. Başkanlığını Adalet Bakanı’nın yaptığı, Bakanlık Müsteşarı’nın üyesi olduğu, üyelerinin büyük çoğunluğu Bakanlık’ta hazırlanan listelerle belirlenen bir Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu

(HSYK) ile yargının bağımsızlığından söz etmek olanaksızlaşmıştır. Yargı üyeleri doğrudan veya dolaylı olarak yürütmenin baskısı altındadırlar. Bu tablo, yargının verdiği tüm kararları tartışmalı hale getirmekte ve toplumsal barışa zarar vermektedir. CHP iktidarında, gerek HSYK’nın oluşumuna dair, gerek hakimlik güvencesinin maddi ve hukuki altyapısına dair gerekli reformlar yapılarak bu tablo değiştirilecek ve yargının bağımsızlığı güvence altına alınacaktır.

CHP, halkın oyları ile seçilen parlamentonun ve hükümetin yetkilerinin, hukukun öngördüğü demokratik kural ve kurumlar dışında hiçbir güç tarafından fiilen sınırlandırılmasını kabul etmemiştir, etmeyecektir. CHP, bu kapsamda, silahlı kuvvetlerin siyasete karışmasına karşı çıkmaktadır. Silahlı kuvvetler sivil otoritenin kontrolü altında bulunmalıdır. Bu amaçla CHP, Türkiye için kapsamlı bir sivilleşme programı ile yola çıkmaktadır. CHP iktidarında, Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu’nun 35. maddesi değiştirilecektir. Askeri Yüksek İdare Mahkemesi kaldırılacaktır. Askerlikte profesyonelliğe önem verilecek ve zorunlu askerlik hizmeti orta vadede herkes için altı aya indirilecektir. Sivilleşme hem siyasete hem topluma hakim kılınacaktır.

Özgürlükçü demokraside kişi hak ve özgürlüklerine her koşulda saygı gösterilmelidir. Kişi özgürlüğü ve güvenliği ile bireylerin özel yaşamlarına saygı hakları bu düzenin temelinde yer almaktadır. Türkiye’nin bu haklar bakımından mevcut durumu iç karartıcıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin (AİHM) de tespit ettiği üzere Türkiye’de tutuklama kararları sistematik şekilde insan haklarını ihlal etmektedir. Tutuklama kararları hukuken geçerli nedenlere dayanmaktan çok uzaktır. Türkiye uygulaması da göstermektedir ki bu kararların hakimler tarafından alınması her zaman hukuka uygun oldukları anlamına gelmemektedir.

Benzer şekilde sıkça ihlal edilen bir diğer hak da kişilerin özel hayatlarına saygı gereğidir. Kanunsuz telefon ve ortam dinlemeleri artık normal hale gelmiştir. Kolluk kuvvetleri bu ihlallerin üzerine gitmemekte ve hatta bazı durumlarda kuşkular kolluk kuvvetlerinin üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bazı hakimlerin, kanunların açık hükümlerine aykırı olarak, toplu dinleme kararları verdikleri görülmektedir. CHP iktidarında, kolluk kuvvetlerinin ve yargının belli bir kesiminin bu hoyratça uygulamalarına son verilecek, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları artık ‘muhalif olursam tutuklanır mıyım’, ‘telefonlarım dinlenir mi’ korkusu ile yaşamak zorunda kalmayacaktır.

Özgürlükçü demokrasilerin bir diğer vazgeçilmezi düşünce, ifade ve düşüncelerini yayma özgürlüğüdür. Türkiye’de 57 gazeteci tutuklu bulunmakta ve bu rakamla Türkiye Çin’in ve İran’ın dahi önüne geçmektedir. Gazeteciler hakkında açılmış, hapis cezası istenen bine yakın dava halen devam etmektedir. Bağımsız kalmaya çalışan medya organları keyfi vergi cezaları ile sindirilmektedir. Daha basılmamış kitaplar dahi sansüre, kovuşturmalara tabi tutulmaktadır. CHP iktidarında düşünce, ifade, ifadeyi yayma, bilgi edinme ve basın özgürlüğünün önündeki tüm engeller kaldırılacaktır. Artık gazeteciler yazılarını yazarken ‘başıma bir şey gelir mi’ diye korkmak zorunda kalmayacaktır.

Anayasası, kuralları, kurumları ne kadar iyi düzenlenmiş olursa olsun hiçbir özgürlükçü demokrasi örgütlü toplumun desteği olmadan ayakta duramaz. Yurttaşların siyasi partiler, sendikalar, meslek örgütleri ve diğer sivil toplum kuruluşları aracılığıyla örgütlenebilmesi, bu örgütlerin fikirlerini özgürce ifade edebilmesi ve siyasi kararların oluşumuna etkin katkıda bulunabilmesi özgürlükçü demokrasinin gerekleridir. Türkiye’de örgütlülüğün önünde hala birçok engel bulunmaktadır. CHP iktidarında hem siyaset hem de sivil toplum alanı demokratikleştirilecektir. Başta Siyasi Partiler Yasası olmak üzere diğer kanunlarda da gerekli değişiklik yapılarak, özgürlükçü demokrasinin bu kurumların içinde de hakim olması sağlanacaktır. Tüm sivil toplum kuruluşlarının karar alma süreçlerine katılmaları bir siyasi hak, bir anayasal ilke olarak tanınacaktır.

Özgürlükçü demokrasinin bir diğer temel ilkesi çoğulculuktur. Siyasi anlamda çoğulculuk, oy oranı ne olursa olsun tüm siyasi grupların örgütlenme ve temsil haklarının tanınmasını sağlar. Dahası, tüm siyasi gruplara adil yarışma şartlarının sağlanması için uygun politik zemini hazırlar. Bununla birlikte, çoğunluğu elinde tutanların, siyasi alanı teksesleştirmesini engelleyecek kurum ve kuralların uygulanmasını gerekli kılar. Türkiye’de yüzde onluk seçim barajı, geniş tanımlanmış parti yasakları, büyük partileri kayıran devlet yardımları ve bağımsız adaylığı zorlaştıran engeller gibi birçok düzenleme siyasal çoğulculuğa zarar vermektedir. CHP iktidarında siyasal çoğulculuk tam anlamıyla sağlanacaktır. Seçim barajı azami yüzde beş olarak belirlenecektir.

Özgürlükçü demokrasilerde çoğulculuk ilkesi toplum için de geçerlidir. Toplumsal farklılıklar hukuk düzeni tarafından tanınmalı ve korunmalıdır. Demokratik toplumun hiçbir üyesi cinsiyeti, etnik kökeni, dini, mezhebi gibi nedenlerle ayrımcılığa uğramamalıdır. Bu anlamda Türkiye’de en çok desteklenmesi gereken grupların başında kadınlar gelmektedir.

Kadınlar şiddet, eğitim ve işgücü dışında bırakılma, siyasette yeterli temsil edilmeme gibi birçok sorunla karşı karşıyadır. CHP, kadın-erkek eşitliğinin toplumun her alanında fiilen gerçekleşmesi için çalışacaktır. CHP, bu amaçla, toplumsal hayatın her alanında kadınlar için, kotalar dahil, pozitif ayrımcılık politikalarına başvurulmasını da desteklemektedir.

Toplumsal ve siyasal çoğulculuğun önündeki engellerden şikayetçi olan toplum kesimlerinin sorunlarının tam demokrasi anlayışı çerçevesinde çözülmesi, CHP’nin başlıca hedefi olacaktır.

Özet olarak CHP Türkiye’ye, her Türkiye Cumhuriyeti yurttaşına daha çok özgürlük daha çok demokrasi sözü vermektedir. CHP, yurttaşlarımızla el ele Türkiye’nin dördüncü büyük değişimini gerçekleştirecektir.

YENİ VE ÖZGÜRLÜKÇÜ BİR ANAYASA

- Hak ve özgürlükleri genişleten ve güvence altına alan yeni ve özgürlükçü bir Anayasa’yı hayata geçireceğiz.
- Çağdaş örneklerle uygun olarak, yeni Anayasa’yı toplumun tüm kesimlerinin katılımı ve mutabakatıyla hazırlayacağız. Bu amaçla yeni Anayasa’nın yüzde 10 seçim barajı ile yara almamış bir Meclis tarafından hazırlanmasına çalışacağız.
- Yeni Anayasa’ya ilişkin tartışmaların özgür bir ortamda yapılmasını sağlamak için ceza ve siyasi partiler mevzuatındaki ifade özgürlüğünü kısıtlayan maddeleri evrensel insan hakları hukukuna uygun hale getireceğiz.
- Yeni Anayasa, hukuk devletini, yargı bağımsızlığını, kuvvetler ayrılığını, temel hak ve özgürlükleri ve sosyal devleti güvence altına alan, devletin meşruiyetini insan haklarının korunmasına ve geliştirilmesine dayandıran yeni bir ‘toplumsal sözleşme’ olacak.
- Tüm yurttaşlarımızın demokratik haklarını etkin şekilde kullanabilmesi için eşit, çoğulcu ve anayasal yurttaşlık ilkesini egemen kılacağız.
- Yeni Anayasa’nın temel ilkeleri;
 - Özgürlükçülük ve çoğulculuk,
 - Eşitlik ve sosyal adalet,

- Katılımcılık,
- İnsan onurunun ve evrensel insan haklarının önceliği,
- İnsan haklarının korunmasının esas, sınırlandırılmasının istisna olması,
- Güçlendirilmiş parlamenter sistem,
- Kuvvetler ayrılığına dayalı demokratik hukuk devleti,
- İktidarın hukuka ve demokrasiye aykırı olarak kullanılmasını engelleyecek denge ve denetleme mekanizmaları,
- Silahlı kuvvetlerin sivil iktidar tarafından tam kontrolü,
- Her türlü ayrımcılığın yasaklanması,
- Uluslararası hukuka saygı,
- Kadın-erkek eşitliği olacak.

HAK VE ÖZGÜRLÜKLERE TAM KORUMA

- Temel hak ve özgürlükler konusunda taraf olduğumuz tüm uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile çağdaş ilke ve kuralları eksiksiz uygulamaya geçireceğiz.
- Medeni ve siyasi haklar ile, ekonomik, sosyal ve kültürel hakları bir bütünlük içinde değerlendirecek ve hepsine eşit oranda saygıyı temin edeceğiz.
- Tüm bu haklara uyumu denetlemek üzere Birleşmiş Milletler'in standartlarına uygun, yönetiminde insan hakları alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin hakim olduğu bir İnsan Hakları Ulusal Denetim Kurumu kuracağız.
- İnsanın yaşama hakkına, bedensel bütünlüğüne, maddi ve manevi varlığına yönelik her türlü şiddete, eziyete ve işkenceye, haysiyetinin zedelenmesine kararlılıkla karşı çıkacağız. İşkence ile suçlanan kamu görevlilerinin ivedilikle yargı karşısına çıkmasını ve suçlu bulunanların ciddi cezalar almalarını sağlayacağız.
- Başta düşünce, ifade, bilgi alma, örgütlenme özgürlüğü ve özel hayata

saygı hakkı olmak üzere tüm bireysel hak ve özgürlükleri teminat altına alacağız.

- Çocuk haklarını evrensel ilkeler çerçevesinde güvence altına alacağız.
- Başta çalışma hakkı, sendikal haklar, eğitim hakkı, barınma ve konut hakkı, çevre hakkı ve kentli hakkı olmak üzere, tüm sosyal hakları devletin uygulamakla yükümlü olduğu haklar haline getireceğiz.

BASKI VE KORKUYA SON

- Toplumun genelinde ve özellikle de muhalifler arasında bir korku ve sindirme ortamı yaratma amacı taşıyan ve hükümet tarafından göz yumulan,
 - Özel yaşamın gizliliğini ihlal eden yasa dışı telefon dinlemelere,
 - Farklı görüşleri susturmaya yönelik soruşturmalara,
 - Yurttaşların bireysel tercih ve özgürlüklerini kısıtlayan tüm uygulamalara,
 - Yasa dışı aramalar ve el koymalara,
 - Araştırmacı gazeteciler üzerinde uygulanan sansür, hapis cezası, hakaret davaları gibi her türlü baskı girişimlerine,
 - Henüz basılmamış kitapların imhasına, düşüncenin suç ilan edilmesine,
 - Medya ve özel sektör üzerinde uygulanan mali dahil her türlü baskıya,
 - Sivil toplum örgütleri ve sendikalar üzerindeki hukuk dışı ve baskıcı tüm uygulamalara son vereceğiz.
- Hak arama özgürlüğünün hukuk çerçevesinde her kademedede kullanılabilmesinin önünü açacağız.
- Demokratik ve barışçı her türlü tepki ve eylemi meşru hak olarak göreceğiz. Hak arayan işçiler, öğrenciler gibi kesimlere uygulanan aşırı şiddete son vereceğiz.
- Arama, gözaltına alma ve tutuklamalarda keyfi uygulamaları önleyeceğiz. Tutukluluğun bir cezalandırma yolu olarak kullanılmasına son verecek, tutukluluk uygulamalarını evrensel normlara uygun hale getireceğiz.

- Masumiyet karinesinin korunmasını sağlayacak gerekli ceza usul hukuku tedbirlerinin alınmasını sağlayacağız.

ÖZGÜR MEDYA VE İNTERNET

- Basın özgürlüğünün önündeki tüm engelleri ve medya üzerindeki her türlü baskıyı ortadan kaldıracacağız.
- Güçlü, bağımsız, tarafsız ve çoğulcu bir medya yoluyla halkın bilgi edinme hakkından en geniş biçimde yararlanmasına olanak tanıyacağız.
- Medyaya yönelik keyfi cezai uygulamalara son vereceğiz.
- Medyada tekelleşmeyi önleyeceğiz.
- Basın özgürlüğünü zedeleyen medya-ticaret-siyaset ilişkilerini etik kurallar çerçevesinde yeniden düzenleyecek, çıkar bağlarından arındırılmasını sağlayacağız.
- Devlet kaynaklarıyla yandaş medya yaratılmasının önüne geçeceğiz.
- Basın özgürlüğünün önünde önemli bir engel teşkil eden başbakanın radyo ve televizyon yayınlarını durdurma yetkisini kaldıracacağız.
- Medya çalışanlarının örgütlenmesinin önündeki yasalardan ve işveren uygulamalarından kaynaklanan engelleri kaldıracacağız.
- TRT'yi siyasal iktidarlardan bağımsız, idari ve mali açıdan özerk bir kurum haline getireceğiz.
- Demokrasinin önemli aktörleri olan yerel medyanın mali ve kurumsal yapılarını güçlendireceğiz.
- Bir özgürlükler alanı olması gereken internet üzerindeki aşırı düzenlemeleri kaldıracak ve yasaklayıcı zihniyeti değiştireceğiz.

YARGI REFORMU

- Hukukun üstünlüğünü tam olarak gerçekleştirecek, yargı bağımsızlığını ve yargıç güvencesini koşulsuz olarak sağlayacağız. Yargıç ve savcıların Adalet Bakanlığı'na idari bağıllığını kaldıracacağız.
- Yargının memurlaştırılmasına son vereceğiz.
- 12 Eylül yönetiminden günümüze yansıyan çarpık hukuk anlayışını, anti-demokratik kurum ve uygulamaları tümüyle tasfiye edeceğiz.
- Adil, hızlı ve etkin çalışan bir yargı sistemi ve altyapısını oluşturacağız. Adli kolluğu kuracağız.
- Hukuk eğitiminin kalitesini yükseltecek ve uygulamalı ders olanaklarını geliştireceğiz.
- Yargıçlık ve savcılık mesleklerine girişte siyasal değil, nesnel ölçütler getireceğiz.
- Sınavlarda yürütme organının etkisini kaldıracacağız.
- Anayasa Mahkemesi'nin yapısını ve yetkilerini kuvvetler ayrılığı ilkesi çerçevesinde yeniden düzenleyeceğiz. TBMM tarafından belirlenen Anayasa Mahkemesi üyelerinin nitelikli çoğunlukla seçilmesini zorunlu kılacağız.
- Askeri yargının görev alanını daraltacağız.
- Devlet Güvenlik Mahkemeleri'nin yerine getirilen Özel Yetkili Ağır Ceza Mahkemeleri'ni kaldıracacağız.
- Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nu kaldırıp, yerine Yargıçlar Yüksek Kurulu'nu oluşturacağız. Yeni oluşacak yapıda Adalet Bakanı ve Müsteşar'ın olmamasını ve yargıç ve savcılarının kurulda güvenceli biçimde temsilini sağlayacağız.
- Adli Tıp Kurumu'nu siyasi etkiden arındıracak, yeniden yapılandırarak özerk, hızlı, verimli ve nitelikli hale getireceğiz.
- Yargıda örgütlenmeyi destekleyeceğiz.
- Yargı kararlarını etkisizleştiren ve işlevsizleştiren uygulamalara son vereceğiz.

- Yargıya ayrılan kaynakları arttırıp, fiziki koşullarını ve insan gücünü verimli ve etkin kullanacağız.
- İnsan onurunu esas alan bir ceza infaz sistemi kuracağız.

DEMOKRATİK SEÇİM SİSTEMİ VE SİYASAL ÇOĞULCULUK

- Siyasi Partiler Yasası'nı demokratikleştireceğiz.
- Temsilde adalet ilkesini zedeleyen % 10 seçim barajını kaldırarak, halkın iradesinin parlamentoya yansımını sağlayacağız.
- Seçim yasalarını değiştirerek, liderlerin değil, milletin kendi vekillerini seçebilmesini sağlayacağız.
- Siyasi partilerin işleyişinde ve örgüt yapılanmalarında parti içi demokrasinin ve katılımcılığın yaşama geçirilmesini sağlayacağız.
- Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin içtihatları ve Venedik Kriterleri uyarınca siyasi partilerin kapatılmasına çok istisnai durumlarda izin vereceğiz.
- Bağımsız adayların önüne getirilen yüksek başvuru ücreti engelini kaldıracacağız.
- Siyasi Partiler Yasası ve Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Yasası'ndaki propaganda yasaklarını kaldıracacağız.
- Tüm siyasi partilerin adil ve nesnel ölçütlere göre devlet yardımı almasını sağlayacağız. Siyasi partilerin finansmanını şeffaflastırarak partiler arası haksız rekabet oluşmasını engelleyeceğiz.
- Kadınların siyasi partilerde ve siyasette doğrudan ve daha aktif olarak yer alabilmelerinin önündeki engelleri kaldıracak, bu amaçla kadın kotasını yasalaştıracacağız. Hedefimiz kotanın üzerinde temsil sağlamak olacaktır.
- Gençlerin tüm karar verme süreçlerine katılımını sağlamak için seçilme yaşını 21'e indireceğiz.

ÖRGÜTLÜ TOPLUM

- Örgütlenme hakkının önündeki tüm engelleri kaldıracak, örgütlü sivil toplumu güçlendireceğiz.
- Sivil toplum ve sivil toplum kuruluşlarına yaklaşımımızda:
 - Devlet güdümünde değil, toplum merkezli;
 - Kısıtlayıcı değil, destekleyici;
 - Engelleyici değil, güçlendirici;
 - Cezalandırıcı değil, yüreklendirici;
 - Dışlayıcı değil, kapsayıcı olacağız.
- Sivil toplumun belde belediyesinden TBMM'ye kadar her kademedeki karar alma mekanizmalarına katılımını anayasal bir hak olarak tanıyacağız.
- Dernekler Yasası'nı eşitlikçi ve özgürlükçü bir bakış açısıyla gözden geçirecek, örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayan ve zorlaştıran tüm bürokratik engelleri ortadan kaldıracacağız.
- Örgütlenme kültürünün güçlendirilmesi için sivil toplum eğitimini müfredata ekleyecek, öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerinde yer almasını sağlayacağız.
- Kamu yararına çalışan sivil toplum kuruluşlarının güçlü ve özerk mali yapıya kavuşturulması için kamu idaresi bütçesinden sağlanan destekleri arttıracacağız.
- Yerel yönetimlerde oluşturulacak Sivil Toplum Merkezleri'nde kısıtlı kaynaklara sahip ya da yeni kurulmuş sivil toplum kuruluşlarına ortak kullanım mekânları, ofis altyapı olanakları ve sekreteryaya desteği sağlayacağız.
- Kadınların STK'lara katılımını artırmak ve bu kuruluşların yönetiminde etkin rol oynamasını sağlamak için teşvik tedbirleri alacağız.
- STK'ların ulusal ve uluslararası kaynaklardan en geniş ölçüde yararlanabilmesi için destek süreçlerini hayata geçireceğiz.

FARKLILIKLARA SAYGI VE ÇOĞULCULUK

- Toplumsal farklılıkları eşit, çoğulcu ve anayasal yurttaşlık ilkesi ile kucaklayacak ve ayrımcılığın önüne geçeceğiz.
- Etnik ve inanç farklılıklarımızı ayrımsız sahiplenecek, gelişmenin, hoşgörünün ve barışın Türkiye'sini kuracağız.
- Yurttaşlarımızın kültürel haklarını çoğulculuk anlayışı çerçevesinde güvence altına alacak ve farklı kimliklerin özgürce yaşamasını sağlayacağız.
- Toplumsal barışı yüceltecek, önyargıları ortadan kaldıracacağız.
- Toplumsal dayanışma ve kardeşlik duygularını güçlendireceğiz.
- Dili, dini, etnik kökeni, inancı, mezhebi, cinsiyeti, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği, yaşı ve siyasal görüşü ne olursa olsun, herkesin eşit yurttaş olmaktan kaynaklanan tüm haklarını eksiksiz kullanabilmesini sağlayacak, her türlü ayrımcılığa son vereceğiz.
- Irk veya etnik köken, din veya inanç, engellilik, yaş ve cinsel yönelim temelindeki ayrımcılıkla ilgili AB müktesebatını hızla iç hukukumuzla aktaracağız.
- Kültürel haklara saygı içinde toplumsal bütünleşme yaklaşımını benimseyeceğiz.
- Toplumsal huzur ve barışın teminatı olan kültürlerarası etkileşim ve paylaşımı sağlayacağız.

HER ALANDA KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ

- Kadın-erkek eşitliğinin toplumsal yaşamın her alanında fiilen gerçekleştirilmesi için gerekli tüm hukuki ve siyasi adımları atacağız.
- Yeni Anayasa'da, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi madde 5'e koşut biçimde, devlete "bir cinsiyetin üstünlüğü ya da aşağılığına ilişkin kültürel kalıpları değiştirme" görevini vereceğiz.

- Kamuda ve özel sektörde, üst düzey yönetim kademelerinde, kadın erkek eşitliğini sağlayacak pozitif ayrımcılık uygulamalarını yaygınlaştıracacağız.
- Kadın temsiline siyasette, kamusal görevlerde, yargıda, sivil toplumda güçlü biçimde yaşama geçirilmesi için gerekli yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Eğitimde, çalışma yaşamında, siyasette ve sivil toplum alanında kadına karşı ayrımcılıkla mücadele edeceğiz.
- Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir kamu politikası olarak benimseyecek ve sosyal politikalarımızı bu doğrultuda ele alacağız. Kadına yönelik şiddeti ağır suçlar kapsamına alacak ve ağır biçimde cezalandıracağız.
- "Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu" değil "Kadın-Erkek Eşitliği Komisyonu" kuracağız.

DOĞU VE GÜNEYDOĞU'DA TAM DEMOKRASİ

- Doğu ve Güneydoğu'da baskılara son verecek, toplumsal barışı sağlayacağız.
- Kürt yurttaşlarımızın kimliklerini yaşamalarının önündeki engelleri çoğulcu ve özgürlükçü demokrasiyi kurarak aşacağız.
- Yasa ile kuracağımız, uluslararası standartlara uygun komisyonlar yoluyla faili meçhulleri aydınlatacak ve kayıpları bulacağız. Sorumluları cezalandırarak halkımızın acılarını dindirecek ve adaleti sağlayacağız.
- Talep eden yurttaşlarımıza anadil öğrenimi olanağı sunacağız.
- Dersim arşivlerini açacağız.
- Geçmişte yaşanan acı ve travmaları hatırlatan isimleri devlet kurumları ve kışlalardan kaldıracacağız.
- Diyarbakır Cezaevi'ni toplumsal barış için müzeye dönüştüreceğiz.

LAİKLİK VE İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜ

- Laik ve demokratik Cumhuriyet'imizin ilke, değer ve kurumlarına her koşulda sahip çıkacağız.
- Din işlerinin siyasetten ayrılmasına özen gösterecek, dinin siyasi sömürü aracı haline getirilmesine son vereceğiz.
- Her din, mezhep veya inanç grubundan yurttaşımızın inanç ve ibadet özgürlüğünü güvence altına alacağız.
- Yurttaşlarımız arasında dinî inançlar ve mezhepler bakımından ayırım yapılmasını engelleyeceğiz.
- Alevi yurttaşlarımızın eşit yurttaşlık talebini her alanda hayata geçireceğiz.
- Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, tüm inanç ve mezheplerin taleplerine duyarlılık içinde, inanç çoğulculuğunu gözeterek ve eşitlik anlayışıyla yaklaşmasını sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- Din kültürü ve ahlak bilgisi derslerini zorunlu olmaktan çıkaracak, temel eğitimde ve lisede isteğe bağlı hale getireceğiz.
- Din öğretiminin laiklik anlayışı ve öğretim birliği ilkesi çerçevesinde gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Tüm din ve inançların ibadethane açmalarının önündeki engelleri evrensel insan hakları ilkelerine göre kaldıracacağız.
- Azınlık din mensubu vatandaşlarımıza yönelik din ve inanç temelli ayrımcılık, nefret söylemleri ve nefret suçlarıyla kararlılıkla mücadele edeceğiz.

TEMİZ VE İTİBARLI SİYASET

- Siyasetin, dolayısıyla da demokrasinin, itibarının zedelenmesine yol açan, siyasilerin toplumsal meşruiyetine darbe vuran yolsuzlukların engellenmesini demokrasinin korunması için önemli bir görev olarak göreceğiz.
- Dokunulmazlığın, adi suçlara karşı koruyucu kalkan olmasına son vereceğiz.
- Milletvekili dokunulmazlıklarını, kürsü dokunulmazlığı ile sınırlandıracağız.
- Mevcut tüm milletvekili dokunulmazlık dosyalarının derhal yargıya intikalini sağlayacağız.
- Siyasetin finansmanını şeffaf hale getireceğiz.
- Tüccar siyaset anlayışına son vereceğiz. Siyasi Ahlak Yasası'nı çıkaracağız.
- Seçimle gelen milletvekilleri ve yöneticilerin mal bildirimlerini internet ortamında kamuoyunun bilgisine sunacağız.
- Başbakan ve bakanların, varlıklarının portföy yönetimini görevleri süresince kayyuma devretmesini zorunlu kılacağız.
- Hediye niteliğinde mal ve hizmet kabulünde kısıtlamaların kapsamını, Batılı ülkeler standartlarına getireceğiz.
- Bir siyasi partiden başka bir siyasi partiye geçişte doğrudan veya dolaylı olarak çıkar sağlayan milletvekillerinin TBMM üyeliği düşmesi için yasal düzenleme yapacağız.
- Parti gelir ve giderlerine ilişkin verilerin tam ve doğru olarak kamuoyuna açıklanmasını sağlayacağız.
- Siyasi partilerin ve milletvekili adaylarının seçim harcamalarını Batı demokrasileri normlarına göre sınırlayacak ve denetleyeceğiz.

Sürdürülebilir kalkınma için...

Üreten, büyüyen, paylaşan, çevre dostu ekonomi

Türkiye, 2001 ve 2009'da yaşadığı iki büyük krizin ardından önemli kan kayıpları yaşadıktan sonra 2010'lu yıllara ciddi sorunlarla girmiştir. Kriz yılı olan 2009'da, % 5'e yakın bir ekonomik küçülme yaşanmıştır. 150 gelişen ve yükselen ekonomi içinde Türkiye, ortalama büyüme performansı bakımından, 1980–2002 döneminde 51. sırada iken; AKP'nin iktidar olduğu 2003–2010 döneminde 71. sıraya gerilemiştir. Satın alma gücü paritesine göre 1987 yılında dünyanın en büyük 14. ekonomisi, G–20 üyesi olduğu 1999 yılında dünyanın en büyük 16. ekonomisi olan Türkiye, sekiz yıllık AKP iktidarı elinde 16. sırada kalmaya devam etmiştir.

Türkiye'de ortalama büyüme hızı düşük, büyüme hızının oynaklığı ise yüksektir. İç tasarruflar yetersizdir. Büyümenin finansmanı dış kaynak girişine bağımlıdır. İstihdamın ve toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı zayıftır. Büyümenin itici gücü kısa vadeli dış kaynakla finanse edilen tüketimdir; tüketimin önemli bir bölümü doğrudan veya dolaylı olarak ithalatla karşılanmaktadır.

Türkiye ekonomisinde işsizlik yüksek, istihdam düzeyi ise çok düşüktür. İş gücünün eğitim düzeyi ve yaratılan işlerin niteliği zayıftır. Kayıt dışı istihdam yüksektir. Ekonomik ve sosyal gelişme bölgeler arasında eşit dağılmamaktadır; bölgesel gelir ve refah dengesizlikleri pekişmektedir. Gelir dağılımı bozulmakta, yoksulluk derinleşmektedir.

Sanayi zemin kaybetmekte, milli gelir içerisinde sanayinin payı gerilemektedir. Sanayi sektöründeki kaynaklar hızla üretkenlik potansiyeli düşük sektörlerle kaymaktadır. Nüfusumuzun dörtte birinin yaşadığı ve tarımsal üretimin gerçekleştirildiği kırsal kesimde açlık ve yoksulluk, kentsel alanlara göre daha hızla artmaktadır.

AKP'nin dokuz yıllık iktidar döneminde büyüme tarihsel ortalamalarının altında kalmış, ekonominin rekabet gücü hızla erimiş, dış kaynağa olan bağımlılığı artmış, işsizlik ve yoksulluk önemli bir sorun olmaya devam etmiştir. Türkiye'de mevcut ekonomik politika ve stratejinin yarattığı büyüme nitelikli, halkı kucaklayıcı ve sürdürülebilir değildir.

CHP iktidarında hedeflenen; yüksek, istikrarlı, tüm sektörler yayılan, nitelikli ve sosyal dengeleri bozmayan bir büyümedir. Bu amaçla ülkenin fiziki, mali ve beşeri kaynakları seferber edilecek ve yaratılacak refah toplumun tüm kesimlerine hakça paylaşılacaktır. Kaynakların etkin kullanımında piyasa mekanizmasından azami derecede faydalanılacak, ancak piyasaların yapabileceği hatalara karşı devletin düzenleyici ve denetleyici işlevleri güçlendirilecektir. Üretimdeki artışı ve verimliliği sağlayacak temel etmenlerden bir tanesi insan yaratıcılığı ve emeğidir. Bu gerçeğin ışığında CHP, insanı yalnızca bir üretim faktörü ve nesnesi değil, sosyal ve beşeri varlığıyla geliştirilmesi, zenginleştirilmesi, desteklenmesi ve etkin kılınması gereken bir özne olarak görür. Sosyal devlet eliyle ekonominin odağına koyulan insan ve insani kalkınma CHP'nin ekonomi programının temel etmenlerinden biridir.

CHP'nin ekonomik vizyonunda insani kalkınma ve ekonomik kalkınma el ele yürür. Çünkü uluslararası rekabetin her geçen yıl keskinleştiği günümüzde sürdürülebilir ve nitelikli ekonomik büyüme ancak insana ve teknolojiye yaratıcılığı ve üretimi artırma amaçlı yapılan sürekli ve uzun vadeli yatırımlarla mümkün olur. Türkiye'de hedeflenen yüksek büyüme hızlarını daha dengeli bir kaynak dağılımıyla sağlamak isteyen CHP, istihdama, teknoloji ve insan sermayesiyle büyüyen faktör verimliliğine özel bir önem atfeder. Faktör verimliliğindeki ve insan sermayesindeki artışı sağlamak için merkezine insanı ve üretimi koyan bir sosyal devlet modelini ayağa kaldırmak gerekir. Ancak, bu sosyal devletin uzun süreli insani yatırım politikalarının altından kalkabilmesi ve bu yatırımların uzun dönemde meyvesini toplayabilmek için makro düzeyde istikrarı artırıcı politikaların izlenmesi gerektiği de açıktır. Finansal ve kurumsal düzlemde yapılacak düzenlenmelerle artırılacak ve güvenceye alınacak ekonomik istikrar, CHP'nin ekonomik politikalarının bir başka önemli halkasıdır ve sürdürülebilir ekonomik ve insani kalkınmanın olmazsa olmazıdır. Rekabetçi, yenilikçi ve merkezine insan odaklı büyümeyi alan sosyal devletçi ekonomik programın temel amacı, Türkiye'nin büyümesinin dengeli, sürdürülebilir ve çevre dostu bir nitelikte olmasıdır.

CHP'nin temel önceliği, üreten ve ürettiğini hakça paylaşan, halkı kucaklayan, nitelikli, sürdürülebilir ve yüksek hızla büyüyen, ekonomik faaliyetleri ve refah düzeyini bölgeler arasında dengeli yayan bir Türkiye'dir.

CHP iktidarında ithalata bağımlı olmayan, kısa vadeli dış kaynağın beslediği tüketim yerine yatırım, istihdam ve verimlilik artışıyla gelişen, fiziki, sosyal ve teknolojik altyapısı hızla yenilenen, küresel pazarlarda rekabet gücü artan bir ekonomik düzen kurulacaktır.

CHP, ekonomide kuralları koyan, denetleyen, büyümeyi kolaylaştıran ancak ekonominin günlük işleyişine müdahale etmeyen bir devlet anlayışını benimsemektedir.

CHP, çevresel ve ekolojik riskleri en aza indirmek, sürdürülebilir kalkınmaya katkıda bulunmak ve insani gelişim ve sosyal adaleti geliştirmek amacıyla yeşil ekonomi modelini benimsemektedir. CHP, "ne olursa olsun kalkınma" değil, doğayla barışık sürdürülebilir kalkınma anlayışını savunur. Çevrenin korunması yalnızca bugünün vatandaşlarının hakkı değil, aynı zamanda gelecek kuşaklara da bir borcumuzdur.

Türkiye 21. Yüzyılda, çağdaş uygarlık düzeyinin üstüne çıkma hedefine ancak bilgi ve iletişim teknolojilerinde atılım yaparak, bunun gerektirdiği büyük toplumsal dönüşümü gerçekleştirip bilgi toplumu aşamasına geçerek ulaşabilir. Bilgi toplumuna dönüşüm Türkiye'yi, çağdaş bilgi teknolojilerini üreten, diğer sektörlerle toplumun tüm sorunlu alanlarında bilişim çözümlerinden etkin biçimde yararlanan ve küresel rekabet gücünü en üst düzeye çıkarmış bir ülke haline getirecektir.

Bu sayede Türkiye, Cumhuriyet'in yüzüncü yılını dünyanın en büyük on ekonomisinden biri olarak kutlayabilir.

CUMHURİYET'İMİZİN 100. YIL HEDEFLERİ

- Cumhuriyet'imizin Yüzüncü Yıl Dönümüne kadar, yılda ortalama % 7 oranında büyüme sağlayacağız.
- Gayri Safi Yurtiçi Hâsılayı 2,6 trilyon dolara, kişi başına geliri 31.500 dolara ulaştıracacağız.
- Kişi başına gelirin AB ortalamasının % 85'ini yakalamasını sağlayacağız.
- İhracatın 650 milyar dolara ulaşmasını sağlayacağız.
- Cari işlemler açığını Gayri Safi Yurtiçi Hâsılanın % 2,5'ine düşüreacağız.
- Gelişmişlik düzeyi bakımından en geride olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da büyüme hızının yılda ortalama % 9,5'i yakalamasını sağlayacağız.
- Günümüzde Türkiye ortalamasının ancak % 56'sı düzeyinde olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun kişi başına gelirinin, Türkiye ortalamasının % 75'ini yakalamasını sağlayacağız.
- Her yıl ortalama 800 bin kişiye istihdam yaratacağız.
- Kadınların iş gücüne katılımını % 40'a, genel katılım oranını % 55'e ulaştıracacağız.
- İşsizlik oranını % 5 düzeyine indireceğiz.

GÜÇLÜ SOSYAL DEVLET, İSTİKRARLI BÜYÜME, REKABETÇİ EKONOMİ

- Yoksulluğun arkasında yatan yüksek işsizlik, kayıt dışı çalışma, düşük ücret, etkin olmayan sosyal güvenlik, yetersiz sağlık ve sosyal destek sistemleri, eğitim ve beceri kazandırma sorunlarının çözümünde devletin aktif görev üstlenmesini sağlayacağız.
- Dışa açık ama dış dalgalanmalara karşı dayanıklı, iş gücünü seferber eden, üretimi ve yurt içi tasarruf düzeyini artıran yeni bir büyüme stratejisine geçeceğiz.
- Büyüme stratejisinin, kendi kaynaklarımızı kullanarak ve önceliklerimizi dikkate alarak istihdamı desteklemesini sağlayacağız.

- Rekabet gücü yüksek yeni faaliyet alanlarına yönelmenin yanı sıra, geleneksel sektörlerde katma değeri yüksek ürün ve faaliyetlere öncelik vereceğiz.
- İthalatımızda önemli yer tutan imalat sektörlerinde, yurt dışı doğrudan yatırımlardan da yararlanarak yeni üretim kapasitelerinin yaratılmasını destekleyeceğiz.
- Ekonomik ve sosyal politikalarda çevre, su ve küresel ısınma alanlarındaki öncelikleri dikkate alacak ve sürdürülebilirliği gözeteceğiz.

Yenilikçi, rekabetçi ve istihdamla büyüyen ekonomi

ÜRETEN, REKABETÇİ VE EKONOMİYİ DESTEKLEYEN DEVLET ANLAYIŞI

- Dünyada da kabul gören yeni eğilimler ışığında, devletin istihdam ve rekabet alanında destekleyici ve kolaylaştırıcı olmasını sağlayacağız.
- Devletin bölgesel gelir farklılıklarının giderilmesinde özel kesimden yararlanma olanağının bulunmadığı hallerde, doğrudan yatırım ve üretim yapan bir aktör olarak görev almasının önünü açacağız.
- Devlet yapısını daha çağdaş ve yurttaş odaklı hale getireceğiz.
- Ekonomik ve sosyal politika uygulamalarında kayırmacılığı önleyecek, saydamlık ve yaratıcılığı ön plana çıkaracağız.
- Kamu kaynaklarından, özellikle bölgesel ve toplumsal eşitsizlikleri gidermede, yeni teknolojilere dayanan sektörleri geliştirmede, yeni iş sahaları açma ve yeni iş kuranları destekleme konusunda yararlanacağız.
- T.C. Ziraat Bankası ve Türkiye Halk Bankası'nı özelleştirmeyecek, bu bankaların çiftçi ve esnafa desteklerini, bankacılığın genel kurallarına uyarak sürdüreceğiz.

İSTİHDAM SEFERBERLİĞİ

- CHP iktidarında ekonominin her yıl 800 bin yeni istihdam yaratmasını sağlayacağız.
- İşgücüne genel katılım oranını % 55'e, kadınların iş gücüne katılımını % 40 düzeyine yükselteceğiz.

- Ekonominin istihdam yaratmasında kamunun aktif bir rol üstlenmesini sağlayacağız.
- İş olanaklarının iş arayanlar tarafından hızlı ve en geniş kapsamda bilinmesini sağlamak amacıyla kamunun bilgi sağlama işlevini güçlendireceğiz.
- Kamu hizmetlerinde kadın istihdamını ve kadınların yönetim görevlerine atanmasını teşvik edeceğiz.
- Kayıt dışı istihdam sorununu, kayıt dışılığı özendirici aşırı yükleri azaltarak, kayıt içine girmeyi teşvik ederek ve denetime ağırlık vererek çözeceğiz.
- Engelli vatandaşlarımızın kamu kesiminde istihdam edilme olanaklarını arttıracacağız. Boş kadroların atamasını hızla gerçekleştireceğiz.
- Tarımdaki iş gücünün diğer alanlara geçişini ve hizmet sektöründeki dönüşümü doğru yöneterek istihdam kayıplarını azaltacağız.

İŞSİZLİKLE ETKİN MÜCADELE

- İstihdam yaratan, başta sanayi olmak üzere, bilgi-yoğun stratejik hizmetler, lojistik üretim-destek ve kültür sanayi gibi dinamik hizmet sektörlerinin öncülüğünde yüksek büyümeyle, işsizlik oranını hızla aşağı çekeceğiz.
- Ulusal bilim, teknoloji ve sanayi politikaları oluşturacak, yenilikçiliğe dayalı sektörlerin gelişmesini sağlayacağız.
- Yeni iş alanları yaratarak istihdam düzeyinin kalıcı olarak iyileştirilmesi, işgücü donanımının artırılması, istihdam üzerindeki kamusal yüklerin azaltılması ve yatırım ortamının iyileştirilmesine öncelik vereceğiz.

BİLGİYE DAYALI SEKTÖRLERE ÖNCELİK, TEŞVİK

- Türkiye'nin bilgi teknolojilerini tüketen değil, üreten bir ülke olması hedefimizdir.
- Eğitim, AR-GE, ileri teknoloji üretim, bilgi yoğun ekonomik hizmetler gibi bilgiye dayalı faaliyetlerin ekonomi içindeki payını artıracacağız.
- Ulusal Yenileşim (İnovasyon) Sistemi'ni ekonomik faaliyetlerin tüm aşama ve kesimlerinde etkili olacak kapsamlı bir sistem haline getireceğiz.
- Jenerik teknolojiler ve savunma sanayi alanlarında kamu yatırımları ve kamu-özel sektör işbirliğini güçlendireceğiz.
- Tersine beyin göçünün oluşması için çalışmalarını hızlandıracak, yurt dışındaki Türkiye kökenli bilim insanları ve uzmanlarının ileri teknoloji projelere katılımını sağlayacak altyapıyı oluşturacağız.

AR-GE VE YENİLİKÇİLİK ÇALIŞMALARINDA ATILIM

- AR-GE çalışmalarına verilen teşvikleri, KOBİ'lerin yararlanabileceği biçimde genişleteceğiz.
- Türkiye'nin AR-GE harcamalarının GSYH içindeki payını AB standardı olan % 3'e çıkaracağız.
- Üniversite-Sanayi işbirliğini geliştirecek, KOBİ'lerin bu işbirliğinden yararlanmasının yolunu açacağız.
- Ürün ve hizmet geliştirme, üretim, pazarlama ve dağıtım alanlarında oluşturulacak uzman kurullar aracılığıyla tüm firmalara danışma hizmetleri sağlayacağız.
- Beyin göçünü en aza indirecek ve zaman içinde geriye döndürecek bilim ve teknoloji politikaları uygulayacağız.

BİT SEKTÖRÜNE TAM DESTEK: AVRUPA'NIN BİLİŞİM VE YAZILIM ÜSSÜ TÜRKİYE

- Bilgiye ve zekaya dayalı yeni ekonomide rekabet gücümüzü artırmak üzere dünyanın farklı bölgelerinde ve ülkemizde yıllık Bilişim Şuraları düzenleyeceğiz.
- Altyapı ve insan kaynağı uygun yerlerde teknokentler ve yazılım başta olmak üzere stratejik alanlara odaklanmış teknoparklar oluşturacağız.
- Teknokentlerde gençleri girişimcilik konusunda eğitecek ve yönlendirecek girişimcilik destek birimleri kuracağız. Tekno-girişimciliğin çekirdek sermayesi ya da kuruluş dönemi fonları gibi destekleneceği ulusal bir fon oluşturacağız.
- Kamu kurumları başta olmak üzere ülkemizde yerli yazılım kullanma bilincini oluşturacak ve gerekli teşvik edici önlemleri alacağız.
- Bilişim alanında ara eleman eğitime önem vereceğiz. Özellikle üniversite mezunu işsizlerimiz için hızlandırılmış programlar aracılığıyla istihdam yaratacağız.
- Bilgi teknolojileri ve iletişim sektörünü, KDV ve dünyanın hiç bir ülkesinde bulunmayan özel iletişim vergisi gibi dolaylı vergileri en az düzeylere indirerek ve yazılım ihracatının yollarını açarak destekleyeceğiz.
- Bilgi teknolojileri ve iletişim sektörü ile elektronik haberleşme alanının tam ve gerçek rekabete açılması için gereken önlemleri alacağız.

BİLİŞİM REFORMU

- Bilişimi, toplumsal kalkınmanın, demokrasinin ve özgürlüklerin temeli olarak görüyoruz. Eğitim, kültür, altyapı, özel kesimde ve kamuda mal ve hizmet üretimi, yasal düzenlemeler gibi pek çok alanda bütüncül dönüşümü sağlayan bilişim reformunu gerçekleştireceğiz.
- Yazılım başta olmak üzere bilgi teknolojileri ve iletişim sektörünü stratejik bir sektör olarak tanımlayacağız.
- Rekabet gücünü, yenilikçiliği ve AR-GE çalışmalarını üniversite-sanayi-devlet işbirliği ve eşgüdümü ile geliştireceğiz.

- E-devlet uygulamalarını yurttaş odaklı bir anlayışla yeniden yapılandıracağız. Kamu kurumlarında iş yapma verimliliğini artıracak, veri paylaşımını sağlayacak, yurttaşlarımızı iş ve veri tekrarlarından kaynaklanan sıkıntılardan kurtaracağız.
- Yerel yönetimlerden STK'lara, küçük-orta ölçekli yerel firmalardan ulusal düzeydeki firmalara dek toplumun tüm kesimlerini hareketlendirecek, yeni iş alanları ve istihdam yaratacak büyük ölçekli kamu bilişim projelerini yaşama geçireceğiz.

BİLİŞİM ALTYAPISI: HERKESE BİLGİSAYAR VE İNTERNET

- Standart genişbant internet erişimini, toplumun tüm kesimlerine olanaklı olan en düşük maliyetle sunmak için gerekli altyapı yatırımını yapacağız.
- Toplumun dezavantajlı kesimlerinin İnternet ve bilgisayar hizmetlerinden ücretsiz yararlanması için gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- Tüm öğrencilerin okulda ve okul dışında bilgisayar ve internet erişimine kavuşmaları için gerekli teşvikleri sağlayacağız.

BİLİŞİM ALANINDA YASAL DÜZENLEMELER

- Konunun siyasi sorumluluğunu doğrudan üstlenecek Bilgi ve İletişim Teknolojileri Bakanlığı'nı kuracağız.
- 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun"u yürürlükten kaldıracacağız. Bunun yerine uluslararası demokrasi standartlarına uygun yeni bir yasal düzenleme getireceğiz.
- 5746 sayılı "Araştırma ve Geliştirme Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun"u küçük ve orta büyüklükteki bilgi ve iletişim şirketlerinin de faydalanabileceği şekilde genişleteceğiz.
- 4734 sayılı "Kamu İhale Kanunu"nu bilgi ve iletişim ile ilgili ürün ve hizmetlerin alımlarında gerek duyulan hız ve kapsamlılığı karşılamak üzere değiştireceğiz.

- 5846 sayılı “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu”nu yazılım üreticilerinin telif haklarını korumak ve yazılım ürünlerinin etkin kullanımını sağlamak üzere güncelleştireceğiz.
- 5809 sayılı “Elektronik Haberleşme Kanunu”nu tam ve gerçek rekabeti sağlamak üzere değiştireceğiz.

TELEFON VE İNTERNET HİZMETLERİ

- Elektronik haberleşme alanında tam rekabet ortamını oluşturarak yurttaşlarımızın telefon ve internet hizmetlerini % 20 daha ucuza almalarını sağlayacak bir projeyi hızla hayata geçireceğiz.
- Yurttaşlarımızın ülkemizin her yerinden telefon ve internet hizmetlerine erişebilmelerini sağlayacağız.
- Yurttaşlarımızın telefon ve internet hizmetlerini istedikleri işletmeciden alabilmelerini, sabit numaralarını kolaylıkla taşıyabilmelerini ve hizmet aldıkları işletmecilerini kolaylıkla değiştirebilmelerini sağlayacağız.

SANAYİ VE SANAYİCİYE DESTEK

- Sanayileşme ve teşvik politikalarını, kapsamlı bir “Sanayi Envanteri” çalışmasına dayandıracacağız.
- İstihdam yaratan, teknolojik gelişmeyi hızlandıran, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltan, bir bölgede kalkınmayı diğerinin daralmasına yol açmadan sağlayan bir teşvik sistemi kuracağız.
- Sektörel ve bölgesel bazda firmaların kümelenmelerini sağlayacak organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri, teknopark ve teknokent uygulamalarını geliştireceğiz.
- Firma birleşmelerinin ve stratejik ortaklıkların kurulmasını teşvik ederek firmaların ölçek ve kapsam ekonomilerinden faydalanmalarını sağlayacağız.
- Sanayicinin enerji, ulaştırma ve haberleşme maliyetlerini rekabet gücünü destekler seviyeye çekeceğiz.

- Etkili bir Kamu Bilgi Sistemi oluşturacağız. Kaynakların verimsiz bir şekilde az sayıda sektöre yönelmesini ve atıl kapasitelerin oluşmasını önleyeceğiz.
- Yatırım ortamının iyileştirilmesi amacıyla “piyasaya giriş ve çıkış” üzerindeki yükleri hafifletecek, işlem sayısını azaltacağız.
- Sanayileşmede kurumsal sosyal sorumluluk, insan ve çevre faktörlerinin dikkate alınmasını destekleyeceğiz.

EKONOMİDE REKABETİN İTİCİ GÜCÜ: KOBİLER

- Girişimcinin ve aile işletmelerinin gelişmesi için elverişli bir iş ortamını yaratacağız.
- Yapısı uygun olan KOBİ’lerin bilgiyi ürüne dönüştürebilme kapasitelerinin güçlendirilmesini, teknoloji yoğun ürün ve üretim yöntemleri geliştirebilmelerini, böylelikle dış rekabet güçlerini artırebilmelerini sağlayacağız.
- KOBİ’leri küresel rekabet ortamının etkili aktörleri olarak hazırlayacağız.
- Dünyada ve ülkemizde gelişmekte olan yenilenebilir enerji ve iklim değişikliğini önleme gibi çevre politikalarını ilgilendiren konulardaki fırsatları görüp değerlendirebilmeleri için KOBİ’lere yol göstereceğiz.
- Ticari amaç kapsamında özellikle gelişmiş ülkelere gidecek KOBİ’lere vize kolaylığı sağlanması amacıyla girişimler başlatacağız.
- KOBİ’lerin mallarının dış pazarlarda tanıtılmasına katkı sağlayacak fuarlara katılmalarını özel teşvik sistemi ile destekleyeceğiz.

KOBİLERE SIFIR FAİZLİ KREDİ VE TEKNOLOJİ DESTEĞİ

- KOBİ’lere, ödedikleri vergi ve sigorta primi tutarında faizsiz işletme kredisi vereceğiz.
- KOBİ’ler için Kredi Garanti Fonu uygulamasına etkinlik kazandıracacağız. KOBİ’lere sağlanan kredi olanaklarının yeni kredi ve finansman yöntemleriyle, hızla artırılmasını hedef alacağız.
- HALKBANK’ı, KOBİ’lerin ve esnafın ihtisas bankasına dönüştüreceğiz.

- Başta KOSGEB olmak üzere, KOBİ'ler için araştırma, teknoloji, finansman, pazarlama, satış, proje yönetimi, belgelendirme ve marka yaratma danışmanlığı yapan kurumları etkinleştireceğiz.
- KOBİ'lerin kendi öz varlıklarıyla gerçekleştiremeyecekleri AR-GE, teknoloji ve yenilik (inovasyon) çalışmalarının, üniversiteler ve devlet desteğiyle gerçekleştirilmesini sağlayacağız.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Teknoloji Geliştirme Merkezleri (TEKMER) ve İş Geliştirme Merkezleri'nin (İŞGEM) etkinliklerini artıracacağız.
- Teknolojik olanakları paylaşma ve iyileştirme, ölçek ekonomilerinden yararlanma amacıyla belirli sektörlerde, aynı işkolunda faaliyet göstermekte olan KOBİ'lerin birleşmelerini özendirerek ve dış rekabet gücüne kavuşmalarını destekleyeceğiz.
- Sistemik kriz nedeniyle iflas etmek zorunda kalan, iş ahlakına bağlı işletmelere ikinci bir şans vereceğiz.

GİRİŞİMCİLİĞE DESTEK

- Yeni istihdam yaratılması için, yeni iş kuran ve yeni iş sahaları açan girişimcileri özel kredilerle destekleyeceğiz.
- Risk Sermayesi uygulamasını yaygınlaştıracacağız. Sermayesiz girişimcilerin önünü açarak istihdam yaratmalarını sağlayacağız.
- Kişisel becerilerini girişimciliğe dönüştürmek isteyen kadınlara, İş Kurma Kredisi ve Pazarlama Desteği sağlayacağız. Kendi hesabına çalışan girişimci kadınların kredi olanaklarını genişleteceğiz.
- Genç İş Kur Programı'yla iş kurmak isteyen gençlere, TÜBİTAK ve KOSGEB üzerinden proje ve danışmanlık hizmeti vereceğiz ve finansman desteği sağlayacağız.

Finansal ve kurumsal istikrarı sağlamış ekonomi

BAĞIMSIZ GELİR İDARESİ, KURALLI MALİYE POLİTİKASI

- Kamu borcunun sürdürülebilirliğine dikkat edeceğiz, kurallı maliye politikası uygulayacağız.
- Kamu borç stokunun GSYH'ye oranını % 40'ın altında tutacağız.
- Gelir İdaresinin bağımsızlığını, idarenin tüm mükelleflere eşit mesafede olmasını ve objektifliğini sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- Mali afları ancak sistemik krizlerin gerektirdiği durumlarda istisnai olarak uygulayacak, siyasi istismar konusu yapmayacağız.
- Kamu harcamalarını, ekonomide büyüme, istihdam ve verimliliği artırıcı alanlara yönlendireceğiz. Borçlanma dışı kaynaklarla harcamaların finansmanını esas alacağız.

ŞEFFAF PARA POLİTİKASI

- Para politikasının temel amacı fiyat istikrarını sağlamaktır. Bu hedefe ulaşırken büyüme, istihdam, rekabet gücü ve finansal istikrarın, bir başka ifadeyle fiyat istikrarının sürdürülebilirliğinin belirleyicisi olan unsurların risk altına sokulmamasına özen göstereceğiz.
- Enflasyon hedeflemesi uygulamasında para politikasının şeffaflığını artıracak adımları atacağız.
- Para politikası toplantı tutanaklarının daha detaylı olmasını ve üyelerin hangi yönde oy verdiğinin kamuoyuyla paylaşılmasını sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- Merkez Bankası'nın bağımsızlığı ile uyumlu olarak, uluslararası uygulamalar çerçevesinde, hesap verebilirliğini güçlendirecek düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.

FINANSAL İSTİKRAR İÇİN DÜZENLEYİCİ ÇERÇEVE

- Finans sisteminin tekil unsurlarının sağlamlığını gözeten mikro riskleri azaltıcı politikaların yanında, sistemin tümünü gözeten makro riskleri azaltıcı politikalarla, başta döviz olmak üzere varlık piyasalarında oluşacak balonlar ve bunların reel ekonomide yol açtığı kırılğanlıkları önleyeceğiz.
- Finansal sistemin tümünde ya da bir bölümünde ortaya çıkan aksaklıkların, reel ekonomide dalgalanmalara yol açmasını önlemek için, Merkez Bankası, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu, Sermaye Piyasası Kurulu, Hazine Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığı'nın birlikte hareket etmesini sağlayacak bir Finansal İstikrar Kurulu kuracağız.

KAMU REFORMU VE REFORMUN YARATACAĞI YENİ KURUMSAL YAPILAR

- Kamu reformunu mutlaka gerçekleştireceğiz.
- Kamu yönetiminde etkinliği, saydamlığı, kurumlar arasında koordinasyonu sağlayacağız.
- Görev ve sorumluluk merkezlerini açıkça tanımlayacağız. Kurumların etkin ve hızlı çalışmasını sağlamak amacıyla hiyerarşik kademeleri azaltacağız.
- Yurttaşlarımızın devletle olan münasebetlerinde işlemleri basitleştirerek işlem maliyetlerini düşürecek düzenlemeleri mutlaka gerçekleştireceğiz.
- Sosyal güvenlik primlerinin Gelir İdaresi tarafından toplanmasını sağlayarak bürokratik işlem sayısını en aza indireceğiz. Sosyal Güvenlik Kurumu'nu yalnızca sosyal güvenlik hizmeti veren bir kurum haline dönüştüreceğiz.
- Yurttaş ve iş dünyasının devletle yürüttüğü tüm işlemlere ilişkin verileri tek bir Veri Merkezi'nde toplayacağız.
- Finansal piyasalarda sistemik riskleri yönetme konusunda önemli olan kurumlar arasında koordinasyonu sağlayacak Finansal İstikrar Kurulu'nu kuracağız.

- TBMM'nin denetleme görevini etkin bir biçimde yerine getirmesini sağlamak amacıyla Kesin Hesap Komisyonu kuracağız. Komisyonun başkanlığını ana muhalefet partisinden bir üyeye vereceğiz.
- Teşvik uygulamalarındaki dağınıklığı gidermek amacıyla bu uygulamaların tek bir kurumda toplanmasını sağlayacağız. Bu çerçevede Teşvik Uygulama Müsteşarlığı'nı kuracağız.
- Topraksız ya da yeter toprağı bulunmayan köylüye toprak sağlamak üzere Arazi Edindirme Ofisi kuracağız.
- Tarım Bakanlığını yeniden yapılandıracağız. Tarım Piyasaları Düzenleme ve Destekleme Kurumu'nu kuracağız.
- Türkiye'de çöken hayvancılığı yeniden ayağa kaldırmak üzere Hayvancılık ve Süt Ürünleri Destek Genel Müdürlüğü'nü kuracağız.
- Balıkçılığımızın sorunlarını çözmek üzere Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'nü kuracağız.
- İklim Değişimi ve Gelişimi Araştırma Merkezi'ni kuracağız.

SMMM VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK YASASI DEĞİŞECEK

- SMMM ve YMM Odaları ile üst kuruluş TÜRMOB'un organlarının seçiminde uygulanan "nispi temsil" sistemini değiştireceğiz.
- "Serbest Muhasebeci" ve "Serbest Muhasebeci Mali Müşavir" unvanlarında yer alan ve artık bir anlamı kalmayan "serbest" ibaresini yasadan çıkaracağız.
- Maliye Bakanlığının, Odaların ve Birlik organlarının faaliyetlerini ve mali işlemlerini sınırsız bir yetki ile denetlemesini engelleyecek; YMM sınavına bakanlığın doğrudan müdahalesini sınırlandıracacağız.
- Meslek mensuplarının Asgari Ücret Tarifesi'nin Maliye Bakanlığı tarafından her yıl zamanında yayınlanmasını sağlayacağız.
- Vergi mükelleflerinin bir ay içinde satın aldıkları ve satmış oldukları mal ve hizmetlerin bildiriminde uygulanan özel usulsüzlük cezasını kaldıracağız.

Büyümesinin rotasını güçlü sosyal devlet öncelikleri ile belirlemiş ekonomi

İŞSİZLİK FONU İŞSİZE

- İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun olarak kullanımına özen göstereceğiz.
- İşsizlik fonunun yönetiminde sosyal tarafların temsilini arttıracak ve yönetimini özerkleştireceğiz.
- İşsizlik fonundan yararlanma koşullarını kolaylaştıracağız.
- İşsizlik ödeneğini, kişinin asgari geçim standardını (aile, çocuk, barınma, ulaşım ve beslenme) gözeterek belirleyeceğiz.
- İşsizlik fonunun şeffaf ve etkin denetimini sağlayacağız.

ÇALIŞMAK KADINLARIN DA HAKKI

- Çalışma yaşamında kadınlara yönelik her türlü ayrımcılıkla mücadele edeceğiz.
- Cumhuriyet'in 100. yılında kadınlarımızın iş gücüne katılım oranının % 40'a ulaşmasını sağlayacağız.
- Çocuk, yaşlı ve hasta bakım hizmetlerini geliştirerek kadınların çalışma hayatına katılımının önündeki engelleri kaldıracacağız.
- İşe giriş ve yükseltme değerlendirmelerinde eşit ölçütlerin kullanılmasını sağlayacağız.
- Kadınların kamu kesimine giriş sınavlarında ve yönetim görevlerine atanmalarında pozitif ayrımcılık uygulaması yapacak, ilkel kota uygulamasına geçeceğiz.
- Özel sektörde kadın istihdamını artırmaya yönelik özendirici düzenlemeler yapacağız.
- Tarım kesimi, ev hizmetleri, evden çalışma gibi kadının yoğun çalıştığı alanları kayıtlı hale getirecek ve bunları sosyal güvenlik kapsamına alan yeni sigorta programları oluşturacağız.

- Girişimci kadınların kredi olanaklarını artıracak, onlara tasarım, danışmanlık ve pazarlama destekleri vereceğiz. KOBİ desteklerinden öncelikle kadın girişimcilerin yararlanmasını sağlayacağız.
- Kadın kooperatiflerini destekleyecek, çeşitlendireceğiz.

GENÇLERE DAHA ÇOK İŞ

- Genç İstihdamlı Büyüme, istihdam politikalarımızın ana eksenini oluşturacak.
- Gençlerin girişimcilik çabalarını teşvik edeceğiz. Girişimci gençlerin fikir ve projelerine destek vererek iş yaşamına daha kolay atılmalarını sağlayacağız.
- Gençler için kariyer yönlendirme ve danışmanlık hizmetlerini yaygınlaştıracamız.

DOLAYLI VERGİLER AZALTILACAK, HERKESTEN GÜCÜNE GÖRE VERGİ ALINACAK

- Vergiyi, kamu harcamalarının finansmanı için temel kaynak olarak kullanacağız.
- Vatandaş, ödediği verginin nereye harcandığını bilecek. Vergi beyannamelerinde bir önceki yıl vergilerinin nereye harcandığının hesabını vatandaşa vereceğiz.
- Vergi kayıp ve kaçaklarını en alt seviyeye indirecek; kayıt dışılıkla mücadele edeceğiz.
- Ekonominin rekabet gücünü olumsuz etkileyen ve adil olmayan dolaylı vergi ağırlıklı yapıyı orta vadeli bir yaklaşımla değiştireceğiz.
- Gelir vergisi tarife ve oranlarını farklılaştıracak, ücretlilerin vergi yükünü düşürecek, herkesten ve her sektörden gücüne göre vergi alacağız.

TÜKETİCİYE DESTEK

- Tüketicinin alım gücünü artırıcı ve yoksulluğunu giderici acil ekonomik ve sosyal önlemler alacağız.
- Tüketicinin, refah artışından hakça yararlandığı bir ulusal büyüme modeli uygulayacağız.
- Tüketicinin, uğradığı zararları süratli, adil, ucuz ve kolay yöntemlerle tazmin etmesini sağlayacağız.
- Tüketici mağduriyetlerinin giderilmesi için danışmanlık hizmetleri sunacağız.
- Tüketicilerin sağlık ve güvenliğinin korunması için hizmet ve üretim alanlarında dünya kalite güvence sistemlerini uygulayacağız.
- Özel sektörün uluslararası rekabet koşullarının iyileştirilmesiyle tüketiciye ucuz ve kaliteli hizmet sunulmasını sağlayacağız.
- Tüketici hakları kuruluşlarını destekleyeceğiz. Tüketicinin bu kuruluşlar aracılığıyla daha etkin duruma gelmesini sağlayacağız.
- Tüketicilerin bilgilendirilmesi, sesini duyurması ve temsil edilmesine yönelik hakların istisnasız uygulanmasını sağlayacağız.
- Aldatıcı, yanıltıcı ve istismar edici tanıtımları engelleyecek önlemler alacağız.
- Tüketici Haklarının Korunması Hakkında Kanun'un yetkili kamu kuruluşları tarafından tam olarak uygulanmasını sağlayacağız.

Bölgesel, sektörel ve sürdürülebilir kalkınmaya önem veren çevre dostu ekonomi

KIRSAL KALKINMA

- Üretileni işleyecek sanayi tesislerini hammaddeye yakın yerlerde oluşturacağız.
- Kırsal alanlarda tarım dışı faaliyetler de geliştirecek, kırsal kalkınma uygulamalarıyla kırsal kesimin gelir düzeyini artıracacağız. Böylece yoksulluk ve işsizliği azaltacak, göçe bağlı sorunları hafifleteceğiz.
- Kırsal kesimde orman vasfını yitirmiş 2B alanlarını tarım yapan orman köylüsüne vereceğiz.
- Mayınlı arazileri temizleyerek yöre çiftçilerinin kullanımına açacağız.
- Çiftçi tarımını ve ekolojik tarımı geliştireceğiz.
- Örgütlü ve rekabet gücü yüksek bir tarımsal yapıyı oluşturacak, tarım piyasalarında istikrarı sağlayacağız.
- Tarımda çalışan kadınlar ile gezici-geçici tarım işçilerinin yaşam standartlarının geliştirilmesine özel önem vereceğiz.
- Tarım çalışanlarının iş ve sosyal güvenlik uygulamalarını yeniden yapılandıracağız.
- Üreticiden tüketiciye doğrudan pazarlama kanallarını geliştirecek, tüketici sofrasına uygun fiyatlı ve sağlıklı gıdanın ulaşmasını sağlayacağız.
- Tarım sigortasını yaygınlaştıracacağız. Küçük üreticilerin sigorta priminin tamamını devlet olarak karşılayacağız.

ESNAFA DESTEK

- Esnafa verilen kredileri 5 kat artıracacağız. Kefalet Kooperatifleri'nin kredi miktarını artıracacağız. Esnafa Halkbank'la düşük faizli kredi vereceğiz.
- Esnafa bir yıl boyunca ödediği vergi ve sigorta primi tutarında sıfır faizli kredi vereceğiz. KOSGEB'in proje bazındaki desteklerini artıracacağız.
- Teşvikleri gücü olana değil, ihtiyacı olana vereceğiz.

- Esnafın gelir vergisi oranını 5 puan azaltacağız. Esnafın giderlerinin vergiden düşürülebilmesini sağlayacağız.
- Esnafın ödediği Sosyal Güvenlik Destek Primi'ni kaldıracağız.
- Taksi esnafının güvenlik kabinli araca geçişinde bir sefere mahsus ÖTV almayacağız.
- Korsan taksiciliği tamamen bitireceğiz.
- Esnafın kurduğu satın alma, pazarlama, lojistik gibi kümelenme şirketlerine vergi indirimleri sağlayacağız.
- Avrupa Birliği ülkelerinde olanlara benzer; üreticiyi, KOBİ'yi ve esnafı koruyan bir hipermarket yasası çıkaracağız.
- Pazarcı esnafını koruyacak, hal yasasını yeniden düzenleyeceğiz.
- Belediyelerde Esnaf Masaları kuracak, esnafın işlerini hızla sonuçlandıracağız.
- Taşımacılık yapan esnafın UKOME'de temsil edilmesini sağlayacağız.
- Kamyoncunun mazotunda indirim yapacağız.

TARIMDA YENİDEN KENDİNE YETEN TÜRKİYE

- Tarımda çiftçimizi ve üretim potansiyelimizi destekleyecek, ülkemizi ithalata bağlı olmaktan kurtaracak, çiftçimizin refahını artıracak, insan odaklı ve doğayla dost bir politika izleyeceğiz.
- Tarımı öncelikli stratejik bir sektör olarak değerlendirerek köklü bir tarım reformu gerçekleştireceğiz.
- Tarımsal altyapı yatırımlarını hızla tamamlayacağız. 2023'e kadar 110 milyon dönüm araziye toplulaştırarak, 4 milyon dönüm sulama yatırımı yapacağız.
- İleri seracılık tekniklerinin yaygın kullanımı, tohumluk, gübre, ilaç ve verimliliği artırıcı diğer girdilerin akılcı kullanımı ve kalitenin geliştirilmesini destekleyecek, tarım sektörünü modern işletmecilik yapısına kavuşturacağız.

- Yüksek verimli ve kaliteli tohum ve damızlık hayvan üretip çiftçimize dağıtacak, üreticimizi dış ülkelere muhtaç olmaktan kurtaracağız.
- Tarım ve hayvancılıkta iç üretimi artırıp, ithalatı azaltacağız. Üretimde akılcı planlanma ile kısa sürede ülkemizi dışarıya mal satan bir ülke haline getireceğiz.
- Tarım teknolojilerinde dışa bağımlı olmaktan kurtulmak için özel tarım tekno-merkezleri kuracak, buralarda kamu, özel sektör ve üniversitelerin işbirliği içinde çalışmasını sağlayacağız.
- Dünya toplam ihracat pazarından daha fazla pay almak için yüksek katma değerli, güvenli ve kaliteli üretim yapacağız.
- Tarıma dayalı sanayileri geliştirecek, Küçük Ölçekli Tarımsal Sanayi Siteleri, Organize Tarım Bölgeleri ve Organize Tarımsal Sanayi Bölgeleri kuracağız.
- Fındık borsasını Karadeniz'de kuracağız. Fiskobirlik'i yeniden ayağa kaldıracağız. Fındık üreticisinin dostu olacağız.

HAYVANCILIĞA TAM DESTEK

- Türkiye'de hayvancılığın çöküşüne dur diyeceğiz. Üretimi öldüren ithalat politikalarına son vereceğiz.
- Doğru hayvancılık politikalarıyla küçükbaş ve büyükbaş hayvan varlığımızı artıracak, yapılacak ıslah çalışmalarıyla verimliliği yükselteceğiz.
- Kaba ve karma yem ihtiyacının yurtiçinden sağlanması için bitkisel üretimi teşvik edecek, yem fiyatları ile süt ve et fiyatları arasındaki uygun pariteyi koruyacağız.
- Hayvan sağlığı önlemlerini geliştirecek, hayvan hastalıklarını ortadan kaldıracağız.
- Hayvan Sağlık Sigortası'nı yaygınlaştıracacağız.
- Süt ve et işleme tesislerini geliştirip yaygınlaştıracacağız. Özel sektörün girmedikleri bölgelerde, bu çalışmaları kamu yoluyla gerçekleştireceğiz.
- Uygun faizli krediyle hayvancılık projelerini destekleyeceğiz.

- Tavukçuluğu geliştirmek için sözleşmeli tavuk üretimini düzene sokacağız. Tavukta ihracat desteğini artıracacağız.
- Balıkçılık ve her türlü su ürünleri üretimini, koruma-kullanma dengesini gözeterek destekleyip geliştireceğiz.

VERGİ YÜKÜNDEN MUAF ÇİFTÇİLER

- Tarımsal üretimde kullanılan tohum, gübre, mazot, tarım ilacı, elektrik gibi girdilerin yüksek maliyetlerini aşağı çekeceğiz.
- Tarım ve çiftçiyi desteklemek amacıyla, mazotta ÖTV ve KDV'yi kaldırarak, mazot fiyatını 1,5 TL'ye indireceğiz. Diğer girdilerdeki vergi yükünü de hafifleterek çiftçiyi güçlü bir şekilde destekleyeceğiz.

ÇAĞDAŞ TURİZM POLİTİKASI

- Dört mevsime ve ülkenin tüm potansiyel bölgelerine dağılan, sürdürülebilir bir turizm sektörü yaratacağız.
- Ucuz fiyatlandırma politikasına esir olmadan, özgün turizm ürünlerini markalaştırarak sektörün dış rekabet gücünü yükselteceğiz.
- Turizmde çevre duyarlılığını, doğal ve kültürel değerlerimizin korunmasını, kaynakların en etkin kullanımını ön plana çıkaracağız.
- Turizm arzının tüm ülkeye dengeli biçimde yayılması için gelişmekte olan turizm bölgelerimizde yapılacak yatırımlara teşvik vereceğiz.
- Yurt dışından daha çok turist gelmesi için yerli tur operatörlerini doğrudan destekleyeceğiz.
- Seyahat acentelerinin çalışma yasasını yeniden düzenleyeceğiz.
- Seyahat acenteleri denetim yetkisini TÜRSAB'a vereceğiz.
- Umre ve hac hizmetlerini, Diyanet İşleri Başkanlığı'nın gözetiminde, yalnızca seyahat acenteleri ile yürüteceğiz.
- Turizm belgelerinin koşullarını, bakanlık ve sektör örgütleriyle birlikte oluşturacağız. Bütün işletmelerin standart bir belgeye sahip olmalarını sağlayacağız.

- Turizm Altyapı Birlikleri'ni, işleyişindeki aksaklıklar sebebiyle kaldıracağız. Yönetiminde sektör örgütlerinin ağırlıklı olacağı yeni bir eşgüdüm birimi oluşturacağız.

DAĞLARDAN DENİZLERE TURİZM

- Her bölgenin kendine özgü turizm potansiyelini öne çıkaracak altyapı ve kredi desteğini sağlayacağız.
- Kış turizmi potansiyelini artıracak altyapı ve tesisleri kuracağız.
- Festival ve fuarları ülke turizminin önemli unsurlarına dönüştürecek, kongre turizmine özel destek vereceğiz.
- Termal turizme yönelik kaplıca ve hidroterapi merkezi yatırımlarına ve sağlık turizmine yönelik tesislere teşvik vereceğiz.
- Yat ve gemi firmalarının, liman ve yanaşma yerlerinin rekabet gücünü artırmak için harç ve vergilerde indirim yapacağız.
- Limanlarımızı turizm amacıyla da kullanılmak üzere yeniden düzenleyeceğiz.
- Turizm amaçlı yat ve gemi üretim sektörünü desteklemek için teşvik projeleri geliştireceğiz.
- İki yıl içinde tüm kıyı bölgelerimizin imar planlarını çevre duyarlılığıyla düzenleyeceğiz.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın koordinasyonunda, ülkesel ve bölgesel tanıtımı yeniden yapılandıracağız.
- Tanıtım stratejisini turizm örgütleri, odalar ve yerel yönetimlerle birlikte oluşturacağız.

SEKTÖRLE EL ELE EĞİTİM

- Turizm eğitiminin verimli olması için, yerel yönetimlerin, odaların ve turizm örgütlerinin eğitime dahil olmasını sağlayacağız.
- Turizmde çeşitlendirme hedefiyle eğitim kuruluşlarımızı yeniden yapılandıracağız.

- Yüksekokul ve üniversite öğrencilerimizin bir yandan okurken bir yandan da turizm sektöründe çalışabilmeleri için gereken düzenlemeleri yapacağız.

İÇ TURİZME DESTEK

- Konaklama sektörünün işini zorlaştıran bütün yasa ve yönetmelikleri kaldıracacağız.
- Ucuz enerji üretimini destekleyerek konaklama sektörünün giderlerini düşüreceğiz.
- Hizmet sektörünün belini büken yüksek KDV ve ÖTV yüküne son vereceğiz.
- Sektördeki küçük işletmeleri yönlendirici ve destekleyici teşvikler sağlayacağız.
- Çalışanların sigorta primlerinde “düşük sezon” indirimleri yapacağız.
- Bütün kamu çalışanlarına, belgeli bir işletmede tatillerini geçirme koşulu ile yılda bir kez aylık maaşlarının yarısı kadar tatil desteği vereceğiz.
- Okullarda kademeli tatil dönemi uygulamasıyla iç turizmde istikrarlı müşteri kapasitesini artıracacağız.
- Turizm bölgelerindeki kamu kuruluşlarına ait tatil ve eğitim tesislerini sektör kuruluşlarının işletmesine vereceğiz.
- Engelli yurttaşlarımızın sorunsuz tatil yapabilmeleri için gerekli düzenleme ve yatırımları yapacağız.

ULUSAL DENİZCİLİK POLİTİKASI

- Ülkemizin kıyılarının yanlış ve gelişigüzel kullanımının önlenmesi ve denizciliğin planlı, verimli ve çevreyi de dikkate alarak geliştirilmesi amacıyla sektörün tüm bileşenlerini kapsayan bir kıyı mastır planını hazırlayacağız.
- Sanayinin girdi temini ve ihracatımız için kritik öneme sahip olan derin liman kapasitesinin yeterli hale gelmesini sağlayacağız.

- Dış pazarlara erişimi düşük maliyetle ve kısa sürede sağlamak amacıyla özel sektörün, önemli dış pazarlarda liman kiralaması dâhil, gerekli lojistik altyapısının oluşmasını destekleyeceğiz.
- Deniz taşımacılığını teşvik edecek yük ve yolcu taşımacılığında deniz yolunun payını artıracacağız.
- Üç tarafı denizlerle çevrili Türkiye’de tersane yatırımlarının önündeki engelleri kaldıracacağız.
- Giderek büyüyen tersane sektöründe iş güvenliğini sağlayacak, iş kazaları ve ölümlere son vereceğiz.

ENERJİDE KAMU-ÖZEL İŞBİRLİĞİ, YENİLENEBİLİR KAYNAKLARA ÖNCELİK

- Yerli kaynaklarımıza öncelik veren, çevreye duyarlı ve insan odaklı bir enerji politikası benimseyeceğiz. Ülkemizin sürdürülebilir gelişmesini olduğu kadar, yurttaşımızın esenliğini ve yaşam hakkını temel hedef alacağız.
- Yılda ortalama % 7 düzeyinde büyümenin gerektireceği elektrik enerjisini, özel sektör kamu ve kamu-özel işbirlikleri ile yerli kaynaklardan azami ölçüde yararlanarak karşılayacağız.
- Yatırımların, kamu yararını gözeterek enerji planlamasına uygun olarak, zamanında ve çevre dostu teknolojilerle yapılmasını sağlayacağız.
- Güneş ve rüzgar gibi yenilenebilir enerji kaynaklarını çevre dostu teknolojilerle kullanarak ve enerji verimliliğini arttırarak, dışa bağımlılığı azaltacağız.
- Enerji kaynaklarının ve ithalat yapılan ülkelerin çeşitlendirilmesi ve enerjinin yeterli, kesintisiz, kaliteli, güvenilir, temiz, zamanında ve ödenebilir olarak temin edilmesi suretiyle, arz güvenliğimizi sağlayacağız.
- Türkiye’nin bölgesinde kritik bir enerji geçiş ve terminal ülkesi olması için gerekli altyapı ve sanayi tesisi yatırımlarını gerçekleştireceğiz.
- Doğal kaynakların, madenlerin ve su kaynaklarının, ulusal çıkarlar ve toplum yararına, ekonomik ölçütler ve çevreye duyarlılık ilkesi çerçevesinde, en verimli şekilde değerlendirilmesini sağlayacağız.

NÜKLEER TEKNOLOJİ

- Nükleer enerji konusuna evrensel sorumlulukla ve sadece günümüzü değil, gelecek kuşakları da düşünen bir duyarlılıkla yaklaşacağız.
- Ulusal bir strateji dahilinde, maliyetlerinin düşeceği ve işletme güvenliğinin artacağı beklenen yeni kuşak nükleer reaktörlere odaklı, teknoloji üretiminden atık yönetimine kadar her aşamada söz sahibi olacağımız bir nükleer politika izleyeceğiz.
- Nükleer teknolojide en yüksek güvenlik kıstaslarını gözeterek, yeni kuşak reaktörlere odaklanan, teknoloji transferini içeren çalışmaları gerçekleştireceğiz.
- Akkuyu'da bir nükleer santral kurulması konusundaki kararı halkımıza bırakacak, bu konuda referanduma gideceğiz.

ÇEVRE DOSTU ÜRETİM

- Yatırımcılarımızın uluslararası rekabet gücünü azaltmadan, çevre dostu üretim anlayışının yerleşmesi için etkin finansal ve yönetsel teşvik mekanizmalarını hayata geçireceğiz.
- Türkiye'nin yenilenebilir enerji potansiyelinin en üst düzeyde kullanılabilmesi için kamu yatırımlarını ve teşviklerini artıracacağız.
- Kamu ihalelerinde ve teşvik sisteminde çevre dostu üretim teknolojileri kullanılmasını özendireceğiz. Kamu ihale mevzuatında çevre korumaya yönelik hükümlere getirilen istisnaları yürürlükten kaldıracacağız.
- Yüksek bir ekonomik potansiyel taşıyan çevre teknolojisi ürünlerinin ülkemizde üretimini desteklemek amacıyla TÜBİTAK ve diğer ilgili kurumlar aracılığıyla AR-GE desteğini sağlayacağız.

ÇEVRE KİRLİLİĞİ VE ATIK YÖNETİMİ

- Kirliliği kaynağında önleyecek tedbirler geliştirecek ve atıkların geri kazanılmasını sağlayacağız.
- Tüketicileri atık ayrıştırması konusunda bilinçlendirecek ve geri dönüşüm pratiklerini ekonomik önlemlerle destekleyeceğiz.

- Çevre kirlenmesinin bedelini, kullanana ve kirlene ödettireceğiz. Fakat, bedel ödemenin sürekli bir kirlenme hakkına dönüşmesine izin vermeyeceğiz.
- Kentsel ve kırsal çevrenin korunması için atık su ve katı atık bertaraf tesislerinin sayısını arttıracacağız.
- Hava kirliliğini azaltacak önlemlere öncelik vereceğiz. Kamu imkanlarıyla dağıtılan kalitesiz kömür yerine, ihtiyaç sahibi yurttaşlarımıza ücretsiz doğalgaz temin ederek havamızı temizleyeceğiz.
- Kent halkının yaşam kalitesini olumsuz etkileyen görsel kirlilik ve gürültü kirliliğini önleyecek yasal ve yönetsel önlemler alacağız.

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRME

- Çevresel Etki Değerlendirmesini (ÇED), formalite olarak değil, insana ve çevreye duyarlı anlayışın gereği olarak dikkatle ve şeffaflıkla ele alacağız.
- ÇED'in yanı sıra, kapsamlı bir Sosyal Etki Değerlendirmesi yürütülmesini sağlayacağız.
- Stratejik ÇED çalışmalarına önem ve öncelik vereceğiz.

DOĞAL KAYNAKLARIN YÖNETİMİ

- Halkımızın ortak varlığı olan doğal kaynaklarımızın yolsuzluk ve kötü yönetim sonucunda ticari rant konusu edilmesine son vereceğiz.
- İnsanın ekolojik dengenin sahibi değil, parçası olduğu yaklaşımını benimseyeceğiz.
- Stratejik önemi giderek artan su kaynaklarımızın korunması ve geliştirilmesi için uzun vadeli planlar uygulayacağız.
- Suyun etkin ve sürdürülebilir kullanımı için farkındalık artırıcı faaliyetlerin yayılmasını destekleyeceğiz.
- Verimli topraklarımızı hızla yok eden erozyonla mücadele için gerekli kaynağı aktaracağız.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

- Tüm politikalarda iklim değişikliğiyle mücadelenin gözetilmesini sağlayacağız.
- Dünyada yaşanan iklim değişikliğinin, başta tarım ve turizm sektörlerinde olmak üzere, Türkiye için yaratacağı fırsat ve tehditlerin incelenmesini ve adaptasyon stratejilerinin geliştirilmesini içeren Ulusal İklim Değişikliği Strateji Belgesi'ni hazırlayacağız.
- Küresel ısınmayla mücadele için ulaşımda deniz ve demiryollarıyla toplu taşımacılığın kullanımına ağırlık vereceğiz.
- Yarattığı hava kirliliği ile vatandaşlarımızın sağlığını da ciddi şekilde tehdit eden termik santrallerdeki yakma teknolojilerinin AB standartlarına yükseltilmesini zorunlu kılacağız. Az karbon, yüksek verim içeren teknolojilerin uygulanmasını sağlayacağız.
- Enerji ve su kullanımında tasarrufu sağlayan uygulamaları destekleyeceğiz.
- Rüzgar, güneş ve jeotermal gibi temiz enerji kaynaklarının kullanımını yaygınlaştıracacağız.

Üreten, refahı halkına yayan, güçlü bir Türkiye

CHP iktidarında;

- Rekabete açık sektörlerde hızla üretimini artıran,
- Fiziki ve beşeri kaynaklarının bütününe harekete geçiren,
- Verimliliğe dayanan, katma değer ve istihdam yaratan bir ekonomik yapıya sahip,
- Devletin şeffaflık ve hesap verilebilirlik ilkeleri çerçevesinde hareket ettiği,
- Vatandaş haklarının ve güvencelerinin ön planda olduğu,
- İşverenlerin hükümetin keyfi uygulamalarına ve tehditlerine tabi olmadığı,
- Yoksullukla ve adaletsiz gelir dağılımıyla savaşın öncelikli olduğu bir Türkiye sözü veriyoruz.

**Sosyal adalet ve
insanca yaşam için...**

Eşitlik ve toplumsal dayanışma

Türkiye, ekonomik gücüne paralel bir toplumsal ve insani gelişmişlik düzeyi sağlayamamıştır. Dünyanın en büyük 20 ekonomisi içinde yer aldığı vurgulanan ülkemiz, başta insani gelişme sıralaması olmak üzere, pek çok gelişmişlik değerlendirmesinde en son sıralarda yer almaktadır.

Türkiye’de gelir dağılımı hızla bozulmakta, yoksulluk giderek derinleşmektedir. Yurttaşlarımızın temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptığı harcamaları esas alan görece yoksulluk oranı, olumlu küresel ekonomik gelişmelere rağmen, azalmak bir yana AKP iktidarında artış göstermiştir. 2002 yılında yüzde 14,7 olan harcama esaslı görece yoksulluk oranı 2009’da yüzde 15,1’e çıkmıştır.

Türkiye’de ailelere ulaştırılan sosyal yardımların yapılış biçimi, yurttaş onurunu zedeleyici niteliktedir. Sosyal yardımlar, ihtiyaç sahiplerinin kendine yeter hale gelmesini gözetmemektedir. Mevcut sistem, sosyal dışlanmışlıkla mücadelede ve istihdam piyasasına katılımı artırmada başarılı olamamıştır.

Sosyal yardımlar çok sayıda kurum tarafından, kurala bağlanmadan ve düzensiz dağıtılmaktadır. Kurumlar arasında eşgüdüm olmadığı gibi, yardımların tek elden izlenebileceği ortak bir veri tabanı da yoktur. Kime, nasıl yardım edileceği konusunda nesnel ölçütler kullanılmamakta; yiyecek, giyecek ve kömür dağıtımı gibi birçok yardım gelişigüzel yapılmaktadır. Yardım malzemelerinin alınması ve dağıtılmasında sıklıkla gereğinden yüksek, usulsüz harcama ve yolsuzluk olaylarıyla karşılaşmaktadır.

Tüm bunların sonucu olarak, yardımı hak etmeyen aileler yardıma hak kazanabilmekte, yoksul olup ilgili sosyal yardım kurumlarına doğrudan başvurmayanlar ise yardımlara ulaşamamaktadır. Yardıma gerçekten ihtiyacı olan aileler toplumsal çevrelerinde “düşkün” ve “muhtaç” kimseler olarak görülmekte ve bu yaklaşım onları incitmektedir.

CHP’nin temel önceliği, yurttaşlarımızın gelecek kaygısı duymadan, hakça, onurlu ve insanca yaşayacağı bir düzeni kurmaktır. CHP, yurttaşlarının özgürlüğünü güvence altına alan, toplumsal yaşamın her alanında eşitlik ve adaleti sağlayan, fırsat eşitliğine dayalı güçlü sosyal devleti kurmakta kararlıdır.

İnsanca yaşam, her yurttaşın en temel hakkıdır. İnsanca yaşam, ancak toplumsal refahın, mutluluğun ve gelirin eşit olarak bölüşüldüğü, tüm yurttaşların eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşit pay aldığı bir düzen içinde mümkün olabilir. Yoksulluğu ortadan kaldırmak, devletin temel görev ve sorumlulukları arasındadır. Yurttaşların maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli koşulları hazırlamak sosyal hukuk devletinin öncelikli amacı olmalıdır. Çünkü “sosyal” demek “toplumla ilgili” demektir; “halk için” demektir.

Sosyal demokrat Cumhuriyet Halk Partisi, Türkiye’de güçlü bir sosyal devlet oluşturmayı bütün hedeflerinin üstünde tutmaktadır. Sosyal devlet bütün yurttaşların bağımsız ve özgür insanlar olarak yaşamını sürdürmesini amaçlar. Sosyal devlet, halkın emeğini ve ekmeğini güvence altına alır. Sosyal devlet, yurttaşlar arasında eşitliği ve bütün toplum için adaleti sağlar. Sosyal devlet, fırsat eşitliği sağlayarak toplumsal dayanışmayı güçlendirir. Siyasal ve ekonomik bağımsızlığı korumak için gerekli olan toplumsal denge, güçlü bir sosyal devlet aracılığıyla gerçekleştirilebilir.

Aile Sigortası, toplumu oluşturan en küçük birlik olan aileyi korumayı amaçlar. Çünkü aileler aşızsız, işsiz kalmadığında toplumun bütünü korunuyor demektir. CHP’nin büyük bir kararlılıkla yaşama geçirmek istediği Aile Sigortası programı, Türkiye’de güçlü bir sosyal devletin inşası sürecinde atılacak çok önemli bir adımdır.

CHP, Aile Sigortası ile çağdaş bir sosyal güvenlik sistemi ve sosyal koruma ağı geliştirecektir. Aile Sigortası, inanç ve köken ayırımı gözetmeksizin, her yurttaş her türlü dışlanmışlıktan kurtarmayı ve yoksulluğu ortadan kaldırmayı hedeflemektedir. Aile Sigortası ile yurttaşlarımız kimseye muhtaç olmadan, bağımsız, özgür ve eşit bireyler olarak yaşayacaktır. Nesnel ölçütlerle, bireyin ve ailenin onurunu güvence altına alan bir sosyal destek yaklaşımı, Aile Sigortası uygulamasının temel çıkış noktasıdır.

CHP, tüm toplum kesimlerini kapsayan bir sosyal adaleti gerçekleştirilmeyi temel önceliği olarak görmektedir. Bu amaçla daha az fırsata sahip olan toplumsal kesimlere yönelik özel sosyal destek programları geliştirmenin önemini bilincindedir. CHP, bu kapsamda sosyal politikalarını özellikle kadınlara, çocuklara, gençlere, emeklilere, engellilere ve yaşlılara yönlendirmektedir. Bu grupların fırsat ve hizmetlerden eşit olarak yararlanabilmeleri için sosyal devleti tüm gücüyle seferber etmektedir.

CHP, kadın-erkek eşitliğinin demokrasi ve sosyoekonomik kalkınmanın tartışmasız ön koşulu olduğuna inanmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği sağlanmadan çağdaş bir ülke olunamayacağına bilinciyle, kadını güçlendirmeye yönelik programlara özel önem vermektedir. CHP, Aile Sigortası programını kadının güçlendirilmesi ve toplumsal yaşama tam katılımının sağlanması için temel bir basamak olarak görmektedir. Aynı şekilde, kadınların eğitim, işgücü piyasaları ve siyasete katılımına odaklanan politikaları hayata geçirmeye, kadına yönelik şiddetle etkin bir mücadele yürüterek Türkiye'yi bu utançtan kurtarmaya kararlıdır.

CHP, toplumsal eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için çocukların yaşam haklarının, sağlıklı gelişmelerinin ve iyi beslenmelerinin garanti altına alınması gerektiğinin bilincindedir. Tüm yurttaşlara yaşamlarının başlangıç aşamasında eşit fırsatlar sunmak, çocuğun yaşam fırsatlarına ulaşmasında ailesinin sosyoekonomik konumu veya doğum yeri gibi koşulların etkisini mümkün olduğunca azaltmak, CHP'nin "daha iyi bir toplum" hedefinin olmazsa olmaz koşuludur. Çocukların fiziksel, duygusal ve düşünsel gelişmelerini tamamlayabilmeleri için yapılacak ekonomik, fiziksel ve sosyal yatırımlar yoluyla toplumsal eşitsizliklerle mücadelede önemli bir adım atılmış olacaktır.

Gençlerin gençliklerini yaşamaları için toplumsal ve özel hayatta her türlü fırsat ve olanağı sağlamak, CHP'nin öncelikli hedeflerindedir. CHP, gençlerin baskılardan uzak, kişiliklerini özgürce geliştirebilecekleri, yaratıcılıklarını kullanabilecekleri her türlü ortamı hazırlamakta ve önlerine çıkan ekonomik engelleri aşabilmeleri için gençleri sosyal devletin tam koruması altına almakta kararlıdır. CHP'nin gençlik yaklaşımı, Türkiye'de yaşayan farklı konumdaki gençlerin tümünü dikkate alacak, ev kızları ve çalışarak okuyan gençler başta olmak üzere "görülmeyen gençleri" görecektir. CHP, Türkiye'nin tek bir gencinden dahi vazgeçmeyecek, tüm gençlere eğitimde, istihdamda, siyasette, kültür, sanat ve sporda, kısacası toplumsal yaşamın her alanında eşit fırsatlar sunmak için somut adımlar atacaktır.

Emeklilerimiz gençliğinde çalışan, üreten, alın teri döken, bu ülkeye vergi veren, emekliliği için prim veren ve bunun karşılığını emekli olduğunda layıkıyla alması gereken yurttaşlarımızdır. CHP, akılcı, verimli ve etkin bir sosyal güvenlik sistemiyle, emeklilerimizin maddi koşullarının iyileştirilmesini ve yaşamlarını kolaylaştırıcı düzenlemelerin uygulamaya konulmasını sosyal devlet çatısı altında sağlayacaktır. Bu amaçla

emeklilerin milli gelir artışından pay almasını ve intibak yasasının çıkarılmasını hızla gerçekleştirecektir.

Bir ülkenin gelişmişlik ölçütlerinden biri de o ülkenin özel ihtiyaçları olan bireylerine sunduğu sosyal devlet hizmetleridir. Engellilere yönelik, eğitim ve rehabilitasyon, meslek edindirme ve istihdam, bakım ve koruma hizmetlerinin sunulması ve yaygınlaştırılması sosyal devletin temel görevlerindedir. Bu bilinçle CHP, engelli yurttaşlarımızın fırsatlarını geliştirmekte ve toplumsal yaşamın her alanına erişimini artırmakta kararlıdır.

Yaşlı nüfusun hızla arttığı ülkemizde, yurttaşlarımızın yaşlılıklarında da kaliteli bir hayat sürdürebilmesi için kapsamlı ve uygulanabilir politikalar geliştirilmesi kaçınılmazdır. Yaşlılarımızın aileleri de dahil kimseye muhtaç olmadan, itibarlı, bağımsız yurttaşlar olarak kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlamak, CHP'nin öncelikli hedefleri arasındadır. Sosyal devletin gereği olarak, CHP yaşlıları sahiplenen koruyucu sosyal hizmet ve sosyal desteklerin tümünü sağlayacak, toplumsal yaşamın her alanında yaşlıları dışlayıcı uygulamaların önüne geçecektir.

Yoksulluğun ve eşitsizliklerin önlenmesi, toplumda önemli insani, ekonomik ve siyasal sonuçları olan bir süreçtir. Demokrasinin gelişmesi, ekonomik ve toplumsal kalkınma ancak daha fazla seçenek ve fırsat sahibi olan özgür bireyler yoluyla gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda kalkınmanın en önemli hedefi, bireylerin özgürleşmesi ve daha fazla fırsat sahibi olmasıdır. Bireylerin özgürlüğü sadece siyasal ve sivil haklar yoluyla değil, aynı ölçüde toplumdaki sosyal ve ekonomik düzenlemeler yoluyla belirlenir. Hedefimiz toplumsal dayanışma, vatandaşlık, kardeşlik ve ulusal birlik duygularının güçlendirildiği, tüm yurttaşların eşit fırsatlara sahip olduğu, güçlü bir Türkiye'dir.

Yurttaşlık hakkının güvencesi sosyal devlet

- Aile Sigortası'nı getirerek sosyal devleti güçlendirecek, yoksulluğu sona erdireceğiz.
- 'Yardım yapılan muhtaç vatandaş' yerine 'hak sahibi vatandaş' anlayışına ve uygulamasına geçeceğiz.
- Yoksullukla mücadele için kamu sosyal harcamalarına öncelik verecek, sosyal destekleri bir lütuf değil vatandaşlık hakkı olarak sunacağız.
- Yurttaşlarımızın yoksulluğunu teşhir etmeyecek, yoksulluğu siyasi istismara alet ettirmeyeceğiz.
- Tüm vatandaşlarımız doğumdan ölüme kadar Sosyal Devlet güvencesi altında olacak.
- Yurttaşlık hakkı olarak gördüğümüz eğitim, sağlık ve asgari sosyal güvenlik gibi temel hizmetleri ayrımsız olarak sunacağız.
- Kamu hizmetlerine erişimde bölgeler arası farklılıkları gidereceğiz.
- Devlet yurttaş ilişkisinin çok yönlü olarak daha hızlı ve güvenilir olması için bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanacağız.

HER ALANDA EŞİTLİK

- Yurttaşlarımıza her alanda fırsat eşitliği sağlayacak ve eşit muamele edeceğiz.
- Eğitimde fırsat ve olanak eşitliğini sağlayacağız, hiçbir çocuğumuzu eğitim sistemi dışında bırakmayacağız.
- Gelir dağılımı adaletsizliklerini hızla giderecek, toplumun farklı katmanları arasında sosyal adaleti sağlayacağız.
- Dezavantajlı kesimlere pozitif ayrımcılık uygulayacağız.
- Kalkınmada bölgeler arası farkları azaltmak için bölgesel kalkınma programları uygulayacağız.

TAM KAPSAMLI SOSYAL GÜVENLİK

- Bütün çalışanlarımızı tüm yaşamları boyunca, işsizlik, hastalık, annelik, yaşlılık, maluliyet, ölüm, iş kazası ve meslek hastalığı, bakıma ve korunmaya muhtaçlık gibi risklere karşı koruyan Ulusal Sosyal Güvenlik Sistemi'ni güçlendireceğiz.
- Tüm toplumsal paydaşların işbirliği ve uzlaşması ile yeni bir sosyal güvenlik temel yasası hazırlayacağız.
- Herkese zamanında, yeterince, eşit ve yüksek kaliteli sağlık hizmeti sağlayacağız.
- Yeşil Kart uygulamasını iyileştirerek sürdüreceğiz.

Aile Sigortası

YOKSULLUKLA KURUMSAL VE ETKİN MÜCADELE

- Aile Sigortası ile:
 - Güvencesiz yurttaş ve yoksul aile kalmayacak
 - Yoksulluk bitecek
 - Çocuklarımız, kadınlarımız, yaşlılarımız, engellilerimiz korunacak ve güçlenecek
 - Eğitim ve sağlık hizmetlerine herkes ulaşacak
 - Toplumsal dayanışma ve uyum gelişecek
 - İstihdamda kayıt dışılık azalacak
 - Birey ve demokrasi güçlenecek
- Öncelikli olarak bir yoksulluk envanteri hazırlayacak ve sosyal destekleri gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştıracacağız.
- Asgari seviyenin altında geliri olan her haneye yoksulluk durumuna göre "aile sigortası" ödemesi yapacağız. Bu ödeme, ayda 600 TL'nin altında olmayacak, ailede bakılan yaşlı ve engelli sayısına bağlı olarak ayda 1.250 TL ye kadar çıkabilecek.

- Yurttaşlarımızın yoksulluğunu teşhir etmeyecek, yoksulluğu siyasi istismara alet ettirmeyeceğiz.

MİNNET TOPLUMUNA SON!

- Yurttaşlarımıza seçme özgürlüğü sağlamak için nakit destek sunacağız.
- Desteklerin sağlanmasında yaygınlaşmış olan gelişigüzel ve kayırmacı uygulamaları, yüksek ve usulsüz harcamalar dahil olmak üzere tüm yolsuzlukları önleyeceğiz.
- Kurumsal karmaşayı ortadan kaldırıp kaynaklarımızı etkin, ekonomik ve verimli kullanacağız. İhtiyaç sahiplerinin başvuracağı tek adres Aile Sigortası Kurumu (AS-KUR) olacak.

HİÇBİR ÇOCUK YATAĞA AÇ GİRMEYECEK

- Aile Sigortası ile çocuklarımız çalışmak zorunda kalmayacak. Tüm çocuklar sağlık ve eğitim hizmetlerinden eşit bir şekilde yararlanacaklar.
- Aile Sigortası kapsamında her aileye, çocuk başına 45-100 TL olmak üzere, iki çocuk için sosyal destek vereceğiz.
- Aile Sigortası kapsamında okula devam eden tüm çocuklarımıza her ay nakit eğitim desteği sağlayacağız.
- Eğitimine devam eden çocuklara her ders yılı başında kitap ve kırtasiye desteği sunacağız.
- Aile Sigortası Programı kapsamındaki çocukların eğitim harcamalarının tümünü, yurt parası dâhil, bu sigorta kolundan karşılayacağız.

GÜÇLÜ KADIN, GÜÇLÜ TOPLUM

- Kadının ailedeki ve toplumdaki rolünün güçlenmesi en büyük hedefimizdir. Aile Sigortası kapsamındaki destekleri doğrudan kadına verecek, her ay kadının banka hesabına yatıracacağız.
- Okul öncesi eğitimi teşvik edecek destekler yaparak, kadınlarımızın işgücüne katılımını artıracacağız.

TOPLUMUN DEZAVANTAJLI KESİMLERİ SOSYAL DEVLET ÇATISI ALTINDA...

- İhtiyacı olan her aileye aylık 125-190 TL yetişkin desteği sağlayacağız. Ailenin bölünmüş olması, ailenin geçim yükünü kadının üstlenmesi durumunda desteğin tutarını arttıracacağız.
- Ailede bulunan yaşlıların bakımına yönelik olarak aylık 100-150 TL destek sunacağız. Aile Sigortası kapsamındaki yaşlılara özel sağlık harcamalarını da karşılayacağız.
- Aile Sigortası kapsamında tüm engelli yurttaşlarımıza yetişkin desteği tutarında destek sağlayacağız.

SOSYAL UYUM DESTEĞİ

- Vatandaşlarımızın ekonomik ve sosyal güçlüklerini aşmalarına destek olmak amacıyla, ailelere yönelik sosyal uyum programları düzenleyeceğiz.
- Bu destek kapsamında ana ve baba eğitimi, çocuk suçluluğunun azaltılması gibi konularda kurslar düzenleyecek, bu kurslara ilişkin ulaşım, gıda, çocuk bakımı gibi harcamaları karşılayacağız.

DAHA İYİ SAĞLIK HİZMETLERİ

- Aile Sigortası kapsamındaki tüm yurttaşlarımız genel sağlık sigortalı sayılacak ve ücret ödemeksizin diledikleri kamu ve üniversite hastanelerinde tedavi olacaklar.
- Aile Sigortası kapsamındaki yurttaşlarımız, önemli bir rahatsızlıkları bulunması durumunda yetişkin yardımlarını %50 fazlasıyla alacaklar.

İŞSİZLİKLE ETKİN MÜCADELE

- Aile Sigortası kapsamında, tüm vatandaşlarımızın mesleki eğitim kurslarına devam etmesi ve İş-Kur'a kayıtlı olmasını teşvik edeceğiz.
- Kamu garantili istihdam projelerinde Aile Sigortası uygulamasından yararlanan ailelere öncelik tanıyacağız.

Daha çok iş, daha çok sosyal güvence, daha adil paylaşım

İNSAN ONURUNA YARAŞIR ÜCRET, GÜVENCELİ ÇALIŞMA

- Yaşama hakkının ayrılmaz parçası olan çalışma hakkının adil ve elverişli koşullarda, insanca yaşama olanağı sağlayacak bir ücret karşılığında gerçekleşmesini sağlayacağız.
- Asgari ücreti, çalışanın insan onuruna yaraşır bir yaşam sürdürebilmesini sağlayacak düzeyde belirleyeceğiz.
- Çalışma hayatına ilişkin düzenlemeleri Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) emek ve emek haklarını koruyan sözleşmelerine ve Avrupa Birliği (AB) müktesebatına uyumlu olacak şekilde evrensel kurallar çerçevesinde yapacağız.
- Dul ve yetimlerin güvencesi olan "asgari aylık" uygulamasını tekrar yürürlüğe koyacağız.

HERKES İÇİN SENDİKAL HAKLAR

- Hak ve çıkarlarını sendikaları aracılığıyla savunmak isteyen her yurttaşımızın bu temel hakkını karşılayacak ve güvence altına alacak yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Sendikaya üyelik hakkı, toplu sözleşme hakkı ve grev hakkını hiçbir kısıtlama ve müdahaleye fırsat vermeyecek şekilde bütün çalışanlara tanıyacağız.
- İşçi, kamu çalışanı ve her kesimden çalışanların kurduğu sendikaların üst kuruluşlarda ortak örgütlenmelerini özendirerek düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- Sendikaları, başta siyasi otorite olmak üzere, her türlü gücün karışmasına karşı koruyacağız.
- Sendikalı işçi, kamu görevlisi, işyeri sendika temsilcisi ve sendika yöneticilerinin çalışma hakkı ve çalışma koşullarını mutlak güvence altına alacağız.

- Sendikaların yönetim ve işleyişine üye iradesinin doğrudan ve etkin olarak yansıtacağı bir yapılanma sağlayacağız.
- Noteri, işçi ve sendika arasındaki ilişkinin düzenleyicisi olmaktan çıkaracağız. İşçi sendikalarına üyeliği, işçinin özgür iradesinin yansıtacağı yöntemlere dayandıracağız.
- Toplu sözleşme sürecinde % 10 işkolu barajını sendikalar için engel oluşturmaktan çıkaracak, etkin işleyen ve her türlü baskıdan uzak bir yetki sistemi kuracağız.
- Grev hakkının özünü zedeleyen ve bu hakkın kullanılmasını fiilen engelleyen düzenlemeleri kaldıracağız.
- Grevi sadece toplu sözleşme sürecinde uygulanabilecek bir hak olmaktan çıkaracak; genel grev, hak grevi ve dayanışma grevini yasallaştıracacağız.

KAMUDA TAŞERONLAŞMAYA VE GÜVENCESİZ ÇALIŞMAYA SON

- Kamu hizmetlerinin tam zamanlı, iş güvenceli, kadrolu işçi ve memurlar tarafından görülmesi ilkesini benimseyeceğiz.
- "Eşit değerde işe eşit temel ücret" uygulamasını hayata geçirecek, kamu çalışanları arasındaki ücret adaletsizliklerini gidereceğiz.
- Kamuda taşeron işçiliği, sözleşmeli personel (4/B) ve geçici personel (4/C) gibi uygulamalara son vereceğiz. Bu personeli memur ve işçi kadrolarına geçireceğiz.
- Başta sağlık hizmetleri olmak üzere, yerel yönetimlerde, KİT'lerde, tüm kamu kurum ve kuruluşlarında taşeron işçiliğine son vereceğiz. Taşeron işçileri ILO normlarına göre kadrolu olarak çalıştıracacağız.
- Ücretli çalışanların farklı statülerde istihdamından dolayı hak ve özgürlüklerinde ayrımcılık yapılması uygulamasına son vereceğiz.
- Kamudaki öğretmen açığını kapatmak için atama bekleyen öğretmenlerin atamalarını bir an önce gerçekleştireceğiz. Tüm sözleşmeli öğretmenleri kadroya geçireceğiz.
- Kayıt dışı istihdam sorununu, kayıt dışılığı özendirilen aşırı yükleri azaltarak, kayıt içine girmeyi teşvik ederek ve denetime ağırlık vererek çözeceğiz.

- Kamu personelinin seçiminde ve yükseltilmesinde etik değerlerin yüksekliği ve mesleki yetkinliği temel ölçüt olacak, dil, din, mezhep, etnik köken ve cinsiyet ayrımcılığına son vereceğiz.
- Kamu personel yönetiminde aile birliği ilkesini esas alacağız.

YAŞAM BOYU ÖĞRENME, VASIFLI İŞGÜCÜ

- Etkili bir işgücü planlamasını uygulamaya koyacağız.
- Eğitim ve işgücü politikaları arasındaki bağlantıları güçlendirecek, işgücü piyasası tarafından talep edilen niteliklere sahip insan yetiştirilmesini esas alacağız.
- İşgücü donanımını artırmak amacıyla, aktif istihdam ve mesleki eğitim politikaları geliştireceğiz.
- İş gücünün, üretim sürecinde eğitimine ve yeni beceriler edinmesine yönelik “yeniden beceri kazandırma” “yaşam boyu öğrenme” ve “işbaşında eğitim” gibi faaliyetlere yaygınlık ve etkinlik kazandıracacağız.
- İşini kaybedenlerle, genç ve kadın işsizlere yeni beceriler kazandıracak kısa süreli eğitim programları uygulayacağız.
- İş-Kur ile sanayi kesimi işbirliğinde Türkiye genelinde vasıfsız işçilerin becerilerini arttırmaya dönük uzun vadeli bir eğitim programı uygulayacağız. Programı imalat sanayinde faaliyet gösteren şirketlerin mevcut iç eğitim modülleri ile destekleyeceğiz.
- Program kapsamında 500-750 bin işsiz yurttaşımızı kademeli olarak 9-12 aylık eğitim programlarına yerleştireceğiz. Bu yurttaşlarımıza eğitim süresince asgari ücret tutarında ödeme sağlayacağız.

GÜÇLÜ EĞİTİM-İSTİHDAM BAĞLANTISI, MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNE SİGORTA

- Teknik meslek liselerinde ve meslek yüksek okullarında okuyan gençleri tam zamanlı sigortalı sayacak, primlerin bu okulların bütçelerine konulan ödenek ile karşılanması yoluyla mesleki teknik eğitim özendirileceğiz.
- Her ilde ve ülke çapında ihtiyaç olan mesleklere yönelik düzenli analizler yaparak Türkiye'nin istihdam haritasını çıkaracak, mesleki eğitimi

bu haritaya göre şekillendireceğiz.

- Mesleki Eğitimde sosyal diyalogu güçlendireceğiz. Bu amaçla sosyal paydaşların eğitime ilişkin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi için gerekli düzenlemeleri yapacağız.
- Sosyal diyalogun kurulması çerçevesinde oluşturulan bölgesel düzeydeki “İl İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları” yanında ulusal düzeyde “İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulu”; sektörel düzeyde “Sektörel İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurulları” ve okul düzeyinde de “Okul-Sanayi Danışma Kurulları”nı oluşturacağız.
- Organize sanayi bölgelerinde yatılı mesleki eğitim birimleri oluşturacağız. Organize sanayi bölgelerini mesleki eğitim kampüsleri haline getireceğiz.
- Mevcut Mesleki Eğitim Merkezleri’ni, yaşam boyu eğitim anlayışına uygun olarak, her yaşta insanımıza beceri kazandırma doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.

HERKES İÇİN DAHA İYİ ÇALIŞMA KOŞULLARI

- “Temel İş Yasası”nı çıkaracak, iş yasası kapsamı dışında işçi bırakmayacağız.
- İşçilerin aşırı sürelerde çalıştırılmalarına izin vermeyeceğiz. Yurttaşlarımızın yaşamaya daha çok zaman bulmasını sağlayacağız.
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili mevzuatı, sosyal tarafların aktif katılımı ile tüm işyerlerini ve tüm çalışanları kapsayacak biçimde düzenleyeceğiz.
- Tersaneler, madenler ve inşaatları ölüm tuzağı olmaktan çıkaracak, iş kazalarında ölümü kader olarak algılayan anlayışa son vereceğiz.

Kadınlar güçlenecek

KADINLARIN ŞİDDETE UĞRAMADAN YAŞAYACAĞI BİR TÜRKİYE

- Kadına yönelik şiddeti önlemek, şiddete uğrayanları korumak ve tekrar şiddete uğramayacakları bir yaşam kurmalarını sağlamak için çalışacağız.
- Kadına yönelik şiddetle mücadele amaçlı hizmetler için yerel ve ulusal bütçelerden yeterli ödenek ayıracağız.
- Kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir kamu politikası olarak benimseyecek ve sosyal politikalarımızı ve devlet kurumlarını bu doğrultuda yapılandıracağız.
- Ücretsiz danışmanlık, psikolojik destek ve yasal yardım veren danışma merkezleri oluşturacağız.
- Her yıl en az 5 yeni kadın sığınma evi açacağız.
- Sadece töre değil namus cinayetlerinin de en ağır şekilde cezalandırılması için Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapacak, Güldünya Yasası'nı çıkaracağız.
- Şiddete uğrayanlara sunulan hizmet sistemlerini yeniden düzenleyecek, bu hizmetlerde çalışanların eğitim eksikliğini özel programlarla tamamlayacağız.
- Eşitlik Çerçeve Kanunu'nu çıkaracağız.
- Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu değil Kadın Erkek Eşitliği Komisyonu kuracağız.
- Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi başta olmak üzere kadın hakları alanında taraf olduğumuz tüm uluslararası sözleşmelerin, toplumsal yaşama ve hukuk sistemimize yansıtılmasını sağlayacağız.

KOCANIN, BABANIN, KOMŞUNUN DEĞİL SOSYAL DEVLETİN GÜVENCESİ

- Başta eğitim ve sağlık olmak üzere bütün temel hizmetlerden ve yurttaşlık haklarından eşit ve eksiksiz yararlanabildiğimiz, kadını ve erkeği eşit bir Türkiye sözü veriyoruz.
- Kendi sigortası olmayan her kadına sağlık güvencesi sağlayacağız.
- Aile planlaması konusunda kadınlara tam destek vereceğiz.
- Hamilelikte, doğumda ve loğusalıkta kadınlara tüm sağlık hizmetlerini, beslenme ve ilaç desteğini bedelsiz sunacağız.
- Kadın-erkek eşitliği için her alanda fırsat eşitliğine öncelik vereceğiz; pozitif ayrımcılık ilkesini yaşama geçireceğiz.
- Kadınların çalışmasını önleyen, eve bağlayan ve sosyal güvencesi olmayan bakım anlayışına son vereceğiz.

EĞİTİMDE KIZ ÇOCUKLARI VE KADINLARA TAM DESTEK

- Kız çocuklarının eğitim olanaklarından tam yararlanabileceği bir eğitim sistemi oluşturacağız. Aileleri bu amaçla destekleyeceğiz.
- Eğitimini yarım bırakmak zorunda kalmış her kadına eğitimini tamamlaması için yaz okulları, akşam okulları, meslek kursları ve açık öğretim gibi olanaklar yaratacağız.
- Kadınlara mesleki eğitimde öncelik tanıyacağız.
- Üniversiteli genç kızlarımıza yurt olanağı sağlayacağız.
- Burslarda, parasız yatılı okullarda kız çocuklara kota ve kontenjan artırımını uygulayacağız.
- Her semtte Halk Eğitim Merkezi ya da Çok Amaçlı Toplum Merkezi kurarak, kadınların becerilerini artıracak, iş bulma imkanlarını geliştireceğiz.

KADIN-ERKEK EŞİTLİĞİ SAĞLANANA KADAR KADIN KOTASI OLACAK

- Seçim ve atamayla gelinen her görev için kadın erkek eşitliğini sağlayacak kota ve pozitif ayrımcılık uygulayacağız.
- Kadınları siyasete katılmaya, aday olmaya özendiracağız.
- Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu'nu değiştirecek, kotayı yasalaştıracağız.
- Siyasi partilerin kadın kollarını güçlendireceğiz.

HER ÇOCUĞA KREŞ

- Öncelikle çalışan kadınların, memur ve emekçilerin çocukları için, sosyal gelişme açısından yetersiz yerlerde, ailelerin de katılımıyla işletilen ücretsiz veya devlet katkılı çocuk yuvaları ve anaokulları açacağız.

Çocukların oyun hakkı olacak

ÇOCUK MERKEZLERİ

- Anneler ve çocuklar için gerek doğum öncesinde gerekse sonrasında mümkün olan en iyi insani şartların sağlanmasını hedefleyen Çocuk Merkezleri'ni kuracağız.
- Bu merkezlerde doğum öncesi ve sonrasında temel sağlık ve bakım hizmetlerini ücretsiz olarak her vatandaşa ulaştıracağız.
- Doğumda aileye katkı olarak yarım altın ve bebekler için bez ve mama yardımı sağlayacağız.
- Anne adaylarına "gebelik rehberliği", "ebeveynlik rehberliği", sağlık, beslenme, annelik eğitimi ve sosyal ve kültürel gelişim için hizmetler sunacağız.
- Ebeveynlik Rehberliği programlarına babaların da katılımını teşvik edeceğiz.
- "Her çocuğa temel sağlık desteği" hedefimiz doğrultusunda, bu merkezlerde her çocuğun doğumda ve doğum sonrasında ücretsiz sağlık kontrolünü sağlayacağız. Böylelikle aşılama oranını %100'e ulaştıracak,

beslenme ve gelişim konusundaki cinsiyet eşitsizliklerinin ve bölgesel eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasını sağlayacağız.

- Çocukların sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimi için büyük önemi olan oyuncaklar ve oyun alanları bu merkezlerin önemli bir parçası olacak.

HER ÇOCUĞA ÜCRETSİZ NİTELİKLİ EĞİTİM

- Erken çocukluk gelişiminin en önemli bileşeni olan okul öncesi eğitime ülke genelinde tüm çocukların ulaşımını sağlayacağız.
- Okullarda katkı payı uygulamasını kaldıracağız.
- Eğitim hizmetlerini nitelik ve nicelik açısından iyileştireceğiz. Okullarda oyun ve spor alanları, bahçeler, sınıflar ve kültürel etkinlik alanlarını çocukların ihtiyaçlarına göre tasarlayacak ve uygulayacağız.
- Eğitim kurumlarını engelli çocuklara hizmet sunabilecek altyapısal düzenlemelere tabi tutacak, engelli çocukların eğitim kurumlarına ulaşmalarını sağlayacağız. Eğitimcilerin engelli çocuklar konusunda özel eğitim almasını sağlayacağız.
- Eğitim hizmetlerinin tam gün ve ücretsiz olmasını sağlayacağız. Sadece derslikte eğitim ile değil, okul sonrası etüt saatleri, sosyal, kültürel ve fiziksel etkinliklerle okulu çocuklar için bir cazibe merkezi haline getireceğiz.
- Çocuklara okulda her öğlen bir öğünün yanı sıra süt ve meyve gibi temel gıdalar sunacağız.

HER ÇOCUĞA BEDAVA VE KALİTELİ SAĞLIK HİZMETİ

- Anne ve çocuk sağlığında gelişme hedefimiz doğrultusunda kadın doğum ve çocuk hastalıkları hastanelerinin sayısını ve bu kurumlarda verilen hizmet kalitesini artıracacağız.
- Türkiye genelinde sadece büyük kentlerde bulunan çocuk hastanelerini her ilimizde açacağız.
- Hamile, bebek ve çocuklara nitelikli sağlık hizmetini karşılıksız sunacağız. Ekonomik olarak az gelişmiş bölgelerimizde ve kırsal kesimde bebekler ve

çocuklar için sunulan ücretsiz hizmeti daha nitelikli hale getireceğiz.

- Anne ve bebek sağlığı ile ilgili yoğun bilgilendirme kampanyalarını hayata geçireceğiz.

ÇOCUK MERKEZLİ HİZMETLER

- Ailelere insanca yaşamaya yeterli gelir sağlanmasıyla çocuk işçiliğinin önüne geçeceğiz.
- Çocukların fiziksel, duygusal ve düşünsel gelişimlerini tamamlayabilmeleri amacıyla fiziksel ve sosyal yatırımlar yapacağız.
- Şehirlerimizi çocukların öncelik ve ihtiyaçlarını göz önüne alarak düzenleyeceğiz. Çocukların hizmet aldıkları hastane, okul gibi tüm birimlerin mekânsal düzenlemesini gözden geçirecek ve iyileştireceğiz.

ÇOCUKLAR İÇİN SOSYAL DEVLET

- Özellikle daha az fırsata sahip çocuklarımıza odaklanacak ve çocukların ulaştıkları beslenme, sağlık ve eğitim hizmetlerini çocuk hakları çerçevesinde ele alacağız.
- Çocukların hem erken yaşlarında hem de yetişkinliklerinde hayatlarını etkileyen toplumsal cinsiyet konusunda eşitsizliklere yönelik politikalar geliştireceğiz.
- Beslenme, sağlık, eğitim, duygusal, bilişsel ve sosyal gelişim hedeflerini içeren “yaşamsal çocuk hizmetleri”ni her çocuk için ulaşılabilir kılacağız.
- Çocuk hakları konusunda toplumda farkındalığı artıracacağız. Çocuk haklarını temel alan çocuk politikasını, uluslararası sözleşmeleri de dikkate alarak, hayata geçireceğiz.
- Çocuğu birey olarak göreceğiz, bağımlılığını değil güçlenmesini amaçlayacağız. “Çocuğun yüksek çıkarı”nın tüm sosyal politika uygulamalarında öncelikli hale getireceğiz.
- Çocuk politikalarının uygulanmasını mümkün kılacak “Çocuk Bütçesi”ni oluşturacak, çocuklara ilişkin uygulamalardaki gerek Türkiye genelindeki eksiklikler gerek bölgeler arası farklılıkları takip edilebilir ve gerçekçi bir yapıya kavuşturacağız.

Gençler gençliğini yaşayacak

GÜÇLÜ, EŞİT, ÖZGÜR GENÇLER

- Tüm gençleri güçlendirecek, eşitlik ve insan haklarına saygı ilkeleri çerçevesinde seçeneklerini artıracacağız. Gençler gençliklerini yaşayacak!
- Gençlerimiz için fırsat eşitliğini destekleyecek, her türlü ayrımcılıkla mücadele edeceğiz.
- Gençler üzerindeki her türlü baskıya son vereceğiz.
- Askerlik süresini önce 9 aya, aşamalı olarak da 6 aya indireceğiz. Üniversite öğrencilerinin, askerlik hizmetini yaz tatillerinde ikişer veya üçer aylık dönemlere bölerek yapmalarını sağlayacağız. Böylece gençlerimizin en verimli çağlarında hayattan kopmasını engelleyeceğiz.

GÖRÜLMİYEN GENÇLERİ GÖRECEĞİZ

- “Görülmeyen gençleri” göreceğiz, sadece öğrencileri değil, çalışan, işsiz, evde oturan tüm gençlerimizi göz önüne alan gençlik politikaları geliştireceğiz.
- Bu amaçla, ev kızları, çalışarak okuyan gençler, engelli gençler gibi özel genç grupları için ek önlemler geliştirecek, tek bir gencimizi bile göz ardı etmeyeceğiz.
- İki milyondan fazla ev kızımızın dışarıya açılması amacıyla bu kızlarımıza kadın öğretmenler yoluyla ulaşacak, telafi eğitimi ve uzaktan eğitim programlarına katılmalarını ve bir araya gelmelerini destekleyeceğiz.

GENÇ TÜRKİYE POLİTİKASI

- Bütünlüklü, çok boyutlu ve sektörler arası işbirliğine dayalı Genç Türkiye Politikası’nı hayata geçireceğiz. Gençlik konusunu her politika alanında gözeteceğiz.
- Çerçeve Gençlik Yasası’nı oluşturulacak, Genç Türkiye Politikası’nda belirlenen hizmet ve uygulamaları yasal garanti altına alacağız.

- Gençlik Eylem Planı'nı hızla hayata geçirecek, gençlik politikalarının Türkiye'nin her köşesine ulaşacağına garanti olacağız.
- Genç Türkiye Politikası'nın yürütülmesi için merkezi devlet organları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler arasında bir eşgüdüm platformu olarak çalışacak olan Gençlik Politikaları Eşgüdüm Kurumu'nu (GENÇ-KUR) kuracağız.
- GENÇ-KUR bünyesinde merkezi bütçeden gelen kaynaklarla bir Gençlik Bütçesi oluşturacağız.
- TBMM'de bir Gençlik İhtisas Komisyonu kurarak, gençlik haklarını savunmak için kurumsal bir odak yaratacağız
- Üniversitelerde lisans ve lisans üstü programlar sunan "Gençlik Çalışmaları" bölümleri ve araştırma enstitülerinin kurulmasını teşvik edeceğiz.
- Gençlik STK'larının kapasite ve olanaklarını güçlendirecek, gençlerin STK'lara katılımını teşvik edeceğiz. Gençlik STK'larının projelerini kaynak açısından destekleyeceğiz.

KATILIMCI GENÇLİK

- Gençler, Türkiye'nin aydınlık geleceğinin güvencesi oldukları kadar bugünün ortaklarıdır. CHP iktidarında gençler karar verme süreçlerine bizzat katılacaktır.
- Anayasa'nın gençlikle ilgili tek maddesi olan 58. maddesini değiştirerek, gençliğin korunması ve kollanması gereken bir grup olarak görülmesine son verecek, onları toplumsal yaşamın her alanında eşit ortaklar olarak göreceğiz.
- Gençlerle yola çıkacağız. Genç kuşağın, özellikle genç kadınların, siyasete, eğitime, istihdama ve toplumun her alanına katılımını artırmak en önemli hedefimizdir.
- İçinde bulunduğumuz bilgi çağında, gençlerin bilişim teknolojilerine erişimine özel önem vereceğiz. Her gence internet erişimi ve bilgisayar sağlayacağız.

GENÇLER İÇİN GENİŞLETİLMİŞ OLANAKLAR

- Gençlik İndirimi uygulamasıyla gençlerin toplu ulaşım olanaklarından, kültür, sanat ve spor etkinliklerinden, mağaza ve restoranlardan indirimli olarak yararlanabilmelerini sağlayacağız.
- Yerel yönetimlerin de katkılarıyla, genç kadınlar başta olmak üzere tüm gençlerin sahip oldukları haklar konusunda bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmelerini sağlayacağız.
- Kent merkezlerinde tüm gençlere açık olacak ve her kesime hizmet edecek, hoşgörülü, farklılıkları bir değer olarak gören, dünyaya açık bir gençliğin buluşacağı Gençlik Evleri'ni kuracağız.
- Gençlerin üretkenliklerini geliştirmek, ilgi alanlarını çeşitlendirmek ve bağımsızlıklarını kazanmalarına katkıda bulunmak amacıyla gönüllü gençlik çalışmalarına hız vereceğiz.

HAREKETLİ GENÇLİK

- Gençlerin farklı kültürler, çevreler ve dünya görüşleriyle tanışmaları için Hareketli Gençlik girişimini başlatacağız.
- Bu kapsamda iller ve ülkeler arası gençlik değişim programlarını yaygınlaştıracak ve her kesimden tüm gençlere ulaşmasını sağlamak için kamu desteği sunacağız.
- İller arası gençlik değişim programlarında, ülkemizin farklı bölgelerinin kültür ve gelenekleri ile gençleri kaynaştırmak amacıyla gençleri, özellikle de genç kadınların, farklı illerde yaşayan gençlerle ve aileleriyle buluşturacağız.
- Uluslararası gençlik değişim programları kapsamında özellikle AB ülkelerindeki lise ve üniversitelerle bağlantıları güçlendirecek, her kesimden tüm gençlerin bu programlardan yararlanmasını sağlayacağız.
- Gençlerimizin yaz tatillerinde zaman ve enerjilerini faydalı bir şekilde değerlendirmeleri, kendi yetenek ve eğilimlerini keşfetmeleri amacıyla gençlik yaz okulları düzenleyeceğiz.

Emekliler milli gelir artışından pay alacak

İNSANCA YAŞAM İÇİN YÜKSEK GELİR

- Emeklilerimize, onurlarını koruyarak insanca yaşayacakları düzeyde bir gelir sağlayacağız. Bütün emeklilerimizin maaşlarını yoksulluk sınırının üzerine çıkaracağız.
- Emeklilerin beklediği intibak yasasını çıkararak emekli aylıkları arasındaki uçurumu ortadan kaldıracacağız.
- Emekli aylıklarına milli gelir artışından pay vereceğiz.
- Çalışan emeklilerimizin aylıklarından kesilen Sosyal Güvenlik Destek Primi'ni kaldıracacağız.

KAPSAYICI SAĞLIK HİZMETİ

- Tüm kamu sağlık hizmetlerini emeklilerimize katkı payı alınmaksızın sunacağız. Muayene ve ilaç alımını da içeren bu hizmetler için emeklilerimizin maaşlarından hiçbir kesinti yapmayacağız.
- Emeklilerimizin bakmakla yükümlü olduğu evlenmemiş kız çocuklarını, eskiden olduğu gibi, ölüncüye kadar anne ve babasının sosyal güvencesi altına alacağız.

DAHA KALİTELİ YAŞAM KOŞULLARI

- Bakıma muhtaç olan yaşlılarımıza, emeklilerimize sahip çıkacağız.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı bünyesinde ve TÜRSAB işbirliği ile gerçekleştirilecek kültür turizmi projeleri ile emeklilerimize makul ücretlerle gezme ve tatil yapma olanağı sağlayacağız.
- Emeklilerimizin içine girdikleri yeni yaşam koşullarına uyum sağlamasını kolaylaştırmak için rehberlik ve danışmanlık hizmetleri vereceğiz.

EMEKLİLER İÇİN, EMEKLİLERLE KÜLTÜREL GELİŞİM

- Emeklilerimizin çokça vakit geçirdiği kiraathaneleri, yeniden gazete, dergi ve kitapların okunduğu kültür mekânları haline getireceğiz.
- Emeklilerimizin hayat deneyimlerini genç kuşaklara aktarmasını sağlayacağız. Kuşaklar Arası Köprü projeleriyle gençlerimizin kültürel değerlerimizi yasadmasını ve emeklilerimizin sosyal hayatlarının canlı kalmasını sağlayacağız.
- Meslek temelli sosyal tesis anlayışını değiştireceğiz. Mevcut tesislerde ve yeni yapılacaklarda sunulan hizmetlerden tüm emekli yurttaşlarımızın faydalanmasını sağlayacağız.

Engelliler için sınırsız erişim

TOPLUMSAL ENGELLERE SON

- Engelli yurttaşlarımızı çağdaş yaşamın gerektirdiği olanaklara her alanda kavuşturacağız. Engelli yurttaşlarımızın sorunlarını herkesin ortak duyarlılığı ile çözeceğiz.
- Engelli yurttaşlarımızın toplumsal yaşamın her alanına % 100 erişimini sağlayacağız.
- Bireylerin sahip olduğu sakatlık ya da kronik hastalıkların toplumsal engele dönüşmesini önleyeceğiz.
- Birleşmiş Milletler Engelliler Hakkı Sözleşmesi'nin devlete yüklediği tüm sorumlulukların gereğini yerine getireceğiz. Bu sözleşmenin Ek İhtiyari Protokolü'nün de en hızlı şekilde onaylanmasını sağlayacağız.
- Tüm fiziksel alanları engellilere yönelik olarak hızla düzenleyeceğiz. Yerel yönetimlerin sorumluluğu altında engellerin kaldırılmasını sağlayacağız.
- Engellilerimizin ve kronik hastalarımız için fırsat eşitliğini sağlayacağız.
- Tüm ulaşım araçlarını, sinema, tiyatro, konser salonlarını ve ortak kullanım alanlarını engelli dostu hale getireceğiz.

- Ayrımcılık türlerinin de tanımlanacağı ayrımcılıkla mücadele yasasını çıkaracağız.
- Ayrımcı uygulamaları izleyen bir mekanizma kuracak, ayrımcılıkla ilgili davalarda ispat yükünü tersine çevireceğiz.

ENGELLİ ÇOCUKLARIMIZA VE GENÇLERİMİZE ÖZEL EĞİTİM

- Engellilere gerekli eğitimi bedelsiz sağlamak devletin öncelikli görevi olacak.
- Ağır gelişen, tam gelişemeyen veya zihinsel engelli çocukların özel yöntemlerle eğitimlerini sağlayacağız. Bu yurttaşlarımızın çalışma olanağına kavuşturulmaları ve topluma kazandırılmaları için özel projeler uygulamaya koyacağız.
- İşitme ve görme engellilerin üniversiteler dâhil, eğitimin her kademesinde, rahat ve kaliteli eğitim alabilmelerini sağlayacağız.
- Engellilerimiz için çağdaş teknik altyapı ve donanım imkânları, özel kütüphane ve sanal öğrenme ortamları oluşturacağız.
- Engellilere mesleki eğitim veren kurumlarda branş öğretmeni ihtiyacını karşılayacağız. Belli işleri yapabilecek bütün engellilerimize gerekli meslek ve sanat eğitimini devlet olanakları ile sağlayacağız.

ENGELLİLER İÇİN TOPLUMSAL YAŞAM

- Engelliler için üretilen spor araçlarını yaygınlaştıracacağız. Spor yoluyla engellilerin toplumla kucaklaşmasını kolaylaştıracacağız.
- Her yaştaki ve her yöredeki engelli bireylerin bilgi kaynaklarına daha kolay ulaşmaları için özel donanımlı eğitim ve teknoloji merkezleri kuracağız.
- Engellilere yönelik uygun işe uygun eleman stratejisi oluşturacağız. İş ve Meslek Danışmanlığı ile işe uyum için rehberlik hizmetlerini ülke genelinde sağlayacağız.
- Engelliler ile ilgili konularda engelli örgütlerinin karar alma süreçlerine etkin katılımı için yasal önlemler alacağız.
- Görme engellilere yönelik kitapların dijital ortama aktarımını artıracacağız.

ENGELLİLER İÇİN GENİŞLETİLMİŞ SOSYAL HAKLAR

- Çalışın çalışmasın bütün engellilere sürekli sakatlık aylığı ödeyeceğiz.
- Bakım Sigortası Yasası'nı çıkartacak; bakıma muhtaç tüm engellilere, yoksulluk ölçütü gözetmeksizin bakım hizmeti sunacağız.
- Kamu ve özel sektörde engelliler için ayrılan kotaları eksiksiz olarak kullanılmasını sağlayacağız.
- Serbest meslek sahibi ve kendi işini kurmak isteyen engellilere vergi avantajları ve faizsiz kredi sağlayacağız.
- Ağır derecedeki engellileri, sosyal rehabilitasyon hizmetleri eşliğinde üretim sürecine katmayı amaçlayan, Korunmalı İş Yeri Yasası'nı çıkaracağız.
- "Tüm Vücut Fonksiyon Kaybı" kavramını tek yanlı uygulamak suretiyle engellilerin sakatlık derecesini yapay olarak düşüren ve hak kayıplarına yol açan düzenlemeleri yürürlükten kaldıracacağız.

İtibarlı, bağımsız yaşlılar

İNSAN ONURUNA YARAŞIR BİR GELİR, KALİTELİ VE ÇAĞDAŞ BAKIM

- Yaşlılarımızın aileleri de dahil kimseye muhtaç olmadan, itibarlı, bağımsız yurttaşlar olarak kaliteli bir yaşam sürdürmelerini sağlayacağız.
- Yaşlılarımız Aile Sigortası kapsamında destek alacak.
- Toplumsal yaşamın her alanında yaşlıları dışlayıcı uygulamaların önüne geçeceğiz.
- Ailede yaşlı bakımının yarattığı sorunları çözecek kurumsal destek ve hizmetleri hızla uygulamaya koyacağız.
- Evde yaşlılara bakan aile üyeleri için sosyal, psikolojik ve finansal destek sistemleri oluşturacak, mevcut olanları iyileştireceğiz.

EV ORTAMI SICAKLIĞINDA KURUMSAL BAKIM

- Gelecekte duyulacak yaşlı bakım ihtiyacını karşılamak için yeni bir bakım anlayışı çerçevesinde kapasite ve altyapı çalışmaları yapacağız.
- Yalnız yaşamak zorunda kalan yaşlı kadınlarımız için gündelik yaşam destekleri ve gündüz bakım sistemleri geliştireceğiz.
- Günlük bakım hizmeti veren kurumları sayıca artıracak ve geliştireceğiz. Böylece evindeki yaşlıya bakan kadınlarımızın bağımlılık ve sorumluluklarını azaltacağız.
- Yaşlılarımıza bakım ve destek hizmeti veren kurumlarda onur kırıcı davranışlara asla izin vermeyeceğiz.
- Özel hayata saygılı olmayan ve para karşılığı sunulan hasta ve yaşlı bakım uygulamaları yerine ücretsiz ve insan haklarına duyarlı bakım hizmetleri geliştireceğiz.

YAŞLILARA ÖZEL SAĞLIK HİZMETLERİ

- Önleyici hekimlik, erken tanı ve tedavi hizmetlerinin sağlanacağı yaşlılık hekimliği (geriatri) hastaneleri kuracağız.
- Evde bakıma ihtiyaç duyan bütün yaşlı yurttaşlarımız için yardımcı sağlık personeli görevlendireceğiz.
- Yaşlılarımızın göz, diş sağlığı ve genel sağlık durumunun korunması için uzman ekiplerle düzenli taramalar gerçekleştireceğiz.

**Mutlu toplum,
mutlu yurttaş için...**

Nitelikli kamu hizmetleri, gün ışığında yönetim

Kamusal hizmetler, sosyal refah, kalkınma ve adaletin sağlanması ve yurttaşların yaşam kalitesinin artması için yaşamsal öneme sahiptir. Sosyal politikaların etkin şekilde yurttaşlara ulaşması, özellikle muhtaç ve kırılgan kesimlerin güçlendirilmesi, ailenin korunması, kişisel sorumluluğun teşvik edilmesi ve bağımsızlığın sağlanması, insani kalkınmayı güçlendiren önemli etmenlerdir. Eğitim ve sağlık gibi temel hizmetler, hak temelinde tüm yurttaşlara sağlanmalıdır.

Bir ülkenin çağdaşlaşması, sosyal olarak gelişmesi, yurttaşlarının özgür, donanımlı ve mutlu bireyler olarak yaşaması, kamu hizmetlerinin yurttaşlara en etkin şekilde ulaştırılmasına bağlıdır. Kamusal hizmetler, yurttaşların hayatlarını olabilecek en verimli şekilde yaşamalarını, aynı zamanda onları tek başına mücadele etmekte zorlanacakları riskler ve tehlikelerden de korumayı amaçlar.

Sosyal demokrat bir siyasi parti olan CHP için en temel amaçlardan biri, halka nitelikli ve kapsamlı hizmetler sunmaktır. Halka sunulacak hizmetlerin önemli bir kısmını sağlamada kamu kesimi öncelikli rol oynadığından dolayı, bu hizmetlerin en etkin şekilde yurttaşlara ulaştırılması, CHP'nin temel önceliklerindedir. CHP, çağdaş bir sosyal hizmet anlayışıyla, geleceğe yönelik yatırımlar ve yeni düzenlemelerle, tüm Türkiye genelinde sosyal hizmetleri etkin ve yaygın bir şekilde yurttaşlara ulaştırmayı hedeflemektedir.

Yurttaşlık hakkı olan eğitim, sağlık ve asgari sosyal güvenlik gibi temel hizmetleri ayrımsız olarak tüm yurttaşlara sunmak ve kamu hizmetlerine erişimde bölgeler arası farklılıkları gidermek, CHP'nin en önemli önceliğidir. Bunun da ötesinde, CHP'nin kamusal hizmet anlayışı, farklı toplum kesimlerinin farklı ihtiyaçları göz önüne alınarak tasarlanmış, en yüksek standartlara sahip hizmetlerin, yeni bir örgütlenme modeli çerçevesinde yurttaşlara sunulmasını esas almaktadır.

CHP'nin öncelikli hedefi, kapsamlı ve çağdaş bir eğitim reformu gerçekleştirerek, bilgi çağının gereklerine uygun, çağdaş, laik, demokratik yepyeni bir eğitim sistemi kurmaktır. Eğitimin ekonomik ve toplumsal dönüşümdeki önemi, başarılı ülke deneyimlerinde açık bir şekilde

görölmektedir. Bu çerçevede, ekonomik ve toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilmesi için, eğitim politikaları bilimsel, sevgi, hoşgörü ve barışa dayalı, gündelik siyasetin çekişmelerinden uzak ve kurumsal bir şekilde oluşturulmalıdır. CHP, eğitim sisteminin eşitlikçi bir yapıda oluşturulması, çocuk, genç ve yetişkin tüm yurttaşlara fırsat eşitliği sunacak ve önlerini açacak şekilde temellendirilmesi, eğitim kurumlarının Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, demokratik ve laik değerleri benimsemiş, insan hak ve özgürlüklerine saygılı yurttaş yetiştirme işlevini yerine getirmesi konusunda kararlıdır.

Türkiye'deki sağlık hizmetlerinin bugünkü düzeyi, yapısı ve nitelikleri AB ülkelerinin çok gerisinde ve Türkiye'nin gelişmişlik düzeyi ve potansiyeline sahip bir ülke için açıkça yetersizdir. Kurumsal yapıda süregelen kargaşa önemli bir sorun kaynağıdır. Aynı zamanda, sağlık sektörü önemli rantçı yapıların, kural dışılıkların, yolsuzlukların yol açtığı ekonomik ve sosyal zararlarla karşı karşıyadır.

Sağlık, insanın en yaşamsal ihtiyacı, sosyal ve ekonomik politikaların en temel unsurudur. Çağdaş sosyal demokrasi sağlığı temel bir hak olarak görür ve bilgi ekonomisinin gelişmesiyle birlikte yeni boyutlar kazanıp pahalılaştıran sağlık hizmetlerini kaliteli, sürdürülebilir ve hakça bir biçimde sağlamayı amaçlar. Sağlıkla bağlantılı sosyal hedefler bağlamında, yoksulluğun azaltılması, bölgesel hizmet dağılımının hakkaniyete uygun hale getirilmesi, eğitim ve sosyal altyapılarda ve bilişim ve iletişim teknolojileri alanında atılımlar yapılması, kadınların sağlık hizmetlerinden eşit bir biçimde yararlanması CHP'nin öncelikli hedefleridir.

CHP, büyüme ve kalkınmayı destekleyen, hızlı, güvenli ve ekonomik bir ulaştırma sistemi kurarak tüm yurttaşların hizmetine eşit fırsatlarla sunmak konusunda kararlıdır. CHP'nin ulaştırmada temel önceliği, kaynakların ve ulaşım potansiyelimizin etkin kullanımını sağlamak ve çağdaş bir yapılanmayı gerçekleştirmektir. Böylece, kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşım ağlarında dengeli, etkin ve verimli bir planlama, eşgüdüm ve yönlendirme sağlanacaktır.

Çevre hakkı evrensel bir insan hakkıdır. Temiz hava, temiz su ve yeşil çevre gibi haklardan oluşan Çevre Hakkının sağlanması, CHP'nin temel önceliklerinden biridir. CHP her insanın doğal ve sağlıklı yaşama hakkını savunur. Çevrenin korunması ticari kaygılara kurban edilemez. CHP, çevrenin korunmasını yalnızca bugünün vatandaşlarının hakkı değil aynı

zamanda gelecek kuşaklara da bir borç olarak görmektedir. Bu amaçla doğa ve çevrenin korunmasına yönelik hizmetleri etkin bir şekilde yaygınlaştırmayı hedeflemektedir.

CHP, spor politikalarını eşitlik ilkesi üzerinde şekillendirmektedir. Mevcut spor uygulamalarını tüm yurttaşların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştirmek, daha az fırsata sahip toplumsal kesimlere ve bölgelere tüm spor hizmetlerini ulaştırmak, her semtte spor alanları ve yeşil alanlar oluşturmak, CHP'nin temel öncelikleridir.

Toplumsal kalkınma, aydınlanma ve çağdaşlaşma için kültür ve sanatın özgürleşmesi, desteklenmesi ve toplumun bütün kesimlerine yaygınlaşması gerekir. Bu anlayışla CHP, kültürel etkinlikler ve sanatta uygulanan keyfi yasaklara ve sansüre son verilmesi gerektiğini, kültür ve sanatın toplumun tüm kesimlere ulaştırılmasını savunmaktadır.

CHP, ülkemizin barış ve huzurunu mutlaka sağlamayı hedeflemektedir. Yurttaşlarımıza ve topluma güveni esas alarak ve vatandaşın da devlete güvenmesi ve kamu otoritesinin tam tesisini temin edecek bir yenilenme sağlayarak, CHP, terörle mücadelede sadece "silahlı mücadele" anlayışı yerine, devletin tüm organlarının, halkın ve medyanın desteğiyle bütüncül mücadele anlayışı ve iradesini egemen kılacaktır.

CHP, gelecek nesillere bırakabileceğimiz yaşanabilir bir dünya için, kamu, özel sektör ve sivil toplumu ortak çözümler üretilmesine, sürdürülebilir kalkınma ve sosyal adaletin sağlanmasına yönlendiren sosyal sorumluluk anlayışını her alanda yaygınlaştırmayı hedeflemektedir. Özellikle eğitim, sağlık ve çevre konularında gönüllülük esasını temel alan kurumsal sosyal sorumluluk projeleri, CHP iktidarında desteklenecektir.

CHP, "gün ışığında yönetim" anlayışını kamu yönetiminde egemen kılmayı hedeflemektedir. Gelir dağılımını bozan ve halkımızı yoksullaştıran kötü yönetimi, israfı, yolsuzluğu ve ayrımcılığı gün ışığında yönetim anlayışıyla ortadan kaldırmak, bu sayede zenginliğimizi artırıp, bu zenginliği hakça bölüşmek, CHP'nin temel önceliklerindedir. CHP, adalet, doğruluk, dürüstlük, tarafsızlık ve sorumluluk gibi etik değerleri kamu yönetiminin temeli haline getirecektir. Uluslararası standartları ve AB müktesebatını ülkemiz kamu yönetiminin çağdaşlaşmasında yol haritası olarak kabul edecektir.

Demokrasiler, kamusal kararlara etkin bir biçimde katılan, toplumsal sorunlara duyarlı, iktidarların işlem ve harcamalarından hesap soran, tam ve doğru bilgilendirilmiş yurttaşların omuzlarında yükselir. CHP'nin kamu yönetiminde demokratikleşme, saydamlık ve iyi yönetimin uygulanması amacıyla ortaya koyduğu ilkelerin ortak adı, "gün ışığında yönetim" anlayışıdır. Bu anlayış ekonomik ve sosyal kalkınmanın ön koşuludur.

Eğitim

EĞİTİM DÜZEYİ YÜKSELECEK

- Bir yandan okumaz yazmaz yetişkinlerimizi okur yazar kılmaya çalışırken, öte yandan okumaz yazmazlığın kaynağını kurutmak için, okulöncesi eğitim ve ilköğretime devam etmeyen çocuk, okur yazar olmayan genç ve yetişkin bırakmayacağız.
- Yaşam boyu öğrenme anlayışıyla, çocuk, genç ve yetişkinlerimizin her kademedeki öğrenme fırsatlarını genişleterek eğitim sisteminden daha uzun süre faydalanmalarını ve daha nitelikli eğitim almalarını sağlayacağız.
- Okulöncesi eğitime erişim fırsatlarını öncelikle en çok ihtiyaç duyan gruplara yaygınlaştıracacağız.
- Her kademedeki öğrenci başına yapılan kamu eğitim harcamalarını artıracacağız.
- 18 yaşına kadar tüm çocuk ve gençlerimizi zorunlu eğitim kapsamında tutacağız.

OKULÖNCESİ EĞİTİM

- Okulöncesi eğitim için Aile Sigortası kapsamındaki ailelere "çocuk eğitim desteği" verecek ve bu aileler için okulöncesi eğitimi ücretsiz duruma getireceğiz.
- Okulöncesi eğitimde 4-5 yaş zorunlu duruma getireceğiz.
- Eğitim bilimciler ve pedagogların katılımıyla, okul öncesi eğitim için bir müfredat çalışması başlatacağız.

- Okulöncesi eğitim öğretmenliğine, yalnızca tanımlanmış standartlara uygun öğretmen adaylarını atayacağız.
- Tüm okulöncesi eğitim kurumlarında tam gün eğitim yaparak, annelerin istihdama geçişlerine fırsat hazırlayacağız.

İLKÖĞRETİM: HİÇBİR ÇOCUK AÇMADAN SOLMAYA BIRAKILMAYACAK

- İlköğretim programlarını, Türk ulusal eğitiminin genel amaçları doğrultusunda yeniden gözden geçirecek ve Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı, demokratik ve laik değerleri benimsemiş, insan hak ve özgürlüklerine saygılı yurttaş yetiştirme işlevini ön plana çıkaracağız.
- İlköğretimde ana ilkemiz “Eve en yakın okul, en iyi okuldur.” Bu bağlamda, taşınmalı eğitimi asgari düzeye indireceğiz.
- Yatılı İlköğretim Bölge Okulları’nın (YİBO) yönetim ve öğretim ortamlarını hızla iyileştirecek; ancak bu okullardaki öğrenci sayıları ve kapasitelerini giderek azaltacağız.
- İlköğretime, alan dışı ve tanımlanmış standartlara uygun olmayan öğretmen ataması yapmayacağız.

ORTAÖĞRETİMDE PROGRAM TÜRÜNE DAYALI YAPILANMA

- Türk eğitim sistemini ayırılmış okul yapısından kurtarmak amacıyla, ortaöğretimde, “okul türleri”ne dayalı yapılanma yerine “program türleri”ni esas alan bir yapılanmaya geçeceğiz.
- Tüm liseleri eşit olanaklara sahip kılacağız.
- Ortaöğretimde “genel ortaöğretim” ve “mesleki-teknik ortaöğretim” ana yapılarını korumakla birlikte, her aşamada yatay geçişleri açık tutacak ve isteyen her öğrencinin, ortaöğretim aşamasında “mesleki beceri” elde ederek hayata atılmasını sağlayacağız.

KIRSAL KESİMDE ORTAÖĞRETİME DEVAM ETMEYEN KIZ ÇOCUĞUMUZ KALMAYACAK

- Kırsal kesimdeki çocukların ortaöğretime erişimini arttırmak amacıyla, ortaöğretim kurumlarının bulunduğu yörelerde “pansiyon” yapımına hız vereceğiz.
- Ortaöğretimde cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasını sağlamak üzere, bunlardan bir bölümünü “kız yatılı ortaöğretim okulu” olarak tasarlayacağız.
- Kırsal kesimdeki çocukların ortaöğretime katılımlarını arttırmak amacıyla bu bölgelerde taşınmalı eğitim uygulamasını yaygınlaştıracacağız.

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

- Sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak, ilerleyen çocuklarımız kadar geride kalan çocuklarımızla da ilgili olacağız, onları daha yukarılara çıkarmaya çalışacağız.
- Hiçbir çocuğumuzu, sahipsiz bırakmayacağız ve hepsini, meslek edindirme programlarımızla beceri sahibi yaparak yaşama yönlendireceğiz.
- Zorunlu eğitim yaşında olup ilköğretime hiç devam etmemiş ya da ara sınıflardan ayrılmış çocuklarımız için telafi eğitimi programlarını yaygınlaştıracacağız.
- Tüm eğitim kademelerinde, eğitim olanaklarının okullara dağılımında ulusal standartlara dayalı ve eşitlikçi bir uygulamaya gideceğiz.
- Özel eğitime muhtaç çocuklarımız ve gençlerimizin örgün ve yaygın eğitim fırsatlarını genişletecek ve daha geniş kitlelere ulaşacağız.
- İkili eğitimi ortadan kaldıracak, tüm eğitim kademelerinde “tam gün” eğitime geçeceğiz.
- Kalabalık gruplarda yürütülen “birleştirilmiş sınıf” uygulamalarına son vereceğiz.
- Çocuklarımızın uluslararası başarı belirleme testindeki (PISA) ortalama puanlarını OECD ülkeleri ortalamalarının üzerine çıkaracağız. Temel yeterlik düzeyinin altındaki çocuk oranımızı %15’in altına düşüreceğiz.

“ÖĞRETMEN VE YÖNETİCİ NE İŞE OKUL DA O'DUR”

- Okul yöneticiliği için en iyi adayların bulunması, bunların yetiştirilmesi ve sürekli gelişimleri için gerekli önlemleri alacağız. Okul yöneticiliği (ve eğitim denetçiliği) için yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenim görmeyi özendiracağız.
- Ortaöğretimde öğretmen eğitimi ve atamalarında standartların düşürülmesini durdurup, öğretmen eğitiminde daha yüksek standartlar getireceğiz.
- Eğitimin tüm kademelerinde öğretmenlik için yüksek lisans ve doktora derecelerini özendiracağız.
- Öğretmen ihtiyaçlarının belirlenmesinde OECD normlarını esas alacağız. Kısa vadede bu normlara dayalı eğitim ve insan gücü planlamasına geçeceğiz.
- İhtiyaç projeksiyonuyla ek öğretmen ihtiyacını belirleyecek ve atanamamış öğretmen adayları için büyük bir istihdam fırsatı yaratacağız.
- Öğretmen istihdamında “sözleşmeli öğretmen” uygulamasından vazgeçeceğiz.
- “Ücretli öğretmen” uygulamasına son verecek, bu açıkları uygun öğretmen adayları ve kadrolu atamayla gidereceğiz.
- Halk eğitim merkezi ve mesleki eğitim merkezlerindeki eğitimci kadrolarını yeniden gözden geçirecek, bu kurumlara, öncelikle mesleki ve teknik eğitim öğretmenliği diplomalarına sahip öğretmen adaylarını atayacağız.

SINAVLARIN ÖĞRENCİLERİ ESİR ALMASINA FIRSAT VERMEYECEĞİZ

- SBS sınavını kaldırarak, ilköğretim okullarını daha sağlıklı bir işleyişe kavuşturacağız.
- Öğrencilerimizin okuduğunu anlama, fen bilimleri, sosyal bilimler, matematik gibi derslere dayalı temel becerilerinin geliştirilmesini sağlayacağız.
- Zamanı etkili kullanma, bedenini koruma, başkalarının duygularını anlama, sağlıklı iletişim kurma gibi temel yaşam becerilerinin geliştirilmesi için okul programlarını zenginleştirici ve destekleyici çalışmalar yapacağız.
- Üniversite sınav sistemini aşamalı olarak kaldıracağız. Gençlerin ortaöğretim başarılarını tam olarak yansıtabilecekleri, sonucundan ailelerin ve gençlerin emin olabilecekleri güvenilir bir yükseköğretime geçiş sürecini yeniden oluşturacağız.
- ÖSYS sistemini yeniden yapılandırma ve geliştirme çabaları uygulamaya geçene kadar alınacak acil önlemler şunlar olacaktır:
 - Sınavlara giren öğrencilerimize ve bina sınav sorumluları ve gözetmenlere güveneceğiz. Aşırı güvenlik önlemleri yerine nitelikli test geliştirme, değerlendirme ve yerleştirme konularına odaklanacağız.
 - Katsayı uygulamalarını ve ortaöğretim başarı puanı hesaplarını kaldırarak öğrencilerin ortak dersler kapsamında yerleşmesini sağlayacağız.
 - Ulusal eğitim sisteminin bir parçası olan ve hükümet kararlarıyla öğrencilerin girmesi zorunlu olan sınavlardan (SBS, ÖSS, KPSS) sınav ücreti almayacağız.
 - Çok başlı sınav organizasyonuna son vererek, özerk yapıya sahip ulusal bir test merkezi kuracağız.
- Yeni test merkezinde, kâğıt kalem testlerinin yanı sıra, hızla “bireye özgü testler”in geliştirilmesi çalışmasını başlatacağız.

ÖZERK VE EVRENSEL DEĞERLERE SAHİP ÜNİVERSİTELER

- Yüksek Öğretim Kurumu'nu (YÖK) kaldıracağız.
- Üniversitelerimiz susmayacak. Üniversitelerin, düşünen ve düşüncelerini özgürce ifade eden, toplumsal sorumluluk sahibi kurumlara dönüşmesini sağlayacağız .
- Üniversitelere bilimsel, idari ve mali özerklik sağlayarak torba bütçe uygulamasıyla akademik araştırmayı ve öğretimde etkinliği teşvik edeceğiz.
- Üniversitelerimizin öğretim, araştırma ve toplumsal hizmetlerini evrensel standartlara göre yürütmesini sağlayacak idari düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.
- Üniversite öğrencilerimizin etik değerlere sahip, nitelikli, liderlik özellikleriyle donanmış olarak mezun olabilmeleri için gerekli koşulları sağlayacağız. Sürekli eğitimi mezuniyet sonrası öğrenciler için cazip hale getireceğiz.
- Üniversitelerimizin sanayi ile yakın işbirliğine girmesini özendirerek; bilimsel yenilik için her türlü sanayi kolunun, üniversiteye ve öğretim üyelerinin araştırmaları ile ilgili uygun koşullarda çalışabilmeleri için yatırım yapmasını teşvik edeceğiz.

BİLGİ ARAYAN VE ARAŞTIRAN ÜNİVERSİTELER

- Bilimsel araştırma kültürünü üniversitelerimizin öncelikli kuruluş amaçlarından biri yapmak için gerekli tüm düzenlemeleri yapacağız.
- Bilimsel araştırmalara sınırsız özgürlük getireceğiz.
- Üniversitelerimize bilimsel araştırmalar için her türlü kaynağı sağlayacağız. Özellikle, devlet üniversitelerinde görev yapan öğretim üyelerimizin maaşlarını ve özlük haklarını Avrupa Birliği standartlarına getireceğiz.
- Yurt içinde bilimsel araştırmaları destekleyen kuruluşlara (DPT, TÜBİTAK, vb.) ülke bütçesinden daha fazla pay ayıracak ve bu desteklere ulaşılmasını kolaylaştıracağız. Bu fonlardan özellikle araştırma merkezlerinin yararlanmasını özendiracağız.

DÜNYACA TANINAN ÜNİVERSİTELER

- AR-GE çalışmalarını destekleyip bilimsel yayınları özendirerek dört yılın sonunda; en az 3 tanesi dünya sıralamasında ilk 200'de olmak üzere 10 üniversitemizin ilk 500'e girmesini sağlayacağız.
- Avrupa Birliği'ne üye ülkelerdeki üniversitelerle kurulacak ortak programlara destek vererek AB'ye tam üye olma sürecinde üniversitelerimizin öncü rol almasını sağlayacağız.
- Üniversite öğrencilerimizin ve öğretim üyelerimizin uluslararası değişim programlarından yararlanmasını kolaylaştıracağız.
- Uluslararası araştırma projeleri ile hem öğretim üyelerimizin hem de üniversite öğrencilerimizin, başta Avrupa Birliği ülkeleri olmak üzere, farklı ülkelerde yürütecekleri faaliyetlere doğrudan mali ve idari destek vereceğiz.
- Üniversitelerimizin yüksek lisans ve özellikle doktora ağırlıklı programlara daha fazla ağırlık vermelerini özendirecek olanakları sağlayacağız. Disiplinlerarası araştırma merkezlerini ve enstitüleri özendirecek teşvikler sunacağız.

ÜNİVERSİTELERDE ÖĞRENCİ ODAKLI ÖĞRETİM

- Üniversite harçlarını kaldırarak ve en geç iki yıl içinde yurt sorununu tümüyle çözeceğiz. Yurtlarda, öğrencilerimizin sağlıklı ve güvenli bir ortamda teknolojik araçlardan faydalanmasını sağlayacağız.
- Öğrencilerimizin üniversite yönetiminde daha etkili şekilde temsilini sağlayacak yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Üniversite öğrencilerimize düşük faizli Yüksek Eğitim Yaşam Desteği Kredisi vereceğiz. Kredi geri ödemesinde mali koşullar dikkate alınarak gerekli esnekliği göstereceğiz.
- Açık Öğretim programlarından yararlanma maliyetlerini düşüreceğiz. Ayrıca internete dayalı uzaktan öğrenme yöntemleri ile derece ve mesleki sertifika programları oluşturacağız.

Sağlık

PARASI OLANA DEĞİL, HERKESE KALİTELİ SAĞLIK HİZMETİ...

- Zamanında, yeterli ve kaliteli sağlık hizmetine ulaşabilme, temel insan hakkıdır. Sağlık hizmetlerinin tüm yurttaşlarımız için kolay ulaşılabilir, nitelikli ve eşit olmasını sağlayacağız.
- Herkesin, yalnızca hastalık ya da sakatlık durumunda değil, süreklilik içinde bedensel, ruhsal ve sosyal yönden sağlıklı olarak, sağlıklı çevre ve koşullarda yaşamasını sağlayacağız.
- Erken tanı hizmetlerinin bütün yurttaşlarımıza yaşadıkları yerlere en yakın noktada sunulmasını sağlayacağız.
- Sağlık kurumlarında rehin kalma ya da senet imzalama gibi insan onurunu kırıncı uygulamaları sona erdireceğiz.
- Sağlıklı bir nesil için okullarda çocuklarımıza yönelik beslenme yardımı programını hayata geçireceğiz.
- Ağız ve diş sağlığı hizmetlerinin, yurttaşlarımızın her yerde kolayca ulaşabileceği muayenehane ve özel sağlık kuruluşlarından da alınmasını sağlayacak, koruyucu diş hekimliği hizmetlerini tüm bölgelerimizde yaygınlaştıracacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİNDE HERKESE FIRSAT EŞİTLİĞİ

- Koruyucu ve birinci basamak sağlık hizmetlerini, yurttaşlarımızın yaşadığı yerlere en yakın noktaya, yeterli ve nitelikli sağlık personeli aracılığı ile ulaştıracacağız.
- Yoksulluk ile sağlık hizmetleri arasındaki en temel bağı oluşturan beslenme, barınma ve hijyen koşulları gibi koruyucu sağlık hizmetlerine öncelik vereceğiz; bulaşıcı ve salgın hastalıkları Avrupa ülkeleri düzeyinde kontrol altına alacağız.
- Yoksul yurttaşlarımızdan katkı payı almayacağız.
- Sağlık hizmetlerine ulaşımında hem nitelik hem de nicelik itibarıyla önemli bölgesel dengesizlikleri gidereceğiz.

SAĞLIK PERSONELİ HAKLARINI EKSİKSİZ ALACAK

- Sağlık hizmetinin sunumundaki taşeronlaşmaya son vereceğiz.
- Halen uygulanmakta olan performans uygulamasına son verecek, "ekip hizmeti" ve "hizmet çıktılarının ölçülmesi" esaslarına dayanan, yerleşim yerindeki bütün sağlık çalışanlarını kapsayan, makul, tatmin edici ve adil bir ücret politikası oluşturacağız.
- Yeterli sayıda ve nitelikli hekim ve sağlık personeli olmasını sağlayacağız. Sağlık personelinin eğitiminde kaliteden taviz vermeyeceğiz. Hekim sayısını artırmak uğruna tıp fakültelerinin kadrolarını artırma ve yeni fakülteler açma politikasına son vereceğiz.
- Sağlıkta insan gücü ve hizmet dağılımındaki bölgelerarası eşitsizlikleri gidereceğiz.
- Mahrumiyet bölgesinde çalışan hekim ve sağlık personeline ek gelir ve diğer sosyal olanakları sağlayacağız.
- Sağlıkta mecburi hizmet yerine özendirici yöntemlerle hizmeti daha etkin ve verimli kılacağız.
- İyi yetişmiş hekimlerin yanı sıra, biyomedikal mühendislerinin, medikal fizikçilerin, akademik personelin öğretim ve eğitimlerini eksiksiz olarak sağlayacağız.
- Sağlık çalışanlarının sürekli hizmet içi eğitim alarak dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesini sağlayacağız.

SAĞLIK ALTYAPISINI İYİLEŞTİRECEĞİZ

- Sağlık alanını altyapısı güçlü, yeterli ve nitelikli insan gücüne sahip, halkın tercih ettiği, koruyucu, evde ve ayakta tedavi hizmetlerinin bir arada sunulduğu, hasta sevki ve hastaların izlenmesi konusunda eşgüdüm içinde hizmet veren bir yapıya kavuşturacağız.
- Hasta bilgi sistemleri, tıbbi cihazlarla ilgili yazılım ve ağırlıklı bilgi/görüntü işleme ve bilişim sistemlerinin üretilmesini ve geliştirilmesini sağlayacağız.
- Tıp teknolojisinde AR-GE programlarında üniversite-sanayi-devlet arası, üniversiteler ve disiplinler arası dayanışma ve işbirliğinin destekleyerek,

etkin bir teknopark sistemini yaygınlaştıracamız.

- Geliştirilen yeni teknoloji, fikir ve ürünlerin ulusal ve uluslararası patent ve lisans haklarının elde edilmesini ve korunmasını kolaylaştıracak ve yaygınlaştıracamız.
- Koruyucu sağlık hizmetlerinin sürekliliğinin sağlanabilmesi için ekip hizmeti anlayışı ile hekim, ebe, hemşire ve sağlık memuru eksikliğini gidereceğiz.
- Bütçeden ve ulusal gelirden sağlığa ayrılan payı artıracamız. Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği gibi genel bütçenin % 10'unu sağlık hizmetlerine ayıracamız.
- İkinci ve üçüncü basamaktaki hizmet ve eğitim hastanelerini mali ve idari yönden özerk kılacak, akademik ve eğitim faaliyetleri bakımından bölgesindeki Tıp Fakültesi ile eşgüdüm ve işbirliği içinde olmasını destekleyeceğiz.
- Tıp hukukunu çağdaş norm ve standartlara ulaştıracamız. Hasta haklarını etkinleştirecek, tedavileri esnasında zarar görenlere yönelik bir fon oluşturacamız.

KURUMSAL DÜZENLEME

- Sağlık sektörünü yüksek rantlardan, kural dışılıklardan ve yolsuzluklardan arındırarak, bütünüyle kurala dayalı, şeffaf bir sektör haline getireceğiz.
- Sağlık Bakanlığını yeniden yapılandırılacamız. Bakanlık içinde, sağlık programları hazırlayacak, uygulanmasını izleyecek ve bunlara finansman sağlayacak "Sağlık Programları Genel Müdürlüğü" birimini oluşturacamız.
- Bu programların uygulanması için, "temel sağlık hizmetleri", "yataklı tedavi kurumları", "sağlık insan gücü", "tıbbi teknoloji ve eczacılık" alanlarında uygulayıcı genel müdürlükler oluşturacamız.
- Sağlık Bakanlığı merkezindeki yoğun yetkilerin taşraya daha fazla devrini sağlayacamız. Sağlık Bakanlığının taşra teşkilatını koruyacak ve güçlendireceğiz.

- Birinci basamak hizmetlerini, geliştirilmiş olanaklara sahip olacak ve belirli bir bölgede yaşayan halkın sağlığından sorumlu olacak Aile Sağlığı Merkezleri tarafından sunacamız.
- Aile Sağlığı Merkezlerinde kişiye yönelik koruyucu sağlık hizmetleri ile etkili tanı ve tedavi olanaklarını sağlayacamız.
- Kent tipi Aile Sağlığı Merkezleri modeli oluşturacak, kentlerde bu merkezlerde uzman hekimlerin çalışmasını sağlayacamız. Büyük tip Aile Sağlığı Merkezlerinde dış hekimleri, laboratuvar uzmanları ve diğer uzmanların da olmasını sağlayacamız.
- Hastanelerin daha az sayıda hastaya, ama daha nitelikli hizmet veren kuruluşlar haline gelmesini sağlayacamız.

ULUSAL İLAÇ SANAYİ

- Bilinçli ilaç tüketimi için ilgili meslek odalarıyla işbirliği yaparak gerekli denetimi sağlayacamız. İlaçta reklam ve promosyonları sınırlandırılacamız.
- Ulusal ilaç, aşı ve tıbbi araç-gereç üretimine destek verecek, bu alanlarda ürün geliştirme ve hammadde üretimini destekleyeceğiz. Eşdeğer ilaç uygulamasını etkin hale getireceğiz.
- Tıbbi malzeme üretiminde rekabet şartlarını oluşturarak, yerli üreticileri yabancı üreticilerle rekabet edebilir hale getireceğiz. Yerli üretim artışı sayesinde sağlık hizmeti maliyetlerinin azaltılmasını sağlayacamız.
- Tıbbi cihaz gereksiniminin en küçük sağlık birimden en büyük hastaneye kadar tüm sağlık kuruluşlarınca uzun vadeli planlanmasını destekleyecek, bu alanda neye, ne zaman, nerede gereksinim olduğunun bilinmesini sağlayacamız.

KADINLAR VE ÇOCUKLAR

- Kadınlarımızın sağlık hizmetlerine erişiminin artmasına özel önem vereceğiz.
- Aile planlaması eğitim ve hizmetlerini ücretsiz olarak ihtiyacı bulunan her yurttaşa sunacamız. Bütün ailelerin istedikleri sayıda çocuk sahibi olmasını destekleyeceğiz.

- Tüm doğumların sağlık personeli yardımıyla ve güven içinde yapılmasını sağlayacağız.
- Çok yüksek düzeyde olan ana, bebek ve çocuk ölüm oranlarını Avrupa ülkeleri düzeyine çekmek için, başta sağlık personeli ile doğum ve yenidoğan bakımı olmak üzere, gerekli her türlü altyapıyı oluşturacağız. Yoksul aileler için gebe, lohusa, bebek ve çocuklara gıda yardımı ve ücretsiz ilaç temini yapacağız.
- Özellikle kırsal kesimde ve kentlerdeki yoksul semtlerde yurttaşlarımızın cinsel sağlık ile lohusa ve bebek sağlığı konularında bilinçlendirilmesi için çalışmalar yürüteceğiz.
- Sağlık taramalarına başta çocuklar ve kadınlar olmak üzere süreklilik kazandıracak, çocuklara ücretsiz periyodik aşılama kampanyasında % 100'lük gerçekleştirme oranına hızla ulaşacağız.
- Başta bebek, çocuk ve emziciler olmak üzere bütün yurttaşlarımızın yeterli ve dengeli beslenebilmesini, güvenli gıdaya erişebilmesini sağlayacağız.
- Kamu veya özel tüm büyük boy tesis ve işletmelerde birinci basamak sağlık hizmeti sağlayabilecek ünite, kreş ve emzirme odası olanakları sağlayacağız.

Ulaştırma

ETKİN ULAŞTIRMA YÖNETİMİ VE PLANLAMA

- Büyüme ve kalkınmayı destekleyen hızlı, güvenli ve ekonomik bir ulaştırma sistemi kuracağız.
- Ulaştırmada kaynakların ve ulaşım potansiyelimizin etkin kullanımını sağlayacak, çağdaş bir yapılanmayı gerçekleştireceğiz.
- Kara, deniz, hava ve demiryolu ulaşım ağlarında dengeli, etkin ve verimli bir planlama, eşgüdüm ve yönlendirmeyi gerçekleştireceğiz.
- Ulusal Ulaşım Master Planı'nı, toplumsal ve ekonomik önceliklerimize, günümüzün ihtiyaçlarına, çağdaş ulaşım sistemlerine göre yeniden belirleyeceğiz.
- Ulaştırma alt sektörlerinin birbirlerini tamamlayıcı ve destekleyici olmalarını sağlayacağız.
- Ulaştırma altyapılarını modernleştirecek, taşıma sistemlerinin kurallı bir rekabet içinde gelişmesini destekleyeceğiz.

KARAYOLLARINDA ULUSLARARASI STANDARTLAR

- Karayolu şebekesini uluslararası standartlara kavuşturacağız. Karayollarında satıh kalitesini yükseltecek, ulaşım güvenliğini arttıracacağız.
- Her köye ve beldeye, her mevsim güvenli ulaşımı sağlayacak karayolu ağını ve hizmet altyapısını oluşturacağız.
- Karayolları güvenliğini arttıracak, "Hedef Sıfır Can Kaybı" programıyla bu yarayı ortadan kaldıracacağız.

DENİZYOLLARININ ETKİN DEĞERLENDİRİLMESİ

- Denizyolundaki ulaşım olanaklarından azami düzeyde faydalanacağız.
- Türk Deniz Ticaret Filosu'nun taşıma kapasitesini arttıracacağız.
- Türk armatörlerin yabancı bayrakta çalıştırmakta olduğu gemileri,

yeniden Türk Bayrağına kazandırmak için gerekli düzenlemeleri yapacak ve yabancı bayrağa kaçıışı önleyeceğiz.

- Komşu ülkelere gönderilmek üzere Türk limanlarına gelen transit yükler için liman ücretleri, sağlık rüsumları ve fener ücretlerini % 50 indirimli uygulayarak, sınıra yakın limanlarla sınır bölgesi arasında yük hareketini ve bölge halkının bundan faydalanmasını sağlayacağız.

DEMİRYOLLARI ATILIMI

- Demiryollarında başta hızlı tren hatları olmak üzere altyapı yatırımlarına ağırlık verecek ve taşımacılıkta demiryollarının payını önemli ölçüde artıracacağız.
- Tüm önemli limanlarımızın demiryolu bağlantılarını projelendireceğiz.
- Demiryolları yatırımlarının planlanmasında Türkiye'yi uluslararası bir lojistik hedefi haline getireceğiz.

KENT İÇİ ULAŞIMDA RAYLI SİSTEMLER VE ÇEVRE DOSTU ÇÖZÜMLER

- Kentlerimizde hızlı, ucuz, ve kolay ulaşım için önceliği raylı sistem ve toplu taşımaya vereceğiz.
- Büyük kent merkezlerinde metro ve raylı ulaşım ağını hızla genişleteceğiz.
- Orta ölçekli kentlerimiz için toplu taşımaya tahsisli yol gibi alternatifler geliştireceğiz.
- Raylı sistemlerin elektro-mekanik donanımlarının ülkemizde üretilmesini sağlayacağız.
- Kent merkezlerinde yaya ve bisiklet ağırlıklı ulaşım çözümlerini, toplu taşım sistemleriyle entegre bir şekilde uygulamaya koyacak, keyfi uygulamalar yerine bilimsel veriler ışığında planlama yapacağız.

TÜRKİYE LOJİSTİK ÜSSÜ OLACAK

- Büyük üretim ve tüketim merkezlerinde lojistik merkezleri oluşturacağız. Bu merkezlerde, denizyolu, demiryolu ve karayolu alt sektörlerini etkin ve dengeli bir yapı içerisinde buluşturacağız.
- Ülkemizi Avrupa ve Asya'nın aktarma ve dağıtım üssü haline getireceğiz.

Çevre ve doğa koruma

- Çevre talanına 'dur' diyeceğiz.
- Ulusal mirasımız olan doğal zenginlikleri, biyolojik çeşitliliği, su havzalarını ve ormanları koruma altına alacağız.
- Ekolojik dengeyi gözeterek, yaban yaşam, bitki ve hayvan türlerinin yaşama ortamlarının korunmasına özel önem vereceğiz.
- Kentlerimizin kimliğini oluşturan, doğal ve arkeolojik sit alanlarının imar rantlarına kurban edilmesini engelleyecek, bu alanların korunarak kullanılması ve gelecek nesillere aktarılması için finansman destekleri sağlayacağız.
- Çevre hukukunu taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler, AB müktesebatı ve ulusal ihtiyaçlar doğrultusunda güncelleyeceğiz.
- AB ve uluslararası hibe ve kredilerinin çevre projelerinde etkin ve amacına uygun kullanılmasını sağlayacağız.
- Çevre politikalarımızın oluşturulması ve uygulanmasında bu konuda çalışmalar yürüten STK ve üniversitelerle birlikte çalışacağız.
- Çevre ve doğa koruma bilincinin arttırılmasını ulusal eğitim sistemimizin parçası haline getireceğiz.

HAYVAN HAKLARI

- Hayvanları korumayı kabahatler kanunu kapsamından çıkarıp ceza kanunu kapsamına alacağız. Hayvanlara kötü muamele edenlerin yargılanmasını sağlayacağız.

- Tüm şehirlerde mağdur, güçten düşmüş, yaşlı, trafik kazası geçirmiş bütün hayvanlara da hizmet eden hayvan bakımevleri açacağız.
- 3285 sayılı yasa gereği , “Şüpheli” halinde dahi hayvanların belediyelerce toplu itlafına son verip, bunun yerine tüm hayvanları kayıt altına alacak ve sokak kedileri ve köpeklerini kısırlaştıracağız.
- Hayvan satan yeni mağazalar açılmasına izin vermeyecek, mevcut mağazaları sıkı denetime tabi tutacağız.

Spor

HERKES İÇİN SPOR

- Sporda kadın ve erkeklere fırsat eşitliği sağlayacağız.
- Mevcut spor uygulamalarını gençlerimizin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde geliştireceğiz.
- Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da sporu teşvik etmek için özel projeler geliştireceğiz.
- Yeterli sayıda spor tesisini engelliler tarafından da kullanılabilir hâle getireceğiz.
- Kamuya ait spor tesislerini halka açacak, bunların okullar, amatör spor kulüpleri ve yurttaşlar tarafından verimli kullanımını sağlayacağız.
- Çalışan yurttaşlarımıza spor yapma ortamı sağlanması amacıyla kamu ve özel işletmelerin spor tesisleri yapmasını destekleyeceğiz.
- Avrupa’nın birçok ülkesinden geride kalmış olan lisanslı sporcu sayımızı artıracacağız.
- Her semtte mutlaka spor alanları ve yeşil alanlar yapacağız.
- Gerekli teknik donanıma sahip spor ve sağlık uzmanlarını istihdam edecek, “Sporcu Eğitimi-Sağlık ve Performans Merkezleri” oluşturacağız.

GENÇ YETENEKLERE TAM DESTEK

- Yetenekli çocuk ve gençlerimizi keşfedecek ve aktif spora yönlendireceğiz.
- Ülke genelinde düzenli olarak “sportif yetenek taraması” yapacak, sporcu profili veri tabanı oluşturacağız.
- Gelecek vaat eden sporcularımıza sosyal güvenceyi de içerecek şekilde maddi destek vereceğiz.
- Başarılı sporcu gençlerimizin eğitim hayatları ile profesyonel spor kariyerlerini birlikte sürdürebilmeleri için gerekli ortamı oluşturacağız.
- Eğitim sisteminde yapılacak düzenlemelerle öğrencilerin amatör sporların her türüne katılımını kolaylaştırıcı ve özendirici koşullar oluşturacağız.
- Genel spor liseleri yerine, branşa dayalı spor liseleri kurarak yetenekli sporcuların doğru eğitimi almasını sağlayacağız.
- Devşirme sporculara bağımlı spor politikasını değiştirecek, kendi öz değerlerimize yöneleceğiz.

SPOR GELİRLERİNDE ADALET

- Milli sporcularımızla ilgili ödül yönetmeliğini değiştirerek kamu vicdanının yaralanmasının önüne geçecek ve ödüllerin eşitlik ilkesi temelinde dağıtılmasını sağlayacağız.
- Yasal bahis gelirlerinden bütün kulüplerimize eşit düzeyde pay vereceğiz.
- Sponsorluk Yasası’nı günümüze uygun bir yapıya kavuşturarak kulüp ve sporcularımızın gelirlerini artıracacağız.

ULUSLARARASI TURNUVALAR VE TANITIM

- Ülkemizde olimpiyat oyunlarının düzenlenmesi için gerçekçi bir hedef tarih belirleyecek, buna uygun bir stratejik eylem planı uygulamaya koyacağız.
- Dünya standartlarında spor tesisleri kurarak spor turizmini geliştirecek ve ülke tanıtımına katkı sağlayacağız.

HAK TEMELLİ YASAL DÜZENLEME

- Federasyonların hepsinin tam özerk bir yapıya kavuşmasını sağlayarak sporun siyasallaşmasının önüne geçeceğiz.
- Sporda şiddetin önlenmesine yönelik gerekli yasa ve yönetmelikleri tüm tarafların katılımı ile çıkaracak, bu konuda toplumsal projeler geliştireceğiz.
- Spor emekçilerinin sosyal güvence ve sendikal haklardan etkin şekilde faydalanması için gerekli koşulları sağlayacağız.

Kültür-Sanat

KÜLTÜR VE SANATA ÖZGÜRLÜK

- Kültürel etkinlikler ve sanatta uygulanan keyfi yasaklara ve sansüre son vereceğiz.
- Çağdaş sanat anlayışı çerçevesinde sanatın özgürleşmesinin önündeki tüm yasal engelleri kaldırmak amacıyla Sanat Yasası oluşturacağız.
- Devlet bünyesindeki sanat kurumlarının özerkliğini koruyacak, siyasi amaçlar için kullanılmalarına engel olacağız.
- Geniş katılım ile Türkiye'nin kültüre ilişkin gelecek hedeflerinin belirleneceği bir kültür strateji belgesi oluşturacağız.

SANAT VE SANATÇI İÇİN

- Sanat emekçilerinin sigorta primlerinin Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından ödenmesini sağlayacağız.
- Patent ve fikri mülkiyetle ilgili mevzuatı çağdaş bir yapıya kavuşturacağız.
- Telif Haklarını koruyacak, korsan ürünlerle etkin bir mücadele için gerekli yasal düzenlemeleri yapacağız.
- Kültür ve sanat alanındaki vergileri asgari düzeye çekeceğiz.
- Bütün sanatçılarımızı sosyal güvenceye kavuşturacağız.

- Sanatçıların sendikal örgütlenmesini teşvik edeceğiz.
- Devlet bünyesinde çalışan tüm sanatçılarımızın özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- Özel sanat projelerini ve alternatif sanat dallarını destekleyecek ve teşvik edeceğiz.
- Geleneksel sanatları ve sanatçılarımızı güçlendirmek için gerekli maddi ve manevi desteği sağlayacağız.
- Sanat kurumlarının yönetimini ağırlıklı olarak sanatçılara bırakacağız.
- Türk Edebiyatı'nın yurt dışında gelişmesi amacıyla yazarlarımıza ücretsiz çeviri ve tanıtım desteği vereceğiz.
- Bağımsız sanatçıların gösterilerinin halka ulaşmasını sağlayacağız.

HERKES İÇİN KÜLTÜR VE SANAT

- Eğitimde kültür ve sanata daha geniş yer verecek, okullarda bu tip etkinliklere daha çok kaynak ayrılmasını sağlayacağız.
- Sanata özel yeteneği olan çocukları erken yaşlarda tespit ederek, yeteneklerini geliştirmeleri için en ileri düzeyde eğitim olanakları sağlayacağız.
- Tüm il ve ilçe merkezlerimizde, sanatın her dalıyla ilgilenenlerin buluşma yeri haline gelecek Kültür-Sanat Evleri açacağız.
- Yurttaşlarımızı kültür ve sanatla buluşturmak için gezici tiyatroları, sergi ve konserleri daha geniş kitlelere ulaştıracak destekler sağlayacağız.
- Büyük kentlerimizde çekim merkezi olacak, her türlü donanım ve bilişim altyapısına sahip, modern kütüphaneler oluşturacağız.
- Her kesimden tüm yurttaşlarımızı okumaya teşvik etmek amacıyla gezici kütüphaneleri yaygınlaştıracak ve zenginleştireceğiz.

KÜLTÜREL MİRASIMIZ

- Ülkemizdeki tarihsel, kültürel ve doğal birikimin gelecek kuşaklara aktarılması için kurumsal bir arşiv ve koruma sistemi oluşturacağız.
- Ülkemizden yasa dışı yollarla çıkarılmış kültür varlıklarını geri kazanmak için uluslararası düzeyde hukuki girişimlerde bulunacağız.
- 12 Eylül rejiminin çiğnediği Atatürk'ün vasiyetine sahip çıkacak, Türk Dil Kurumu ile Türk Tarih Kurumu'nu yeniden hayata geçireceğiz.

MÜZELERİMİZE SAHİP ÇIKACAĞIZ

- Çağdaş müzeciliği geliştirecek, kültürel mirasın ait olduğu coğrafyada korunması ilkesini uygulayacağız.
- Sanal müze çalışmalarına hız vereceğiz.
- Özel müzeciliğin gelişmesi için teşvik ve altyapı olanakları sunacağız.
- Yaşanmış acı olayların unutulmaması için Madımak Oteli'ni Hoşgörü Müzesi'ne, Diyarbakır Cezaevi'ni Barış Müzesi'ne dönüştüreceğiz.

SAHNE SANATLARI VE SİNEMAYA ÖZEL DESTEK

- Türk sinema endüstrisinin geliştirilmesi için teşvik ve vergi kolaylığı sağlayacağız.
- Sinema ve tiyatro gişe gelirleri üzerindeki vergileri indireceğiz.
- Türk sinemasının dünya pazarındaki rekabet gücünü artırmak için gerekli desteği sağlayacağız.
- Türkiye'de tiyatro ve sinema salonu bulunmayan illerde gerekli altyapı çalışmalarını teşvik ya da doğrudan yatırımla gerçekleştireceğiz.

Terör, güvenlik ve huzur

GÜVENLİ VE HUZURLU BİR TÜRKİYE

- Terörle etkili bir mücadele yapacak, sınırlarımızın güvenliğini, ülkemizin barış ve huzurunu mutlaka sağlayacağız.
- Dış ilişkilerimizde ülkelerin teröre karşı aldıkları tutumu önemle göz önünde bulunduracak, ticari ve ekonomik işbirliklerini buna göre belirleyeceğiz.
- Terörle mücadelede, başta NATO Antlaşması ve BM'nin terörle mücadele sözleşmeleri olmak üzere, uluslararası sözleşmelerde Türkiye'ye tanınan hakları sonuna kadar kullanacak, başka ülkelerin de bu çerçevedeki yasal yükümlülüklerini uluslararası düzeyde vurgulayacağız.
- Terörün yurt içi ve yurt dışı finans kaynaklarını saptayacak ve kaynak aktarımını önleyeceğiz.
- Ülkemizin çeşitli bölgelerinde teröre karşı etkili koruma önlemleri alacak ve bu amaçla STK'lar ve tüm ilgili kuruluşlarla yakın işbirliği ve eşgüdüm sağlayacağız.
- Terörden zarar gören yurttaşlarımızın mağduriyetini giderecek her türlü önlemi alacağız.

TOPLUMLA İŞBİRLİĞİ İÇİNDE YENİ GÜVENLİK SİSTEMİ

- Vatandaşa ve topluma güveni esas alarak, vatandaşın da devlete güvenmesi ve kamu otoritesinin tam tesisini temin edecek bir yenilenme sağlayacağız.
- Terörle mücadelede sadece "silahlı mücadele" anlayışı yerine, devletin tüm organlarının, halkın ve medyanın desteğiyle bütüncül mücadele anlayışı ve iradesini egemen kılacağız.
- Tüm kamu hizmetlerinde, devlet ile halk arasında 24 saat sürekli iletişim ve etkileşim sağlayacağız.

GÜVENLİK PERSONELİNE DAHA FAZLA HAK

- Polise, etkin görev için her türlü olanağı sağlayacağız. Polisin özlük haklarını ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- Polisin zor görevini sürdürebilmesi için daha etkili psikolojik destek sağlayacağız.
- Emniyet Teşkilatı'nın görevini en etkin şekilde yapabilmesi için gerekli ortamı oluşturacak, tüm idari, mali ve teknik koşulları sağlayacağız.
- Emniyet Teşkilatı'nı her türlü siyasal yapılanmanın dışında tutacak, çıkar ilişkilerinden, örgütlü kuşatmalardan arındıracağız.
- Asker, jandarma ve polis şehitlerimizin ailelerine, gazilerimize sahip çıkacağız.
- Şehitlerimizin ailelerinin ve gazilerimizin hayat boyu sağlıklı ve güvenli yaşamalarını, çocuklarının her kademedeki eğitimlerinin güvencesini oluşturacak mali ve kurumsal düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.

Gün ışığında yönetim

ÇAĞDAŞ KAMU YÖNETİMİ

- Kamu yönetiminin çağdaşlaşmasında AB müktesebatını yol haritası olarak kabul edeceğiz.
- Kamu yönetiminin başta basın ve yayın kuruluşları olmak üzere sivil toplum ve meslek kuruluşları tarafından denetimini özendirecek, kamu denetimini bağımsızlaştıracak ve uluslararası standartlara uygun hale getireceğiz.
- Tüm kamu kuruluşlarının birbirleriyle bağlantısı ve uyumunu sağlayacak e-devlet altyapısını geliştirecek, bu hizmetin etkin kullanımını sağlayacağız.
- Zorunlu haller dışında internet ve telefon üzerinden hizmet verecek, yurttaşın imzasına veya beyanına ihtiyaç olması halinde gezici ekiplerle yurttaşın ikametgahına hizmet götüreceğiz.
- Kamu yönetiminde yandaşlık ve keyfiliğe son vereceğiz.

- Bürokraside liyakati ön plana çıkaracağız. Kişisel ilişkiler ve dini, etnik siyasal bağlantıları esas alan atama sistemine son vereceğiz.

ŞEFFAFLIK VE HESAP VEREBİLİRLİK

- Yolsuzluklarla etkin mücadele için kamuda şeffaflaşmayı sağlayacağız.
- Yurttaşların karar verme sürecinin her kademesinde bilgi sahibi olmasını ve kamu görevlilerden hesap sorabilmesini sağlayacağız.
- Bilgi paylaşımı ve katılımın sağlanması için gelişen teknolojinin tüm olanaklarını kullanacağız.
- Bilgi edinme kanununu yenileyecek, keyfi istisnaları kaldıracak ve bilgiyi açıklayan kurumla gizlilik kararını veren kurumu farklılaştıracağız.
- Bilgi edinme ve etik kurullarında kamu görevlilerinin azınlıkta sivil toplum temsilcilerinin çoğunlukta olmasını sağlayacağız.
- Kamu kurumlarının elektronik ortamda oluşturduğu bilgilerin güvenliğini en kısa sürede sağlayacağız.
- Hesap verebilirliğin önündeki en önemli engel olan bürokrat ve siyasetçi dokunulmazlıklarını kaldıracak, kamusal işlerde ticari sır kavramını daraltacağız.
- Başta bakanlar, milletvekilleri ve yerel yöneticiler olmak üzere tüm kamu yöneticilerinin güncel mal bildirimlerini internet ortamında kamuoyunun bilgisine sunmasını zorunlu kılacağız.
- Kamu yönetiminde vatandaşın beyanını esas alacağız.
- Başta vergi olmak üzere düzenleyici mevzuatı basitleştirecek, her pozisyondaki kamu görevlisinin yetki ve sorumluluklarını açık bir şekilde belirleyeceğiz.

ETKİN DENETİM

- Yasama, yürütme ve yargının yolsuzluk ve kuralsızlıklarla etkin mücadelesinin önündeki engelleri kaldıracaktır.
- Parlamentosunda, başkanlığını muhalefetin yapacağı Kesin Hesap Komisyonu'nu kuracağız.
- Denetim sisteminin önleyici, düzeltici ve yönlendirici olmasını sağlayacağız.
- Kamu yönetiminde rüşvet ve suistimal suçu işleyenlerin süratle yargılanıp cezalandırılmalarını sağlayacağız.
- Başta medya ve sivil toplum örgütleri olmak üzere sivil denetimi etkinleştireceğiz.
- Yürütmenin tüm işlem ve eylemlerini yargı denetimine tâbi tutacağız. Bu alanda istisnaları ortadan kaldıracak yargı organlarının verdiği kararların tam olarak uygulamasını sağlayacağız.
- Rüşvet ve yolsuzluk suçlarının cezasını arttıracak, bu suçlarda zaman aşımını kaldıracaktır.
- Sayıştay'ı yeniden yapılandırarak, yetkilerini genişleterek etkinlik kazanmasını sağlayacağız.
- Bağış toplama yetkisi olan ve kamu kaynağı kullanan vakıf ve dernekleri mutlaka denetleyeceğiz.
- Uluslararası antlaşmaların ihalelerde denetim yolunu kapatmak için kullanılmasını engelleyecek yasal düzenlemeler yapacağız.

KAMU İHALE SİSTEMİ REFORMU

- Kamu İhale Yasası'nı AB standartları temelinde yeniden düzenleyeceğiz.
- Kamu ihale ve alımlarını şeffaf hale getirecek, adil rekabete açık tutacağız.
- Kamu ihalelerinde tüm şirketlere eşit davranacak, hiçbir kişi veya kuruma ayrıcalık tanımayacağız.

- Enerji, telekomünikasyon ve ulaştırma dahil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşlarını ihale kanunu kapsamına alacağız.
- Yolsuzlukların kaynağı haline gelen ve toplam kamu alımlarının % 30'una ulaşan rekabete kapalı istisnai alım yöntemlerinin amacına uygun kullanılmasını sağlayacağız.
- Kamu alımlarında elektronik ihale sistemini hızla uygulamaya geçireceğiz.
- Kamu ihale sisteminde yapılacak değişikliklerle her yıl kamu alımlarında en az % 10 (yaklaşık 12 Milyar TL) tasarruf sağlayacağız.
- Özelleştirme ihalelerinin öncesindeki ve sonrasındaki uygulamaları birlikte değerlendiren bir yaklaşımla tüm özelleştirme işlemlerini şeffaflaştıracağız.

DÜRÜST YEREL YÖNETİMLER

- Yerel yönetimlerin ihale, imar değişikliği veya rant oluşumuna neden olacak işlem ve kararlarını sivil toplum örgütlerine açık süreçlerde almasını ve gerektiğinde yerel referandum seçeneğine başvurmasını zorunlu kılacağız.
- Belediye iktisadi teşebbüslerinin faaliyetlerini şeffaflaştıracak ve bu kurumların etkin denetimini sağlayacağız.
- Kamu kuruluşlarının ve özellikle belediyelerin, kendileri ile doğrudan veya dolaylı çıkar ilişkisi olan özel ve tüzel kişilerden bağış almalarını yasaklayacağız.

ADİL PİYASALAR

- Rekabet Kurumu'nun işleyişine etkinlik kazandıracaktır.
- Piyasalarda hakim durumun kötüye kullanılmasına engel olacaktır.
- Sermaye Piyasası Kurulu Yasası'nı küçük yatırımcıların yararı ve güvenliği için yeniden düzenleyeceğiz.
- İMKB'de ve sermaye piyasalarında manipülasyon ortamının oluşmasına kesinlikle izin vermeyeceğiz.

YOLSUZLUK İDDİALARI SORUŞTURULACAK

- Değerinin altında özelleştirildiği ve özelleştirme sonrası haksız kazanç sağlandığı şüphesi oluşan işletmeleri;
- Rekabete kapalı pazarlık usulü ihalelerle düzenli olarak belirli şirketlere verilen kamu ihalelerini;
- TOKİ'nin yasal dayanak olmaksızın gerçekleştirdiği arsa karşılığı konut yapım işlerini;
- İhale yapmamak için uluslararası anlaşma yöntemiyle yapılan enerji anlaşmalarını;
- Belirli şirketlere kaynak aktarma amacı taşıyan tek gecelik gümrük düzenlemelerini;
- Kömür ve gıda yardımları sırasında gerçekleştirilen ihale işlemlerini;
- Büyükşehir belediyelerinden belirli medya gruplarına kaynak aktarma amacı taşıyan ihaleleri;
- Altın ve akaryakıt kaçakçılığı iddialarını mercek altına alacağız.

**Çağdaş yerleşimler
ve gelişmiş kent
toplumu için...**

Kalkınan bölgeler, kentleşen Anadolu, dünya kenti İstanbul

CHP iktidarında yerel yönetimlerde, sosyal politikalar, çevre politikaları ve girişimcilik merkezli yeni belediyecilik anlayışının temel ilkeleri tekrar hayata geçirilecektir. Böylelikle, yerel yönetimler yeniden kaynak yaratıcı, üretici, tüketimi düzenleyici, dayanışmacı ve demokratik nitelik kazanacaktır.

Belediyeler bir rant yaratma aracı olmaktan kurtarılacaktır. Belli çıkar gruplarına hizmet eden ve kamusal kaynakların ve yetkilerin haksız kazanç adına heba edilmesi önleneyecektir. Kentsel rantın kamusallaşması sayesinde bu kaynaklar kent sakinlerine hizmet olarak dönecektir. Bunun için başta imar planları olmak üzere tüm karar süreçleri şeffaf ve hesap verebilir bir yapı ve işleyişe kavuşturulacaktır. Kentsel dönüşüm süreci, doğayla ve kentin bütünüyle uyumlu; tarihi, kültürel ve sosyal mirasa saygı gösteren bir anlayışla tekrar yapılandırılacaktır. Yerel yönetimlerin kaynak tahsisinin her türlü ideolojik ve partizan ayrımcılıktan uzak olması için gerekli önlemler alınacaktır. Yerel yönetimlerin hizmet alanları net bir şekilde tanımlanacak, bu alanlarda yetki belirsizlikleri ve çakışmalarının önüne geçilecektir.

Yerel birimlerin rekabetine dayanan yerel kalkınma anlayışı yerine, hizmet sunumunda işbirliğine ve tecrübe alışverişine dayanan kentler arası dayanışma mekanizmaları hayata geçilecektir.

Yerel yönetimlerin demokrasinin beşiği olduğu düşüncesi ile demokratik ve katılımcı bir perspektifte kurgulanacaktır. Özellikle "mahalle" bir kolektif temsil birimi olarak öne çıkarılarak, kent sakinlerinin en tabanda bir araya gelerek talep, beklenti ve ihtiyaçlarını ifade edebilmelerinin önü açılacaktır. Yerel basının, kente dair bilginin üretilip, dolaşımının sağlanması yönündeki işlevinin arttırılmasına yönelik adımlar atılacaktır. Referandum ve geri çağırma gibi doğrudan katılım mekanizmaları hayata geçirilerek, halkın yönetim üzerinde doğrudan söz sahibi olması sağlanacaktır.

CHP bütün kentlerimizde üretim ve tüketim coğrafyasının zenginleştirilmesi ve çeşitlendirilmesinin yanı sıra, en başta eğitim kurumları olmak üzere; üniversiteler, kütüphaneler, kongre merkezleri,

spor salonları ve stadyumlar gibi zengin kamu alanlarının kurulmasına, temel sanat etkinlikleri, kültürel faaliyetler ve spor aktivitelerinin nicelik ve niteliksel olarak arttırılmasına ağırlık verecektir. Bir başka deyişle; CHP, kentlerde gerçek anlamda bir kent kültürünün yurttaşlara sunulduğu bir ortam oluşturacaktır.

Türkiye’de bölgelerarası eşitsizlikler sürekli olarak artmakta ve bu durum kırdan kente ve kentler arasında yoğun göç, sosyal adaletsizlik, kaynak israfı, kültürel uyumsuzluklar gibi pek çok soruna yol açmaktadır. Orta Anadolu, Doğu ve Güneydoğu Anadolu ve Karadeniz Bölgeleri özellikle son on yıl içerisinde görece bir durgunluk hatta ekonomik gerileme süreci içine girmiştir. Bu durgunluk ve gerilemeye bağlı olarak söz konusu bölgeler dışarıya göç vermiş, milletvekili sayıları düşmüş ve bunun sonucunda siyasi temsilde kayba uğramıştır. Bu kan kaybını önlemek için, CHP en kısa zamanda "Güneydoğu ve Doğu Anadolu", "Karadeniz" ve "Orta Anadolu" kalkınma planlarını uygulamaya koyacaktır. CHP, bölgesel ekonomik ve sosyal kalkınmayı ve bölgeler arası eşitsizlikleri gidermeyi öncelikli hedefler olarak benimsemiştir.

Türkiye tarım potansiyeli açısından dünya çapında zengin kaynaklara sahiptir. Bunun bilinci ile tarım sektörünün güçlendirilmesi ve kırsal kalkınmanın sağlanması, CHP için vazgeçilmez bir politikadır. Öte yandan, nüfusumuzun büyük bölümünün artık kentlerde yaşadığını göz önünde bulundurarak CHP Türkiye’ye, öncelikle bir kent toplumu olarak bakmaktadır. Bu bakış açısından hareketle kentlerimizin yoksulluk, işsizlik, konut, altyapı, çevre gibi pek çok sorununun çözümü temel önceliklerimiz arasında yer almaktadır. CHP ülkemizin iktisadi ve sosyal gelişmesi için kentlerimizin birbirleri ile işbirliği halinde daha hızlı kalkınmasını öngören bir vizyon ortaya koymaktadır.

CHP iktidarında tüm Türkiye’ye yayılan kentsel büyüme merkezleri kurulacak ve bu merkezlerin alt merkezlerle ekonomik işbirliği sağlanacaktır. CHP, Türkiye’nin farklı coğrafi bölgelerinde yirmi kenti ekonomik çekim merkezleri haline getirecektir. Dolayısıyla nüfusu bir milyonu bulan bu kentleri, sahip oldukları zenginliklere göre belirli etkinliklerde yoğunlaştırarak ulusal ve uluslararası ekonominin önemli aktörleri haline getirecektir. Söz konusu atılımın bir başka amacı Anadolu’nun sağlıklı kentleşmesini sağlamak ve büyük metropollerimizin üzerindeki yükü azaltmaktır.

Yerel yönetimler

- Avrupa Konseyi Yerel Yönetimler Şartı'na konulan çekinceleri kaldıracak, yerel yönetimler reformu yapacağız.
- Merkezi hükümet kuruluşlarının belediyeler arasında ayrımcılık yapmasına kesinlikle izin vermeyecek, bu tarafsızlık halini yasalarla güvence altına alacağız.
- Yerel yönetimleri, üniter devlet içinde daha güçlü idari ve mali yapıya kavuşturacağız.
- Yerel yönetimleri mali yönden merkeze bağımlılıktan büyük ölçüde kurtararak öz kaynağa dayanan yeni bir mali yapı oluşturacağız.
- Merkezi yönetimlerin sorumluluktan kaçmak için değil kamu hizmetlerinde etkinliği sağlamak amacıyla yerel idarelerle hizmetleri bölüşeceği bir yapı kuracağız.
- Merkezi-yerel yönetimler arasında hizmet bütünlüğünü sağlayacağız.
- Yerel yönetimler ile vatandaşlar arasında ortaya çıkacak ihtilafların yargıya intikal etmeden çözüme kavuşturulacağı, saydam yapılarda işlev görecektir kent uzlaşma kurulları oluşturacağız.
- Planlama mevzuatı ile yerel yönetimler mevzuatı arasında bütünlük ve uyum sağlayacak, imar mevzuatında kapsamlı bir reform gerçekleştireceğiz.
- Daha derin bağımlılık ilişkileri yaratan "borçlanmacı belediyecilik" anlayışına son vereceğiz. Güçsüz yerel yönetimleri, güçlü çok uluslu şirketler ve finans kuruluşlarıyla karşı karşıya getiren mali bağımlılık süreçlerine müdahil olacağız.

DAHA GÜÇLÜ BELEDİYELER

- İlk kademe belediyesi olduğu veya nüfusu 2 binin altında kaldığı gerekçesiyle kapatılan belediyeleri yeniden açacağız.
- Belediyelerin görevli olduğu sınırları genişletecek, belediye sayısını artıracacağız.

- Belediye kurulmasında ve kaynak paylaşımında nüfus göstergesini tek ölçüt olmaktan çıkaracak, yörelerin tarihi ve coğrafi durumu, ekonomik ve sosyal yapısı ile yerleşim birimleri arasındaki işlevleri de dikkate alacağız.
- Yerel yönetimlerin gelirlerini kendilerine verilen görevleri yerine getirmelerine olanak verecek şekilde artıracacağız.
- "Tüm Türkiye Belediye" anlayışı çerçevesinde köyleri bir belediye yönetimi ile ilişkilendirecek, Genel Bütçe Vergi Gelirleri Hasılatından pay vereceğiz.

MUHTARLIK SİSTEMİ HAK ETTİĞİ ÖNEME KAVUŞACAK

- Muhtarların aylıklarını net asgari ücret düzeyine çıkaracak, sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından ödenmesini sağlayacağız.
- Muhtarların çağın gereklerine göre hizmet verebilmesi için gerekli alt yapıyı oluşturacak, özlük hakları ve çalışma koşullarını iyileştireceğiz.
- Muhtarlıkları en uçtaki hizmet birimi olarak yeniden yapılandırarak, mahalle muhtarlarının belediye meclislerinde söz sahibi olmasını sağlayacağız.
- Büyük kentlerde, mahalle muhtarlıklarının boyutlarını büyük mahalleleri bölerek daraltacak, zaman içinde 10 bin nüfusu geçmeyecek şekilde düzenleyeceğiz.
- Muhtarlara, Semt Konseyleri'nde de etkin roller vereceğiz. Mahalle muhtarları, Belediye Meclislerinde, köy muhtarları ise İl Genel Meclislerinde söz sahibi olacaklar.
- Köy Kanunu'nu değiştirerek köylerin daha iyi yönetilmesini, köy muhtarlarının köyde devletin temsilcisi olma işlevini daha iyi yerine getirmesini, köy bekçilerinin ihtiyaç duyulan köylerde yeniden hayata geçirilmesini sağlayacağız.

Kentleşme ve konut

ETKİN KENTLEŞME

- Konut ve Şehircilik Bakanlığı'nı oluşturacağız.
- Kentsel politikaların oluşturulması ve uygulanması süreçlerine, meslek odaları, üniversiteler, sivil toplum örgütleri gibi kuruluşlarını dâhil edeceğiz.
- Tüm il ve ilçelerimizi, sağlıklı içme suyuna ve yeterli düzeyde kanalizasyon şebekesine kavuşturacağız.
- Fay hatlarına duyarlı, uzun vadeli bir yerleşim planını yürürlüğe koyacağız.
- Artan nüfusa, ekonomik, sosyal ve teknolojik gelişmelere paralel olarak farklılaşan kentsel fiziki ve sosyal altyapı ihtiyaçlarını, çağdaş bir planlama anlayışı içinde karşılayacağız.
- Kent kimliğinin ayrılmaz bir parçası haline gelen okul, hastane, gar binaları gibi yapıların satılmasının önüne geçeceğiz.

KONUT ATILIMI

- Akıllı tasarımlarla, kaliteli, düşük maliyetli, çevre dostu ve toplumsal birliktelik ruhunu pekiştiren konut projeleri geliştireceğiz.
- Temel önceliğimiz düşük ve orta gelir grubundaki yurttaşlarımızı konut sahibi yapmak olacak.
- Konut sahibi olma olanağı bulunmayan ya da tercihlerini o doğrultuda kullanmayan yurttaşlarımız için ucuz kiralık konut yapacağız.
- Yeşil alan, otopark ve sosyal donatı standartlarını yükseltecek, deprem ve yangına karşı etkin önlemler alacağız.

HERKESE KALİTELİ UCUZ KONUT

- Konut kredilerini, tutsat (mortgage) sisteminin işletilmesiyle artıracak, bu kredilerin toplam krediler içindeki payını iki katına yükseltecek, % 20'lerin üzerine çıkaracağız.

- Dar ve orta gelirli yurttaşlarımız için konut bedelinin % 100'ü kadar kredi verilmesini sağlayacağız.

DEPREME HAZIR, SAĞLAM YAPILAR

- Nüfus yoğunluğu açısından başta İstanbul ve Marmara Bölgesi olmak üzere, deprem riski yüksek bölgelerde kentleri deprem için hazırlamayı görev edineceğiz.
- İstanbul'unuzun kentsel yapısı ve konut sorununu özel olarak ele alacağız. İstanbul'daki yurttaşlarımızın korkulu rüyası olan deprem konutları sorununu hızla çözeceğiz.
- Bu amaçla, İstanbul'da deprem riski çok yüksek olan 120 bin yapının 2011–2015 döneminde yenilenmesi için tüm olanakları sağlayacağız.

KENTSEL DÖNÜŞÜM

- İlk kez sosyal demokrat belediyelerce geliştirilmiş ve uygulamaya konulmuş olan kentsel dönüşüm modeline hız vereceğiz.
- Büyük kent alanlarında yapıların toplulaştırılması ve yükseltilmesini esas alacağız.
- Kentsel dönüşüm ve kentsel yenilenme projeleriyle, arsa fiyatlarının konut maliyeti içindeki payını düşüreceğiz.
- Yurttaşlarımızın örgütlenmelerini ve temsilcileri aracılığıyla kentsel dönüşüm projelerinin karar süreçlerine doğrudan katılımlarını sağlayacağız.

KOOPERATİFLER CANLANDIRILACAK

- İnşaat sektörüne yıllarca emek vermiş küçük ve orta ölçekli firmaların yok sayılmasına ve kooperatiflerin göz ardı edilmesine yeni örgütsel düzenlemelerle son vereceğiz.

Cazibe merkezleriyle kentleşen Anadolu

- Adana-Mersin Bölgesini Singapur çapında bir ticaret merkezi haline getireceğiz. Hazar Bölgesi, Rusya ve Ortadoğu petrol ve doğalgaz kaynaklarının buluşma noktası olan bölgeyi, gerekli altyapı projelerinin tamamlanmasıyla başta Ortadoğu ve Afrika olmak üzere tüm dünyaya petrokimya, demir-çelik, tarımsal sanayi ve gübre gibi ürünlerin ihracat merkezi konumuna getirecek, bölgeye Singapur'un gördüğü işlevi kazandıracaktır.
- Kars-Ardahan-Iğdır Bölgesini, Çin-Avrupa ve Kafkasya-İran-Avrupa arasındaki mal ticareti güzergâhı üzerinde önemli bir lojistik üs olarak yapılandıracağız. Kars'ı, Kars-Tiflis-Bakü ve Kars-Iğdır-Nahçıvan demiryolu projelerinin tamamlanması, bunlara paralel olarak ro-ro ve ro-la gibi taşımacılık sistemlerinin kurulması, Türkiye'nin tır parkı kapasitesinin bir kısmının bölgeye kaydırılması ve antrepo, depolama tesisleri ve gümrük sahalarının oluşturulmasıyla Doğu-Batı ticaret koridoru üzerindeki en önemli lojistik merkezlerinden biri haline getireceğiz. Böylece Türkiye'nin yüz milyar dolar olarak tahmin edilen lojistik potansiyeline ulaşması için önemli bir adım atacağız.
- İzmir'i, Tayland gibi bir sağlık turizmi merkezi haline getireceğiz. Gerekli yasal düzenlemeleri yaparak hem sağlık hizmetleri sunma kapasitesi hem de turizm potansiyeli ve altyapısı güçlü olan İzmir'i küresel çapta kabul gören bir sağlık turizmi merkezi haline getireceğiz. Böylece İzmir'in küresel ölçekte yüz milyar doları aşan dünya tıp turizmi pastasından en az yüzde on pay alması ve bir milyonun üzerinde hasta-turisti ağırlamasını sağlayacağız. Buna paralel olarak, sağlık turizmi kapasite artışının da tetiklemesi ile İzmir'i dünya ölçeğinde üretim yapan bir biyomedikal sanayi devine dönüştüreceğiz.
- Samsun'un gemi inşa ve tamir sanayi alanında Şanghay gibi bir marka kent olmasını sağlayacağız. Karadeniz'in artan ticari önemi, bölgedeki deniz ticaret potansiyeli ve gemi trafiği yoğunluğu dikkate alındığında gemi inşa ve tamir sanayi merkezi olmaya son derece uygun olan Samsun'un bu alanda marka kent yapılması için gerekli altyapı yatırımlarını devlet eliyle tamamlayacağız. Bölgede gemi inşa sanayi serbest bölgesi kuracak, böylece makine imalat sanayinin de gelişmesini sağlayacağız.

- Dünya fındık fiyatının Almanya'da değil Trabzon-Ordu-Giresun Bölgesinde belirlenmesini sağlayacağız. Dünya fındık üretiminin önemli bir bölümünün gerçekleştirildiği bölgede lisanslı depoculuğu hayata geçirecek ve dünya fındık fiyatlarının belirlendiği bir fındık borsası kuracağız. Buna paralel olarak fındığı girdi olarak kullanan gıda sanayini de geliştireceğiz.
- Diyarbakır-Mardin-Adıyaman-Urfa Bölgesi'nin inanç, kültür ve gurme turizmi merkezi haline getireceğiz. Diyarbakır Sur İçi boşaltılarak gerekli restorasyon çalışmaları yapılacak ve Sur İçi'ne butik oteller, restoranlar, sanat galerileri, müzeler yapılarak bölge bir turizm merkezi haline getirilecek. Mardin, Adıyaman ve Urfa'nın turist ağırlama kapasitesi arttırılacak, tarihsel mekânları hızla restore edilecek, bölgenin yemek kültürü potansiyelinin turizm amaçlı kullanılabilmesi için güçlü teşvikler verilecektir. Turistlerin bir-iki gün yerine daha uzun süreli konaklamalarını sağlamak üzere bölgenin bir paket olarak tanıtılması ve pazarlanması sağlanacaktır.

Güçlü başkent Ankara

- Başkent'in içinin boşaltılmasına izin vermeyeceğiz. Ankara'nın başkent işlevlerini güçlendirecek, eğitim, üniversite ve planlama kurumları merkezi olan Ankara'nın tüm Anadolu kentlerine bilim, Ar-Ge ve yüksek teknoloji önderliği yapmasının yolunu açacağız.
- Ankara'yı, Anadolu'nun hava, kara ve demiryolu ulaşımı ve Türkiye'nin ana iletişim merkezi konumuna getireceğiz.
- Ankara'yı tüm Anadolu kentlerinin izleyeceği bir ideal kentleşme modeli konumuna getireceğiz.

Dünya kenti İstanbul

- İstanbul'u, Londra ve Paris ile birlikte Avrupa'nın en önde gelen üç küresel kentinden biri konumuna getireceğiz.
- İstanbul'a yönelik doğaya saygılı ve sağlıklı gelişmeyi öngören nitelikli işgücü temelinde hizmet sektörü ağırlıklı büyüme bir büyüme politikası benimseyeceğiz.

- Kültürde, bilimsel araştırmalarda ve yaratıcılıkta dünya kentleriyle yarışır halde yüksek katma değer yaratan bir İstanbul var edeceğiz.
- İstanbul vizyonu ve politikalarımızı kent üzerindeki yoğun nüfus baskısını azaltma ilkesi ile uyumlu olarak geliştireceğiz.

“YARATICI KENT” İSTANBUL

- M hendisleriyle, akademisyenleriyle, sanatçılarıyla, medya mensuplarıyla, tasarımcılarıyla, mimarlarıyla, düşünce önderleriyle, analistleriyle, bankacılarıyla, danışmanlık hizmeti verenleriyle ve diğer tüm vasıflı işgücüyle İstanbul’u, ilham veren, marka ve tasarım odaklı, yenilikçilikte (inovasyon)  nder bir “yaratıcı kent” haline getireceğiz.
- İstanbul’un yaratıcı kent özelliğini geliştirecek tüm toplum kesimlerini destekleyecek; onların kendilerini en iyi biçimde geliştirecekleri meslek ve kentsel yaşam ortamını yaratma konusunda tam bir bilinç ve kararlılık içerisinde hareket edeceğiz.

BİLİŞİM KENTİ İSTANBUL

- İstanbul’da yaratıcı kesimi büyüklük ve kapasitesi bağlamında geliştirerek kentin ekonomik dinamizminin itici gücü haline getireceğiz.
- İstanbul’un tüm Türkiye’den, bölgeden ve dünyanın her yerinden en yüksek düzeyde ziyaretçi, vasıflı işgücü ve yatırım çekerek hızla zenginleşen bir kent olmasını sağlayacağız.
- İstanbul’u dünya çapında yüksek kalitede eğitim ve mesleki eğitim veren kurumların merkezi haline getireceğiz.
- İstanbul’da vasıflı insan sermayesini artıran en önemli etken olan bilgi ekonomisine, özellikle bilişim teknolojisi altyapısına yatırım yapacağız.
- Kamu ve özel sektör tarafından sağlanan AR-GE harcamalarının Avrupa’daki ana üslerinden birinin İstanbul olmasını hedefleyeceğiz.

ENTELLEKTÜEL KENT İSTANBUL

- İstanbul’u sayılı dünya kentlerinden biri yaparak vasıflı işgücü ve yaratıcı sınıflar tarafından tercih edilebilirliğini arttıracağız.
- İstanbul’da bilişim ekonomisini desteklerken eşzamanlı olarak kültür sanayisini de teşvik edeceğiz. Kenti, tarihi dokusu, doğal güzellikleri ve coğrafi konumu ile küresel bir kültür merkezi konumuna getireceğiz.
- İstanbul’un tüm kültürel yönlerini destekleyecek; bütün dünyaya, kafeleriyle, tiyatro salonlarıyla, sanat galerileriyle, dünya mutfakları ve yerel mutfağın seçkin ürünlerini sunan restoranlarıyla, konser salonlarıyla, antika galerileriyle, sinema st dyolarıyla, tasarım atölyeleriyle, festival alanlarıyla, özel pazar yerleriyle canlı bir kent imajı sunacağız.

KÜLTÜR KENTİ İSTANBUL

- Her tür insanın kabul gördüğü, farklı kimlikleri barış içinde barındıran ve  eitliliği pozitif bir gücü olarak gören bir İstanbul yaratacağız. İstanbul’u farklılıkların ahenk içinde yaşadığı hoşgörü ortamının bölgedeki temsilcisi bir kent haline getireceğiz.
- Yaratıcı etkinlikleri ve üretkenlikleri artıracak çokkültürlü kent çevresi için yerel yönetimlerin geniş bir hoşgörü anlayışına sahip olmasını, canlı ve zenginleşmiş bir kent yaşamının vazgeçilmez  n koşulu olarak benimseyeceğiz.
- İstanbul’u her dinin, mezhebin, etnik grubun, ırkın, cinsel yönelimin, cinsiyetin ve milliyetin özgürce yaşadığı hoşgörülü bir kent projesi olarak ele alacağız.

ALT YAPISI GÜÇLÜ, GÜVENLİ KENT İSTANBUL

- İstanbul'un başta ulaşım sorunu olmak üzere tüm alt yapı sorunlarını çözecek, Avrupa'nın yaşam kalitesi en yüksek kentleri arasında yer almasını sağlayacağız.
- Tarihi ve kültürel dokuyu koruma önceliğini elden bırakmadan kentin yer altı raylı ulaşım alt yapısını dünya kentleri seviyesine getirecek, metro ağını en kısa zamanda en az 80 km'lik uzunluğa ulaştıracacağız.
- Deniz ulaşımını kara ulaşımına zayıf bir alternatif olmaktan çıkararak, İstanbul ulaşım ağının odağına yerleştireceğiz.
- Dünya'nın her gelişmiş kentinde, ortak kültürün yeşerdiği, kentlerin karakterlerinin olduğu meydanlardan yoksun olan İstanbul'da, İstanbulluların kamusal alanda var olabilecekleri alanlar yaratacağız.
- İstanbul'un doğasını tehdit eden ve ulaşım sorununu çözümsüzlüğe sürükleyecek 3. köprü projesinin yerine yüzer viyadük ve mevcut köprülerin yeniden inşası da dahil olmak üzere tüm alternatifleri değerlendirerek, yeşili katledilmekten, Kenti çölleşmekten kurtaracağız.
- İstanbul'un olası bir afete en iyi şekilde hazırlanması için bir an bile kaybetmeden deprem iyileştirme planını eksiksiz uygulayacağız.

Bölgesel kalkınma

- Bölgesel dengesizlikleri gidermek, demografik hareketleri dengelemek ve hizmet maliyetlerini azaltmak için, bazı il merkezlerine bölgesel gelişme merkezleri kimliği kazandıracak ve buralarda altyapı hizmetlerini ve yatırımları yoğunlaştıracamız.
- Eğitim, sağlık ve ulaştırma başta olmak üzere geri kalmış bölgelerde kamu alt yapı yatırımlarına hız vereceğiz. Özel girişimler, özel-kamu işbirlikleri ve bunların yetmediği yerde kamunun doğrudan kuracağı işletmeler vasıtasıyla, bu bölge ve yörelerin ulusal ve uluslararası ekonomi ile bütünleşmesini sağlayacağız.
- Az gelişmiş bölgelerde hızla sanayi envanterleri hazırlayacak, uygun sektörel özelliklerde bölgesel üretim ve gelişme kümeleri oluşturacağız

- Az gelişmiş bölgelerin finans kaynaklarına erişimini kolaylaştıracamız.
- Türkiye'nin AB bölgesel politikalarına uyumunun artırılmasını ve bu süreçle bağlantılı fonların daha geniş çapta ve daha verimli kullanılmasını sağlayacağız.
- Bölgeler arası ekonomik ve sosyal gelişmişlik farkını hızla azaltmak amacıyla, başta GAP, DAP, DOKAP, ZBK, YHGP gibi uygulama aşamasında olan tüm bölgesel kalkınma projelerini hızla tamamlayacağız.
- Kalkınma Ajanslarının etkinliğini artıracak, yerel katılımı da artırarak daha katılımcı ve demokratik hale getireceğiz..
- Kalkınma Ajanslarının sorumluluk alanlarını ve kapsadıkları coğrafi birimleri yeniden tanımlayarak daha işlevsel hale getireceğiz.

DOĞU VE GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGELERİNİN ZENGİNLİKLERİ DEĞER BULACAK

- Güneş enerjisi kapasitesi çok yüksek olan bu bölgede yatırımları teşvik edecek ve ileri teknoloji ürünü güneş pili sanayisini burada kuracağız.
- Hem bölgenin üretim ve istihdam kapasitesini arttırmak, hem de hızla artan ürün ithalatını ikame etmek amacıyla petrokimyaya dayalı sanayi kümelenmeleri oluşturacak ve geliştireceğiz.
- Şeker fabrikalarını özelleştirme kapsamından çıkaracak ve şeker endüstrisini ayağa kaldıracamız.
- Hayvancılığı eski gücüne kavuşturmak amacıyla Hayvancılık ve Et Ürünleri Kurumu ve şeker fabrikalarından yararlanacağız.
- Okul sütü programını başlatarak bölgede en az 500.000 okul çocuğuna her gün süt yardımı yapacağız.
- Bölgenin yeraltı zenginliklerini atıl bırakmayacak, bölgede madencilik sektörünü en ileri düzeye taşıyacağız.

DOĞRU VE YERİNDE TEŞVİK

- Doğu ve Güneydoğu'da seçilmiş yatırımlara sıfır faizli ve uzun vadeli kredi vereceğiz.
- Sektör temelinde, yeni, somut ve etkin bir Yatırım Teşviki uygulaması başlatacağız.
- Yeni tesis ve fabrikaların kurulmasını sağlamak amacıyla yerli ve yabancı sermayeye, doğrudan yatırım yapması koşuluyla güçlü teşvik sağlayacağız.
- Bölgede KOBİ'ler ve aile işletmeciliğini destekleyecek, Küçük Girişim Kredisi'ni yaygınlaştıracacağız.
- Kalkınma için ekonomik teşvikleri ve sosyal yardımları doğrudan bölge halkına, işsiz ve yoksul kitlelere ulaştırabilecek kurumsal yapıyı hızla oluşturacağız.

BÖLGESEL PLANLAMA

- Gaziantep, Diyarbakır, Erzurum ve Van'ı tüm Orta Doğu bölgesinin çekim merkezleri haline getirecek üniversite, hastane, spor tesisi, kültür, sanat ve eğlence merkezi yatırımları yapacağız.
- GAP'ın öncelikli ve sürdürülebilir sektörleri olan yenilenebilir enerji, organik tarım, organik tekstil, organik gıda, teknoloji ve turizmin gelişimini sektörel kümelenmelerle destekleyeceğiz.
- Tüm bölgede eğitim, sağlık, ulaşım, haberleşme ve iletişim alanları başta olmak üzere sosyoekonomik altyapı yetersizliklerini hızla gidereceğiz.
- Boşaltılmış köylere gönüllü geri dönüşü, güvenlik ve sosyo-ekonomik kalkınma önlemleri çerçevesinde hızlandıracağız.
- Güneydoğu Anadolu Projesi'ni (GAP) tüm boyutları ile dengeli bir şekilde hızla tamamlayacağız. GAP'a ayrılmış kaynakların amaçları dışında kullanılmasını önleyeceğiz.
- Mayınlı arazileri mayınlardan arındırarak, topraksız köylülere vereceğiz. Bu topraklarda ihracat odaklı organik tarım projeleri geliştireceğiz.

BÖLGELER ARASI BÜTÜNLEŞME

- Bölgeyi, Türkiye ve çevre ülkelerle bütünleştirmek amacıyla, toplam yatırım büyüklüğü 16 milyar TL'yi aşan demiryolu yatırımlarıyla iç bölgeler, Akdeniz ve Karadeniz limanları ve komşu ülkelere açacağız. Doğu ve Güneydoğu'yu dünya çapında bir lojistik üssüne dönüştüreceğiz.
- Kars-Tiflis demiryolunu hızla tamamlayarak Doğu Anadolu ile Kafkasya ve Orta Asya arasında ekonomik ve ticari ilişkileri geliştireceğiz.
- Ortadoğu ve Körfez bölgesinin ticaret potansiyelinden yararlanmak isteyen uluslararası doğrudan yatırımların bölgeye gelmesine yönelik destek ve tanıtıma hız vereceğiz.
- Ankara-Diyarbakır hızlı tren hattını bitireceğiz.

Adil ve güvenli bir dünya için...

Barış, demokrasi ve kalkınma temelli dış politika

CHP iktidarında Türkiye dış politikası tüm insanlar için adil bir dünya yaratmayı amaçlayan değerler temelinde şekillenecektir. CHP ile Türkiye uluslararası camianın, sorumluluklarını bilen, ortak hedeflere ulaşmak için her alanda işbirliği yapan, diplomatik nezaketi ile örnek olan, güvenilir ve itibarlı bir üyesi olarak öne çıkacaktır. CHP, Türkiye'yi bölgesel barış, kalkınma ve demokrasi merkezi haline getirecektir.

CHP dış politikası 'yurttaş merkezli' olacaktır. CHP dış politikasının ana eksenini, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının güvenlik ve refahını artırmaktır. CHP, bu amaçla, yurttaşlarımızın uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru haklarının her ülke nezdinde ve her zeminde en etkin şekilde savunulmasını ve korunmasını sağlayacaktır.

CHP, dış politikanın her yurttaşımızın haklarını ve çıkarlarını koruması gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle, dış politika oluşturulurken toplumun her kesiminin görüşlerini almak, ilgi ve katkılarını sağlamak hedeflenmektedir. CHP iktidarında, dış politika konularında, TBMM'de grubu olan siyasi partiler başta olmak üzere tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla düzenli bilgi akışı sağlanarak bir görüş alış-verişi mekanizması kurulacaktır. Sivil toplumun dış politika kararlarının oluşumuna katkısı etkinleştirilecek ve kurumsal hale getirilecektir. Bir başka deyişle, CHP iktidarında, her politika alanı olduğu gibi, dış politika alanı da demokratikleştirilecektir.

CHP tarafından yürütülecek 'değerler temelli dış politikanın' fikri ve tarihsel kaynakları Cumhuriyetimizin tarihinde ve sosyal demokraside bulunmaktadır. Bu kapsamda, CHP'nin dış politikasına ışık tutacak 10 ana ilke şöyle sıralanabilir:

CHP'nin dış politikası barışçı olacaktır. Barışçılık, kurucu liderimiz Mustafa Kemal Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" sözü ile bizlere çizdiği en önemli hedeflerden biridir. Bu kapsamda, CHP, tüm dış politika sorunlarının barışçıl ve diplomatik yollardan çözülmesini sağlayacaktır. Kuvvet kullanmak, Türkiye silahlı bir saldırıya uğramadığı veya uluslararası camia tarafından bize, uluslararası hukuka uygun olarak, bu yönde bir talep gelmediği sürece söz konusu olmayacaktır.

CHP iktidarında Türkiye'nin dış politikası eşitlikçi olacaktır. Türkiye, büyüklüğü, gücü ne olursa olsun her ülkenin, her milletin eşit olduğu, eşit haklara sahip olduğu ve eşit oranda saygı gösterilmesi gerektiği ilkelerine her alanda dikkat edecektir. Türkiye hiçbir ülkeye "ağabeylik" taslamayacak, tüm muhataplarına "eşit ortaklar" olarak yaklaşacaktır. CHP iktidarında her ortağımızla, her komşumuzla beraber ne öğrenebiliriz diye düşünülecektir.

Türk dış politikasının bir diğer temel ilkesi de insan haklarına ve özgürlüklerine saygı olacaktır. Türkiye, insan hakları değer ve kurallarının dünyanın her köşesinde hakim olması için, uluslararası hukuka uygun olarak, uluslararası kurumlar tarafından yürütülen tüm çabalara etkin destek sağlayacaktır. Bu anlamda Türkiye, öncelikle kendi ülkesinde insan haklarını tam korumaya alarak, demokrasiyi derinleştirerek komşularına ve bölgesine örnek olacaktır.

CHP'nin dış politikası dayanışmacı olacaktır. Kalkınmada geri kalmış ülkeler ve kalkınmakta olan ülkeler ile dayanışma içinde olmak, daha adil bir dünya kurmayı amaçlayan, Sosyalist Enternasyonel üyesi bir parti olan CHP için hayati önemdedir. CHP, her ülkenin dünyanın refahından hak ettiği payı alması için, küresel kurum ve kuralların adil bir temsil ve paylaşımına temel hazırlaması için atılacak adımları destekleyecektir. Küresel yönetim kurumlarının, özellikle de Birleşmiş Milletler'in bu doğrultuda reformuna katkıda bulunulacaktır. Bir ayağı kalkınmış dünyada, bir ayağı kalkınmakta olan dünyada olan Türkiye bu iki grup arasında işbirliğine dayalı bir ilişki geliştirilmesi için kilit bir kolaylaştırıcı olacaktır.

Türkiye'nin dış politikasının bir diğer vazgeçilmez ilkesi uluslararası hukuka saygı ve çoktarafli kurumlara olan güven olacaktır. CHP, hukukun üstünlüğünün sağlanmasının, hem ülkelerin içinde hem de ülkeler arasında toplumsal barış ve düzenin temini için hayati önemde olduğunu düşünmektedir. Uluslararası hukuk uluslararası ilişkilerde meşruiyetin en önemli temelini oluşturmaktadır. CHP, uluslararası yükümlülüklerine her alanda tam riayet ederek örnek ülke olacaktır.

Uluslararası hukukun ve küreselleşmenin zorunluğu kıldığı bir diğer önemli konu da ülkelerin tek tarafli kararlar alıp bunları diğer ülkelere dayatmaktan çekinmeleri ve uluslararası ilişkileri etkileyecek kararları çoktarafli kurum veya gruplar içinde, paydaşlara danışarak, işbirliği içinde

almaları gerekliliğidir. CHP, bölgesinde ve küresel çapta yürüteceği tüm politikalarda bu ilkeyi takip edecek, dayatmacı kararlardan çekinecektir. CHP, ticaretten çevreye, finanstan göçe tüm sorunların sınıraşan bir nitelik kazandığı günümüzde, çoktarafli kurumların uygun çözümlerin geliştirilebileceği en önemli araç olduğunu düşünmektedir.

CHP yönetiminde hayata geçirilecek dış politikanın en önemli ilkelerinden biri de bütünleşmeciliktir. Ülkeler arasında ticari, mali, kültürel, bilimsel bütünleşme, Avrupa Birliği (AB) örneğinde de görüldüğü üzere, klasik işbirliğinin ötesine geçmekte ve çok daha kalıcı ve etkin sonuçlar vermektedir. Bu tarz bütünleşmelerle hem refahı artırmak hem barışı sağlamlaştırmak sosyal demokratlar için önemli bir uluslararası hedefdir.

Bu anlayışla CHP, başta AB ile olan bütünleşme çabalarını kararlılıkla devam ettirecek, bunun yanı sıra bölgesel çapta da bütünleşme çabalarına hız verecektir. Bu kapsamda serbest ticaret antlaşmalarının, yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması antlaşmalarının, serbest dolaşım düzenlemelerinin, bilimsel, kültürel ve eğitimsel işbirliği antlaşmalarının akdedilmesine hız verilecek ve daha da önemlisi bu anlaşmaların etkin uygulanması sağlanacaktır. Bu bütünleşme çalışmaları ile Türkiye, Kuzey-Güney ve Doğu-Batı aksında küresel hareketliliğin merkezine konulacaktır. CHP politikaları ile Türkiye dünyaya sadece açılmakla kalmayacak, dünya ile bütünleşecektir.

CHP'nin uygulayacağı bütünleşmeci politikalar ilişkin altı çizilmesi gereken çok önemli bir alan ekonomi diplomasisidir. Dış ekonomik ilişkiler uzmanlarının nitelikleri ve nicelikleri artırılacaktır. Yurtdışı ile ticaret yapan ve yatırımları bulunan girişimcilerimizin önlerine çıkan engelleri bildirebilmeleri, devletin korumasını alabilmeleri için hukuki ve kurumsal olanaklar artırılacaktır. Girişimcilerimizin meşru haklarının korunması ve yatırım olanaklarının artırılması öncelikli dış politika hedeflerimizden olacaktır.

Türk dış politikasının tarihinde kökleşmiş olan Avrupa yönelimi CHP iktidarında devam ettirilecektir. CHP, Avrupa'yı temelinde demokrasi, insan hakları ve sosyal devlet bulunan bir değerler bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu şekilde tanımlanmış bir Avrupa'nın parçası olmak Türkiye'ye güç katacaktır. Türkiye'nin AB'ye adaylık süreci AKP iktidarının hataları ve Avrupa'daki muhafazakar partilerin tavırları nedeni ile durma noktasına gelmiştir. Türkiye'nin AB'ye adaylığını CHP başlatmıştır, bu süreci mutlu sona CHP ulaştıracaktır.

Avrupa ile olan bağı evrensel değerler üzerinden kuran sosyal demokrat bir parti olarak CHP'nin dış politikada öne çıkaracağı önemli bir diğer ilke de evrenselcilik olacaktır. Medeniyetlerin çatışması tezine karşı olduğunu ifade eden AKP, içine kapalı medeniyetçi bir söylemi devam ettirmekte, siyasetini belirlerken inanç veya etnik temelli önyargılarının etkisinde kalmaktadır. CHP iktidarında bu anlayış son bulacak, tüm ülkelerle ilişkiler evrensel değerler üzerinden kurulacaktır.

CHP, Cumhuriyet dönemi dış politikasının en önemli özelliklerinden biri olan, bölgesel barış ve güvenlik ittifakları tesis edilmesi politikasını kararlılıkla devam ettirecektir. CHP tüm komşularımızı aynı zamanda müttefiklerimiz yapmak için çalışacaktır.

Son olarak, CHP tarafından izlenecek olan dış politika gerçekçilik temelinde şekillenecektir. CHP dış politikasında maceraperestliğe, hamasete, iç politik kaygılarla sorumsuz davranışlara yer olmayacaktır. CHP, dış politikada her şeyi aynı anda yapmaya çalışıp hiçbir alanda olumlu sonuç alamayan anlayışı reddedecek, öncelikleri iyi belirlenmiş, enerjisini önceliklerine yoğunlaştıran, diplomatik hayatın gerektirdiği nezakete riayet eden bir politikayı öne çıkaracaktır.

CHP, değerler temelli ve yurttaş merkezli tutarlı politikaları ile, AKP döneminde yaralanan ilişkileri onaracak, Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin önünü açacak ve Türkiye'yi bölgesel barış, kalkınma ve demokrasi merkezi haline getirecektir.

AB ÜYELİĞİ

- CHP Türkiye'nin AB üyeliğinden yanadır. AB üyeliğini Türkiye'nin demokratikleşmesi ve ekonomisinin bilgi çağına hazır haline gelmesine yönelik bir toplumsal dönüşüm projesi olarak görmektedir. Türkiye'nin AB sürecini CHP başlatmıştır, CHP mutlu sona ulaştıracaktır.
- CHP, şu anda tıkanma noktasına gelmiş olan Türkiye-AB ilişkilerinin önünü Avrupalı sosyal demokratlarla birlikte, evrensel değerler üzerinden geliştirilecek söylemlerle aşacaktır.
- CHP yönetiminde Türkiye, AB üyeliği gerçekleşene kadarki süreçte AB'nin geleceği için projeler geliştirecek, geleceğin AB'ne ilişkin tartışmalara etkin olarak katılacaktır. CHP, dünya üzerinde adil, barışçı ve özgürlükçü bir düzen kurmak için AB çatısı altında sosyal demokratların birleşmesi gerektiğine inanmaktadır.
- AB ile ilişkilerimizde, diğer üyelerle eşit şartlar içeren tam üyeliği hedefleyeceğiz. AB üyelik koşullarının dayanışmacı bir Avrupa idealine uygun bir şekilde her aday devlet için eşit uygulanmasını kararlılıkla talep edeceğiz.
- Bu anlayışla, AB mevzuatına ve diğer üye ülkelerin uygulamalarına uygun bir reform sürecinin hızlandırılarak sonuçlandırılmasını kuvvetle destekleyeceğiz. Öncelikli olarak özgürlükçü demokrasiyi tüm kurum ve kurulları ile hayata geçirerek, Türkiye'nin Kopenhag kriterlerine uyumdan uzaklaşmakta olduğuna yönelik haklı kaygılara son vereceğiz.
- Serbest dolaşım, tarım destekleri, bölgesel kalkınma alanlarında AB tarafından getirilmiş kısıtlamaların kaldırılmasında ısrarlı olacağız.
- Türkiye'nin AB üyeliğinin Kıbrıs konusuyla ilişkilendirilmesini; üyelik sürecimizin ön koşullara ve tek taraflı ödünlere bağlanmasını kabul etmeyeceğiz. Kıbrıs konusunda Kıbrıs Türk halkının meşru taleplerinin AB mercileri tarafından dikkate alınmasının Avrupa ideallerine en uygun siyaset olduğunun altını her ortamda çizeceğiz.
- Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğinin, görünürlükleri kaygı verici boyutlara ulaşmakta olan medeniyetler arası çatışmacı siyasi hareketleri yanlışlamanın en güzel yolu olduğunu tüm sosyal demokrat ortaklarımızla beraber Avrupa halkalarına anlatmak için çalışacağız.

ABD İLE İLİŞKİLER

- ABD ile ilişkilerde son yıllarda yaşanmış olan sıkıntıların aşılarda, eşitlik, karşılıklı saygı ve birbirinin meşru çıkarlarını gözetme temelinde yeni bir anlayışla hareket edeceğiz.
- ABD ile stratejik ve askeri ilişkilerle sınırlı olmayan, dengelenmiş, ekonomik ve kültürel etkileşime açık yeni ve çağdaş bir ortaklık tesis edeceğiz.
- Türkiye’de artış gösteren Amerikan karşıtlığını dengelemek için Türkiye ile ABD arasında öğrenci, iş adamı, yerel yöneticilerin değişimi, ortak kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlenmesi gibi toplumsal güven artırıcı önlemleri hayata geçireceğiz.

ULUSLARARASI KURULUŞLARA ÜYELİK VE İTTİFAK İLİŞKİLERİ:

- Türkiye’nin üyesi olduğu uluslararası kuruluşlara, sadece kendi ulusal sorunlarımızda değil, bu kuruluşların ilgi alanına giren tüm konularda etkin katkılarda bulunacağız. Uluslararası camianın sorumlu bir üyesi olduğumuzu her fırsatta göstereceğiz.
- Dünya barışını korumak için tüm ülkelerin BM Yasası’nda ifade bulunan kuvvet kullanma ve kullanma tehdidinde bulunma yasağını politikamızın merkezine koyacak, tüm diğer devletlerin de bu yasağa tam riayet etmesini isteyeceğiz.
- BM, Avrupa Konseyi, AGİT, OECD, UNESCO, İKÖ, KEİK gibi uluslararası kuruluşların tüm üyelerinin eşitlik içinde hareket etmeleri, katkıda bulunmaları ve yarar sağlamaları gereğini savunacağız. Bu gibi kuruluşların büyük güçlerin bir arenası olmaktan çıkarılmasına yönelik çabaları destekleyeceğiz.
- Dünya barışını korumanın önde gelen bir koşulu, ülkeler arasındaki ekonomik uçurumların kapatılmasıdır. Dünyada yeni ve hakça bir ekonomik düzen kurulmasına yönelik yeni uluslararası girişim ve düzenlemeleri destekleyeceğiz. Bu girişim ve düzenlemelerin tasarlanmasında Türkiye’nin yönlendirici bir rol oynamasını sağlayacağız.
- Etkin bir üyesi olduğumuz NATO ile ilişkilerimizi güçlendirerek sürdüreceğiz. NATO’nun caydırıcı bir güç olarak barış ve istikrarın korunmasına ilişkin görevini etkili bir şekilde yerine getirmesini ve günümüz koşullarında

NATO’nun konumunun uluslararası barış ve güvenliği koruma yönüne daha fazla ağırlık verilerek yeniden belirlenmesini destekleyeceğiz.

KIBRIS

- CHP, Kıbrıs sorununun, Kıbrıs Türk ve Rum taraflarınca kabul edilebilecek, adil bir çözüme ulaştırılması için yapılacak tüm görüşmeleri destekleyecektir. CHP, Kıbrıs sorununun kalıcı bir şekilde çözüme kavuşması ve Doğu Akdeniz’in bir barış havzası haline gelmesi için tüm gücü ile çalışacaktır.
- Türkiye, Kıbrıs sorununun, KKTC’nin ve Kuzey Kıbrıs Türk halkının kazanılmış hakları korunarak ve Kıbrıslı Türkler ile Kıbrıslı Rumların siyasal eşitliği sağlanarak çözülmesini destekleyecektir.
- Türkiye’nin Kıbrıs’taki mevcudiyetinin ve garantörlük hakkının temeli Kıbrıslı Türklere aittir. Türkiye’nin KKTC ile ilişkisi, Kıbrıslı Türklerin egemen eşitliği ilkesi uyarınca gelişecek, Kıbrıslı Türklerin demokratik iradesine saygı gösterilmesi, iç işlerine müdahil olunmaması esas olacaktır. Türkiye Kıbrıslı Türkler istediği sürece kendilerini desteğe devam edecektir.
- CHP, bu bağlamda, uluslararası ambargolarla boğuşmakta olan Kıbrıs Türk halkına AKP yönetiminin yönelttiği mali ve ekonomik yaptırım tehditlerini ve Kıbrıslı Türklerin haysiyetini incitecek söylemleri şiddetle kınamaktadır.
- Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınan bağımsız ve demokratik bir devlet olan KKTC’ye, uluslararası diplomasi kurallarının ve devletlerin egemen eşitliğinin gerektirdiği saygı eksiksiz gösterilecektir.
- Güney Kıbrıs Rum Yönetimi Kıbrıslı Türkleri temsil etmemektedir. Kıbrıslı Türklerin uluslararası alanda temsil hakları ellerinden alınmıştır. Kıbrıslı Türkler eşit temsil olanağı kazanana kadar Türkiye kendilerinin her alanda temsili için tüm gerekli destekleri vermeye devam edecektir.
- KKTC’ye karşı uygulanan ambargoların ve Kıbrıs Türklerini dünyadan tecrit etme sonucuna yol açan uygulamaların kaldırılması için siyasi, diplomatik ve hukuki her türlü girişim yapılacaktır.
- Kıbrıs’ta makul bir süre içinde, adadaki iki halkın eşitliğine dayalı, adil ve kalıcı bir barışa ulaşılamaması halinde, KKTC’nin uluslararası alanda kabulü ve tanınması için gösterilen çabalar artırılabilecektir.

TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ

- Türk Yunan ilişkilerinin geliştirilmesi amacıyla, Ege sorununa, yapıcı diyalog ve müzakereler yoluyla ve hakkaniyet esasına göre çözüm arayacağız. Karşılıklı anlaşma ve barışçıl sorun çözüm teknikleri haricinde sorunun başka bir çözüm yolu olmadığına altını çizeceğiz.
- Ege Denizi iki ülkeyi ayıran değil, halklarımızı ekonomik sosyal ve kültürel alanlarda birleştiren bir alana dönüştürülecektir. Bu amaçla özellikle de Ege Denizi kıyısında yer alan yerleşim birimleri ile Yunan adaları arasında öğrenci, iş adamı, yerel yöneticiler arası değişim programları düzenlenecektir. Sınır ticaretinin artırılması için tüm tedbirler alınacaktır.
- Türkiye’de yaşayan Rum azınlık mensupları Türkiye Cumhuriyeti’nin eşit vatandaşlarıdır. Kurulacak olan özgürlükçü demokrasi ile kendilerinin tüm medeni, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel haklardan ve azınlık haklarından eksiksiz yararlanmaları garanti altına alınacaktır.
- İnsan haklarının küresel ve bölgesel bazda korunmasına verdiğimiz özel önemin önemli bir göstergesi olarak, Batı Trakya’da yaşayan Türk nüfusun, Lozan Antlaşması’ndan ve diğer uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan hak ve çıkarlarının korunması için siyasi kararlılık göstereceğiz.

ORTA DOĞU

- CHP, Orta Doğu ile bitişik bölgelerindeki istikrarsızlığın ve çalkantıların ana nedeninin süregelen Filistin sorunu olduğu görüşündedir. Sorunun çözümünün bölgeye ve ötesine barış ve istikrar getirme yolunu açacak başlıca adım olduğunu değerlendirmektedir. Bu anlayışla, Türkiye’nin bu sorunun çözümüne yönelik tüm barış çabalarına gerçekçi ve aktif katkı sağlaması gerektiğini savunmaktadır.
- İsrail-Filistin sorununa BM kararları çerçevesinde, Filistin halkının mağduriyetine son verecek şekilde ve iki devlet esasına göre kalıcı bir çözüm bulunması için bütün ilgili taraflarla sonuç alıcı girişimler içinde olunmasını destekleyeceğiz.
- Orta Doğu’daki tüm toplumların insan haklarına, demokrasiye ve sosyal adalete dayalı sistemler içinde yaşayabilecekleri koşulların, yine bu toplumlar tarafından barışçı yollarla yaratılmasını destekleyeceğiz.

- Bölgede demokratikleşme, basın özgürlüğü, kadın hakları ve sivil toplum alanlarındaki tüm ilerlemeleri destekleyeceğiz.
- Bölgeyi istikrarsızlaştıracak ve yeni krizlerin doğmasına yol açabilecek dış müdahaleleri çözüm yolu olarak görmeyeceğiz.
- Orta Doğu sorunları karşısında tüm inançlara ve taraflara saygı duyan, buna karşın çözümlerini insancıl ve hakça ilkeler doğrultusunda şekillendirmeyi benimseyen bir politika izleyeceğiz.
- Orta Doğu’ya ilişkin aktif politikalarımızı Türkiye’nin taraflar nezdinde güvenilirliğini ve inandırıcılığını yitirmesine yol açmayacak bir şekilde oluşturmaya özen göstereceğiz.
- En başta yakın çevremizdekiler olmak üzere, istisnasız bütün Ortadoğu ve İslam ülkeleriyle kalıcı dostluklar kurmayı ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini destekleyeceğiz. Bölge ülkeleri ile olan ticaret ve yatırım ilişkilerinin daha da ileri götürülmesi için, bu ülkelerin dillerini, ekonomik ve hukuki yapılarını iyi bilen dış ticaret uzmanları yetiştirilecek ve bu uzmanların çalışacağı ticaret ataşelerinin sayısı artırılabilecektir.

IRAK

- CHP Irak’ın egemenliğinin, bağımsızlığının ve toprak bütünlüğünün korunmasının sadece bu ülke için değil, tüm bölge açısından yaşamsal bir önem taşıdığı görüşündedir.
- Irak’ın yeniden yapılanmasının çağdaş ve evrensel değerler doğrultusunda, Irak toplumunun tüm katmanlarının hakça temsil edilecekleri ve haklarının korunacağı katılımcı bir demokrasinin yerleşmesiyle sonuçlanması için Irak halkına her türlü desteği vereceğiz.
- Irak’ta halk oylamasıyla kabul edilen Anayasanın öngördüğü siyasal düzene saygı göstereceğiz.
- Bu siyasal düzen içinde yer alan ve anayasal meşruiyet taşıyan yönetsel birimler Irak’ın egemenliğine, bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne bağlı kaldıkları sürece, Irak Anayasasının öngördüğü yetki dağılımına uygun şekilde, Türkiye ile Irak’ın ortak çıkarlarının gerektirdiği her alanda Merkezi Irak Hükümeti ve yerel yönetimlerle temas ve ilişkilerimizi geliştireceğiz.

- Bölge ülkeleri veya bölge dışı ülkeler tarafından Irak'ın iç işlerine karışılmamasını kuvvetle savunacağız.
- Irak'tan da komşularının kamu düzenine ve toprak bütünlüğüne yönelik her türlü hareket ya da girişime engel olmasını; Irak topraklarından Türkiye'ye hiçbir tehdidin yöneltilmesine olanak vermemesini bekleyeceğiz.
- Bu anlayışla Türkiye'nin Irak ile siyasi, ekonomik, kültürel ve sosyal ilişkilerinin, iki ülkenin bölgede kalıcı ve sürdürülebilir bir istikrar oluşturulmasına katkı yapmalarını sağlayacak şekilde artırılmasını destekleyeceğiz.

RUSYA

- Rusya Federasyonu ile ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini ve kültürel etkileşimin artmasını; karşılıklı saygı ve işbirliğine dayalı olarak bu ilişkilerin devam etmesini destekleyeceğiz.
- Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün en etkin iki ülkesi olan Türkiye ve Rusya'nın dış ticaretlerinin dengelenmesi ve çeşitlendirilmesiyle, orta ve uzun dönemde bölgesel barışa çok büyük katkılar sunacağız.
- Bu çerçevede, enerji alanındaki ilişkimizi kaynaklarımızın çeşitlendirilmesi yoluyla dengeleyeceğiz.
- İki ülke yurttaşlarının bir yandan seyahat ve yerleşme konusundaki sorunlarının çözümü, diğer yandan kültürel uyumun kolaylaştırılması yoluyla, ilişkileri daha da ileri noktalara taşıyacağız.
- Bu amaçla Türkiye ve Rusya arasında ortak eğitim veren programlar tasarlayacak, teknolojik işbirliği altyapısının geliştirilmesini, kültürel değişim ve etkileşimin yaygınlaştırılmasını ve her iki ülkenin dostluk ve işbirliği çabalarını destekleyeceğiz.

GÜNEY KAFKASYA

- Güney Kafkasya'da barış ve istikrarın sağlanması ve bunu takiben bölgenin sürdürülebilir bir barış ve işbirliği ortamı içinde kalkındırılmasına yönelik yapıcı ve aktif katkılarda bulunacağız.

- Komşumuz Azerbaycan'la kardeşlik bağlarımızı karşılıklı güven ve saygı esasına dayalı olarak daha da güçlendireceğiz.
- Ermenistan'la iyi komşuluk ilişkileri kurulmasını amaçlayacağız.
- Türkiye ve Ermenistan aralarındaki sorunları diyalog yoluyla çözeceğiz.
- Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı Ermenilerin, Ermenistan ile Türkiye arasında yaşanan sorunlardan etkilenmemeleri için tüm önlemleri alacağız.
- Türkiye ile Ermenistan ve Ermeni diasporası arasında, Türkiye ile Yunanistan arasındakine benzer bir yumuşama süreci başlaması amacıyla, sivil toplum kuruluşları, öğrenciler, iş adamları gibi toplum kesimleri arasındaki görüşmelerin artmasını destekleyeceğiz.
- Ermenistan, işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmeli, dünyadaki Ermeni örgütleri vasıtasıyla, uluslararası hukuka aykırı biçimde, Türkiye'ye karşı soykırım iddiasıyla girişimlerde bulunmaktan vazgeçmeli ve Türkiye'nin ülke bütünlüğüne karşı bazı emelleri olduğu izlenimini verecek tutum ve davranışları bırakmalıdır. Ermenistan bu yönde bir zihin değişikliğine gittiğini kanıtlayacak adımları attığı takdirde, bunların karşılıksız bırakılmamasını destekleyeceğiz.
- Buna karşılık, Ermeni İddialarıyla ülkemizin haksız önyargılarla suçlanması devam ettiği sürece, bu iddialara ve bu haksızlığa karşı bugüne kadar CHP öncülüğünde sürdürülen kararlı duruş ve faaliyetlere sahip çıkmaya devam edeceğiz.

ORTA ASYA CUMHURİYETLERİ İLE İLİŞKİLER

- Orta Asya Cumhuriyetleriyle ve diğer bağımsız devletlerle siyasi, ekonomik ve kültürel içerikli yakın ilişkiler kuracak, çok yönlü işbirliği olanak ve mekanizmaları yaratacak ve geliştireceğiz.

BALKANLAR

- Yugoslavya'nın dağılmasından sonra ortaya çıkan siyasi çerçevenin korunması görüşümüzü sürdüreceğiz. Bu bağlamda, bölgede yeni düşmanlıklar yaratılmamasına özen gösterilmesi gerektiğini vurgulayacağız.
- Balkan ülkeleriyle hem ülkemizin karşılıklı çıkarlarını gözetmeye, hem de bölgede istikrarı geliştirip yerleştirmeye yönelik çok yönlü siyasi-ekonomik-kültürel ikili ve bölgesel işbirliği olanaklarını oluşturacak ve geliştireceğiz.
- Balkanlarda ve dünyanın diğer bölgelerinde yaşayan soydaşlarımızın buldukları ülkelerin eşit haklara sahip yurttaşları olmalarını, insan hak ve özgürlüklerine, kültürel ve katılımcı siyasi haklara sahip olarak güvenlik içinde yaşama haklarını kararlılıkla savunacağız.

DOĞU AKDENİZ

- Türkiye'nin güvenliği ve bölgede barışın sağlanması açısından, Doğu Akdeniz'de istikrara önem verecek ve bölgedeki uluslararası siyasi ve ekonomik düzenin tek yanlı girişimlerle değiştirilmesi niyetlerine karşı çıkacağız.

UZAKDOĞU VE GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

- Çin, Japonya, Güneydoğu Asya ve Hindistan'la ilişkilerimizi politik ve ekonomik olarak geliştireceğiz.
- Özellikle gelişmekte olan ülkeler arasındaki ticaretin ve kültürel etkileşimin dünya barışına ve sürdürülebilir kalkınmaya olan katkısından hareketle bu coğrafyalar ile ilişkilere özel önem atfedeceğiz.
- Bu ülkelerle ortak yatırımlar, AR-GE programları ve öğrenci değişim programları da dahil olmak üzere Türkiye'nin dış ilişkilerini çeşitlendirecek ve zenginleştireceğiz.

AFRİKA

- Afrika ülkeleriyle ilişkilerimizi artıracak ve çeşitlendireceğiz.
- Afrika kıtasının demokrasinin yerleştirilmesi, kalkınma ve yoksullukla mücadele alanlarında sarf ettiği çabalara katkıda bulunacağız.

- Bu anlayışla, Afrika ülkeleriyle ticaretin geliştirilmesini ve bu ticaretin denge içinde yürütülmesini hedefleyeceğiz.
- Yine aynı anlayışla, Afrika ülkeleriyle, öğrenci değişimi, ekonomik yatırımlar, turizm ve kültürel değişim programları da dahil olmak üzere ikili ve çok taraflı işbirliği projelerinin hayata geçirilmesini destekleyeceğiz.

EK: CHP TARAFINDAN OLUŞTURULACAK YENİ KURUMLAR

Bilgi ve İletifim Teknolojileri Bakanlığı

Konut ve Şehircilik Bakanlığı

Faili meçhulleri soruŐturmakla görevli Meclis Araştırma Komisyonu

TBMM'de Kadın Erkek EŞitliği Komisyonu

TBMM'de Gençlik İhtisas Komisyonu

TBMM'de Kesin Hesap Komisyonu

Yargıçlar Yüksek Kurulu

Aile Sigortası Kurumu (AS-KUR)

Gençlik Politikaları EŞgüdüm Kurumu (GENÇ-KUR)

İnsan Hakları Ulusal Denetim Kurumu

Teşvik Uygulama Müsteşarlığı

Hayvancılık ve Süt rnleri Destek Genel Müdürlüğü

Su rnleri Genel Müdürlüğü

Sağlık Programları Genel Müdürlüğü

Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Yataklı Tedavi Kurumları Genel Müdürlüğü

Sağlık İnsan Gücü Genel Müdürlüğü

Tıbbi Teknoloji ve Eczacılık Genel Müdürlüğü

Hayvancılık ve Et rnleri Kurumu

Tarım Piyasaları Düzenleme ve Destekleme Kurumu

Finansal İstikrar Kurulu

İklim Değişimi ve Gelişimi Araştırma Merkezi

Arazi Edindirme Ofisi

**Benim için yandaş yok,
sadece ve sadece vatandaş var.
Ve istisnasız her vatandaş
bu ülkenin zenginliğinden
hak ettiği payı almalı.**

**Her vatandaş rahat bir nefes almalı.
İşte ben buna inanırım.**

CHP varsa, herkes için var.

Kemal KILIÇDAROĞLU
Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı

